

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

1

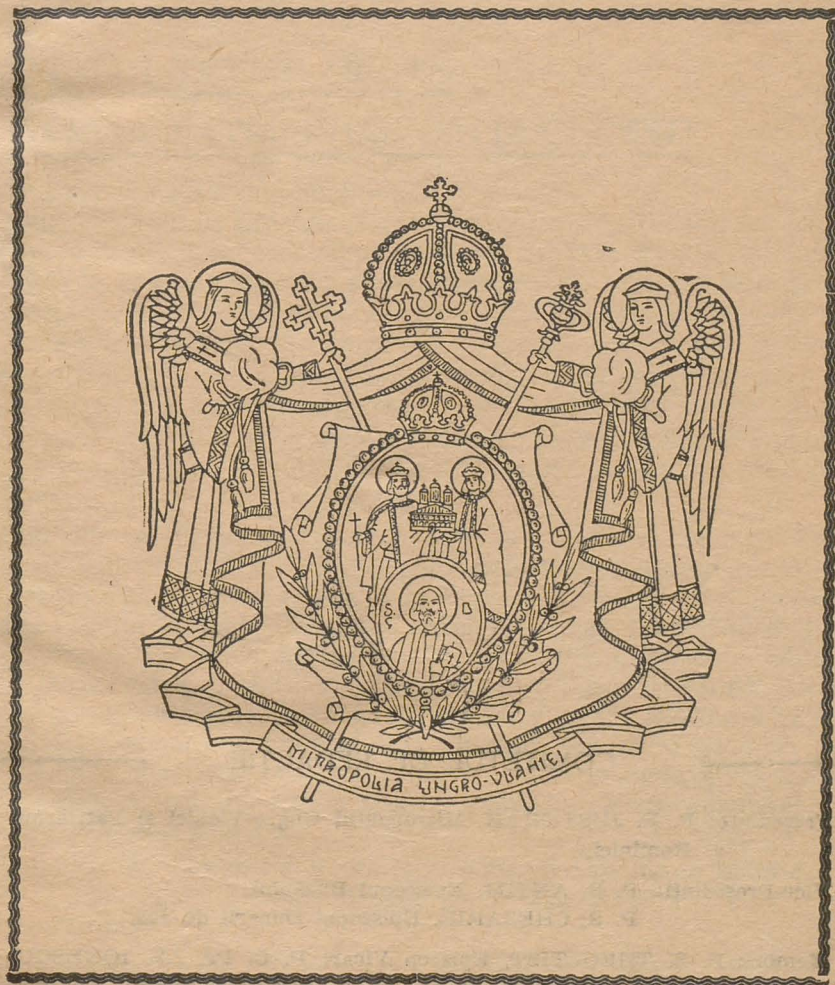
J. 22.057/1962

IANUARIE

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

Redacția și Ad-ția : Sectorul Social-Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Raionul Nicolae Bălcescu.

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte: P. F. JUSTINIÂN, Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Patriarhul României.

Vice-Președinți: P. S. ANTIM, Episcopul Buzăului
P. S. CHESARIE, Episcopul Dunării de Jos.

Membri: P. S. THEOCTIST, Episcop Vicar; P. C. Pr. AL. IONESCU, Vicar al Mitropoliei; P. C. Pr. M. BOGOIU, Vicarul Eparhiei Buzăului; P. C. Arhim. IERONIM MOTOC, Vicarul Eparhiei Dunării de Jos.

Redactor responsabil: P. G. Pr. Petre F. Alexandru, Consilier Administrativ al Mitropoliei.

SFIRȘIT ȘI INCEPUT DE AN

LA PALATUL PATRIARHAL DIN BUCUREȘTI

Cele din urmă zile ale anului 1956!...

Sîntem în ajun de Crăciun. Bucuria apropierii Marii sărbători începe să stăpînească toate inimile creștine. Nașterea suprafirească a Mintuitorului Iisus Hristos este așteptată cu sfîntă înflorare, în orice cămin ortodox, pe tot întinsul țării, an de an, minunea din Betleem înviorează credința religioasă a tuturor creștinilor și sporește năzuința lor spre împlinirea virtuților.

Crăciunul este sărbătoarea tuturor virstelor, dar fiecare virstă îl sărbătorește în felul său: bătrînii cu amintirile, copiii cu jucăriile — în jurul «bradului frumos cu cetina tot verde», tinerii cu colindele, trîmbițași ai mesajului îngeresc din noaptea sfîntă a Nașterii, «pace pe pămînt, între oameni bună voire».

Colindele de Crăciun, aceste flori de preț ale evlaviei populare, adevărate minuni de muzică și poezie folclorică, slăvesc întruparea Mintuitorului, descriu cu un ascuțit simț al realităților, tot ceea ce amintește de omenitatea Fiului lui Dumnezeu, fără să piardă totuși din vedere divinitatea Fiului Omului. Probleme dogmatice din cele mai complicate și adînci sînt tratate în Colindele noastre tradiționale cu înțelegerea deplină a fondului și cu mijloace stilistice de rară frumusețe și gingășie. Nazaretul și Betleemul, Maria Fecioara și bătrînul Iosif, îngerii, staulul și păstorii, steaua, magii și Irod împăratul, nașterea pruncului Iisus și jertfirea Mintuitorului, — toate acestea sînt amintite în textele Colindelor, iar evocarea lor anuală le dă proștejime și măreție.

Colindele de Crăciun sînt prologul Nașterii Domnului, uvertura mării sărbători a împăcării omului cu Dumnezeu, prin «Cuvîntul, care trup S-a făcut pentru noi».

Pentru aceea, Palatul Patriarhal din București și-a deschis porțile în seara de «Moș Ajun» pentru a primi pe vestitorii Nașterii, ca atîtea și atîtea case din orașele și satele țării, iar *Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian* a ascultat, cu vădită emoție și bucurie, Colindele ce i-au fost prezentate de «*Corală Preoților din Capitală*» și «*Corală Sfîntei Patriarhii*».

Amîndouă aceste formațiuni corale au înscris în repertoriile lor, studierea și cultivarea colindelor. În ultimii ani, în Capitală, formațiunile acestea au organizat «Concerte de Crăciun», cu program bogat de colinde, gustate și apreciate de mase largi de credincioși. Au fost singurele manifestări de acest gen înregistrate la noi — iar în seara de «Moș Ajun», la Pala-

tul Patriarhal, erau înfățișate numai fragmentar, bogatele programe ale acestor concerte publice.

«Corala Preoților din Capitală», în cei opt ani de la înființarea sa, a susținut zeci de concerte de muzică religioasă, toate reușite, unele chiar elogios apreciate de ierarhii Bisericii noastre și de înalți oaspeți bisericești de peste hotare. Se pare, însă, că specialitatea sa sînt Colindele de Crăciun. «Corală» execută acest gen de muzică cu pricepere și caldă simțire, s-ar putea spune chiar cu măiestrie! Interpretarea fără greș a frazei muzicale, fina nuanțare a fragmentelor melodice și redarea atmosferei de mister sacru pe care o inspiră Colindele, situează Corala Preoților în rîndul celor mai bune formațiuni muzicale care au cultivat la noi muzica folclorică religioasă.

E plăcut, nu numai să ascuți, dar să și privești «Corală Preoților din Capitală»! Este alcătuită din preoți avînd vîrsta între 40 și 70 de ani. Cei mai mulți au tîmplele cărunte, iar seniorul ei, Părintele Iancu Petrescu de la Biserica «Sfîntul Visarion», cu pletele și barba de zăpadă, este un adevărat Moș Crăciun, plin de vigoare totuși — cu voce caldă și bine timbrată, legănîndu-se ușor în curgerea lină a versurilor și melodiilor de colinde cu iz de psaltichie veche!

Colindatul de Moș Ajun al Coralei Preoților s-a încheiat cu un scurt cuvînt ocazional rostit de *Preotul Mihai Tătărim* de la Biserica «Mărtisor», care a spus:

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Ca în aproape mai toți anii de la ființarea sa, «Corală Preoților din Capitală», și în acest an vine să Vă ureze de «Moș Ajun!»

Izvorită ca atîtea lucruri bune din vremea păstoririi Prea Fericirii Voastre, Corala și-a dovedit și continuă a-și dovedi din ce în ce mai riguros misiunea sa. Muzica disciplinează talente răslețe, roade ieșiri supărătoare, unifică cugete și simțiri, promovează un stil în manifestare.

Colindători prin misiunea noastră de zi de zi pe la inimile omenеști spre a le binevesti mîntuirea, conducerea și membrii «Coralei» nu puteau rămîne insensibili în fața acestor briliante ale Ortodoxiei noastre, care sînt colindele!

Considerîndu-le drept una din cele mai desăvîrșite manifestări ale ațîngerii omenеști de fiorul divin, dintru început ele au existat în preocupările și programul nostru. Alături de cîntarea omofonă noi le considerăm mai mult decît trebuitoare în primăvara trăitorilor credinței noastre; cu cît le vom însămînta, cultiva și îngriji mai mult în ogorul tinerelor simțiri, cu atît avem nădejde că vom avea un seceriș duhovnicesc mai bogat în lucrarea noastră față de maturitate. Drumul la Dumnezeu duce prin inimă și armonii îngerești.

Noi sîntem în această seară aci, pe linia colindătorilor, care mai întotdeauna — ne amintim cu toții din «sfînta copilărie» — își înseamnă casele și oamenii pe care au a-î colinda; totdeauna sînt atrași de o inimă caldă, de oameni buni, iar acum ne împlinim datorii de fiesc respect.

Deși multor colindători din cei de față — întirziînd prea mult prin țara lui «Lerui-Ler» — le-a rămas neaua în plete, totuși au simțit și simt nevoia de a Vă colinda!

Noi n-am venit însă aici ca să Vă vorbim, ci ca să Vă urăm și colindăm!

Cu ani în urmă, prea cucernicul nostru Părinte Dirijor, Al. Delcea, și-a terminat aci un cuvînt aidoma acestuia, cu urarea ca să trăiți, pînă veți deveni atît de bătrîn încît lumea să Vă confunde cu «Moș Crăciun!» Azi, noi ne încheiem cuvîntul cu urarea ca să Vă dea Dumnezeu ani mulți și care, chiar de vor trece de o sută să fie atît de ușori, încît să nu-i simțiți. Și ne-om îngădui a Vă cere invoirea de a extinde urarea asupra tuturor colaboratorilor ce Vă inconjoară, Vă înțeleg, Vă iubesc și Vă ajută la dăltuirea înfăptuirilor ce, zi de zi sîntem îndatorați a adăoga la patrimoniul Ortodoxiei noastre strămoșești!

Intru mulți ani Prea Fericite Părinte Patriarh! !

Răspunzînd acestui cuvînt ocazional, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian*, a rostit:

Cucernici Părinți!

Sînt mulți ani, de cînd, în această seară de Moș Ajun, urcați dealul Patriarhiei, pentru a prezenta Arhipăstorului Vostru, în căminul său, tradiționalele Colinde de Crăciun. Întîlnirile noastre din această seară sînt totdeauna așteptate de mine sub stăpînirea unor simțăminte alese. Ascultîndu-vă, mă regăsesc copil și tată de familie cîntînd, învățînd pe alții să cînte, sau ascultînd la fereastra casei din sat, nesfîrșite șiruri de colindători. De aceea, vă mulțumesc din adîncul inimii pentru bucuriile acestor amintiri pe care mi le prilejuiți și vă felicit pentru modul strălucit în care ați isbutit să executați muzica gingașe a acestui gen de creație populară.

Vă urmăresc, de ani și ani, munca și biruințele morale pe care le-ați cîștigat în această Corală preoțească. Ați dibuit la început, v-a fost greu să aflați un repertoriu scris pentru cor de bărbați, ați luptat cu mentalități și curente ostile ideii de grupare muzicale preoțească, dar ați trecut în decursul anilor peste toate, iar acum vă prezentați un corp unitar și omogen, admirabil încheșat. Multele concerte publice pe care le-ați prezentat, pentru credincioșii noștri din Capitală, au fost gustate de aceștia și v-au creat în inimile lor un loc de cinste și de prețuire, care vă onorează.

Concertul de Colinde pe care l-ați înfățișat aci în această seară, îmi întărește convingerea că ați urcat pe frumoase culmi de măiestrie artistică în prezentarea muzicii folclorice inspirată din minunea Nașterii Mintuito-rului — și vă îndemn să continuați munca cucerniciilor voastre în acest domeniu, dezgropînd comorile de vers și melodii populare, create în decursul veacurilor de geniul obștesc al neamului.

Ați găsit că este bine nu numai să-mi cîntați în această seară, dar să-mi și cuvîntați. Vă mulțumesc și pentru aceasta și vă rog să credeți că sînt mișcat de afecțiunea cu care mă inconjurați și de urările de sănătate pe care mi le adresați.

Sînteți niște colindători maturi. Cei mai mulți vă aflați la zenitul vieții — și nu sînt pușini aceia care au început să coboare pe povîrnișul ei, cu templele albite de mulțimea anilor. Și totuși, cîntînd Colinde în căminul Patriarhului, cucerniciile voastre vă arătați în această seară atîta de tineri, ca de care sînteți cuprinși vădește atîta dragoste de viață, încît putem spune că anii, pe care îi numărăm fiecare, nu înseamnă nimic în fața tinereții neîmbătrînitore a sufletului omeneșc.

Doresc să vă păstrați această tinerețe a sufletului, pînă la sfîrșitul vieții. Ea este cheazăia tuturor succeselor în viață și cheazăia succesului în activitatea pastoral-misionară pe care o desfășurați în parohii. Numai

prin ea vor fi biruite rutina, formalismul sec și unele tradiții nesănătoase, atât de dăunătoare progresului spiritual.

Doresc pentru familiile cucernicilor voastre, să aibă parte de sărbători ferice, pe care să le petreacă în sănătate și mulțumire, în belșug și pace!»

După rostirea acestor cuvinte, *Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian*, înconjurat de Consilierii Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor, a împărțit tuturor preoților din Corală, după datină, darurile lui Moș Crăciun: covrigi, nuci, fructe, bomboane și... ceva bănuți, întreținându-se cu fiecare în parte ca o bună gazdă cu colindătorii ce-i calcă pragul casei, odată pe an.

După o jumătate de ceas de la primirea Coralei Preoților, ușile Palatului Patriarhal se redeschideau pentru alți colindători: *Corala Catedralei Patriarhale din București*, condusă de profesorul Nicolae Lungu. Aceștia, veneau direct din cafasalul bisericii «Sfântul Spiridon», unde susținuseră un concert public de Colinde, ascultat de mulți credincioși, din toate cartierele Capitalei.

Corala Catedralei Patriarhale este cea mai bună formațiune mixtă de muzică bisericească din țară. Este alcătuită din peste 50 de persoane, elemente cu pregătire profesională aleasă, cu voci calde și bine timbrate. Repertoriul ei liturgic este bogat, în fiecare duminică și sărbătoare fiind executate mereu alte compoziții. Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a pus pe umerii acestei Corale, sarcina cultivării muzicii religioase pe linia motivelor melodice psaltice și tradiționale ale Bisericii noastre românești, — iar profesorul Nicolae Lungu, dînd urmare acestei înalte directive, a pus pecete nouă pe toate manifestările liturgice ale formațiunii pe care o conduce. În cafasalul Catedralei Patriarhale din București se face muzică bisericească, în sensul larg și cuprinzător al acestui cuvînt. Este firească, pentru aceea, nerăbdarea cu care este așteptată tipărirea repertoriului liturgic în stil psaltic, alcătuit de profesorul Nicolae Lungu și experimentat de mai mulți ani în biserica Patriarhiei din București.

Colindele executate de această Corală în seara de Moș Ajun la Palatul Patriarhal, au fost ascultate de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu atențiune și bucurie. Arta dirijorală și interpretativă a maestrului Lungu izbutea să valorifice cu strălucire creațiuni muzicale din tezaurul bogat al neamului, iar vocile de femei țeseau cu gingășie atmosfera de colind popular, cîntate în mod obișnuit de copiii satelor.

În scurta alocuțiune cu care profesorul Nicolae Lungu a deschis prezentarea Colindelor, a rostit următoarele:

«Prea Fericeite Părinte Patriarh

«Păstrînd tradiția, Corala noastră vine și în seara acestui ajun al Crăciunului să Vă ureze și să Vă prezinte cîteva din frumoasele colinde, creații literare și muzicale ale poporului dreptcredincios, legate de Sărbătorile nașterii Domnului!

Înainte de a intra în executarea programului, membrii Coralei noastre țin să Vă asigure de tot respectul lor, de toată dragostea și devotamentul lor, precum și să Vă mulțumească din tot sufletul pentru grija deosebită și sprijinul ce-l acordați Coralei, în îndeplinirea obligațiilor pe care le are în slujba Bisericii.

Membrii Coralei țin să Vă mulțumească deasemenea, pentru marea bucurie ce le-o prilejuiți prin cinstea de a-i face părtași la toate manifestările mari oficiale legate de bunul mers și renume al Bisericii noastre.

Cu acest prilej, respectuos Vă rugăm să primiți urările noastre de bine și în primul rînd de deplină sănătate, căci toată lumea cunoaște acum, că dacă Patriarhul nostru este sănătos, nu stă, nu filosofează, ci activează, înfăptuiește, iar despre aceste înfăptuiri vor vorbi întotdeauna, vestigiile legate de străduințele Prea Fericirii Voastre.

Intru mulți ani, Prea Fericite Părinte Patriarh!»

Îată și textul cuvîntării de răspuns a *Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian*:

*Domnule Profesor,
Dragi ostenitori din Corala Patriarhiei,*

Sînt bucuros să vă revăd și în această seară, la locuința mea — și vă mulțumesc pentru alesele clipe de desfătare sufletească pe care mi le-ați prilejuit prin executarea aci, a Colindelor noastre de Crăciun. Vă mulțumesc și pentru urările de bine, pe care mi le-ați adresat prin cuvîntul maestrului Lungu — și vă rog să credeți că sînt adinc mișcat atîț de dragostea cu care mă inconjurați, cît și de bunele gânduri ce nutriți pentru mine.

Am rînit să organizez o Corală a Patriarhiei, din ceasul întii al ridicării mele în demnitatea de conducător al Bisericii Ortodoxe Romîne. Imi întemeiam dorința aceasta pe o experiență preoțească de un sfert de veac, ale cărei comandamente în această direcțiune, se puteau formula astfel: cîntarea omofonă pentru popor, cu participarea credincioșilor de toate vîrstele. Ia serviciile divine săvîrșite în mai toate bisericile din orașele și satele țării; Liturgie polifonică, corală, în bisericile catedrale și din centrele orășenești.

Primul comandament trebuia să ducă la regrouparea credincioșilor în jurul sfințelor noastre altare, pe calea cîntului religios, — o cale mai sigură și mai de efect decît predica didactică, folosită adesea fără suficientă pregătire de către unii din clericii noștri.

Al doilea comandament este menit să contribuie la progresul muzicii bisericesti în țara noastră, să desvolte creația muzicală romînească, pornind dela motivele psaltice tradiționale, — valorificînd așadar în mod creator, întreg tezaurul muzical religios, născut în Biserică și păstrat de ea dealungul veacurilor. Iar misiunea aceasta am incredințat-o, în mod deosebit, Coralei Patriarhiei care va trebui să fie dătătoare de ton și deschizătoare de drumuri noi, în muzica religioasă romînească, pentru toate bisericile fruntașe din țară. În plus, comandamentul acesta are menirea să satisfacă și nevoile sufletești ale acelor dintre credincioșii Bisericii noastre, obișnuiți cu muzica polifonică, — credincioșii pentru care muzica simplă pe o singură voce nu poate fi satisfăcătoare.

După trecerea celor cîțiva ani, de cînd gîndurile mele au prins vîfață în Biserica Ortodoxă a neamului nostru, se pare că avem toate îndreptățirile să credem că nu am greșit în luarea măsurilor, generalizate astăzi pretutindeni în țară. În marea majoritate a bisericilor din mediul rural și în bisericile orășenești, zise «de cartier» credincioșii participă activ la oficierea serviciilor liturgice, fapt pentru care ei înțeleg acum mai bine sensul simbolic și valoarea sfințitoare a diferitelor taine și ierurgii. Prin aceasta

a fost sporit și orizontul înțelegerii lor pentru sistemul dogmatic și moral al creștinismului ortodox, făcându-se astfel, pe nesimțite, o operă constructivă de catehizare.

Cît privește rolul care a revenit Coralei Patriarhiei și celorlalte coruri bisericești, bine organizate, din restul țării sînt bucuroși să constat că gîndurile mele n-au rămas fără rod, înregistrîndu-se și aci frumoză și pilduitoare succese. Iubitorii de muzică religioasă polișonică pot asculta în Catedrala Patriarhiei o liturghie de inspirație psaltică, atît de apropiată de melosul cîntecului popular, tratată însă pe planul înalt al regulilor de armonie și simfonism, proprii muzicii culte. Că genul acesta de muzică este gustat și apreciat o dovedește, cu suficiență de netăgăduit, faptul că, duminică de duminică și sărbătoare de sărbătoare Catedrala Patriarhiei este nelîncăpătoare pentru toți credincioșii care ar dori să urmărească aci desfășurarea unui serviciu liturgic solemn.

Fapte de această natură constituiesc îndreptățirea D-voastră la preșuirea mea — și, sprijinindu-mă pe ele, folosesc prilejul întîlnirii din această seară, pentru a vă mulțumi și a vă felicita din toată inima. Prin natura ei, muzica este o artă a frumosului care se dăruiește, iar gruparea D-voastră în această Corală este întemeiată pe simțămîntul înalt al dăruirii și al gratuității. Știu că faceți sacrificii pentru a vă afla aici și nu primiți de la noi decît recompense simbolice. Cu nimic însă nu poate fi comparată fapta ziditoare de suflet pe care o săvîrșiți D-voastră prin arta muzicală religioasă cultivată în această Corală — și satisfacțiile morale cîștigate astfel, nu pot avea cu nimic asemănare din toate bunurile lumii.

Vă mulțumesc pentru toate și doresc pentru toți ai Dvs. sărbători ferice, întru mulți ani!»

Și nimeni din cei prezenți, n-a plecat din casa Patriarhului Țării, fără un dar, din sacul mare și plin de surprize al lui Moș Crăciun, împărțit cu voie bună și dragoste părintească de Prea Fericirea Sa Arhiepiscopul Justinian.

Primele zile ale «noului an 1957!»

Plecat din București, Părintele Patriarh Justinian n-a putut primi pe preoții Capitalei, profesorii Institutului Teologic și pe salariații Arhiepiscopiei și Patriarhiei, în ziua începutului de an, după datina statornică de Prea Fericirea Sa în ultima vreme.

Primirea acestora s-a făcut în după amiaza zilei de 7 ianuarie 1957, în marea Sală Sinodală a Palatului Patriarhal, în prezența P. P. S. S. Episcopii Antim Tirgovișteanu și Theoctist Botoșeneanu, Vicari Patriarhali.

Au rostit cuvîntări omagiale și au schițat legăminte noi de muncă pentru noul an, următorii: Preotul Gheorghe Sorescu, de la Biserica «Sfîntul Partelimon», în numele clerului Capitalei, D-I Niculae Verzea, în numele salariaților din Administrația Patriarhală, a corpului didactic și a salariaților Institutului Teologic și D-I Gheorghe Popescu, Secretar Eparhial, în numele salariaților Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Redăm în întregime textul acestor cuvîntări:

CUVINTAREA PREOTULUI GHEORGHE SÖRESCU

«Prea Fericirea Voastră,

Cu ajutorul bunului Dumnezeu am trecut cu bine sărbătorile Nașterii și Botezului Domnului, săvîrșind sfintele slujbe după cuvenita rinduală și împărțînd poporului dreptcredincios, harurile acestor luminoase praznice. Ajungînd astfel la pomenirea Sf. Ioan Botezătorul și Înainte Mergătorul, Patronul de altă dată al Prea Fericirii Voastre, ne-am îndreptat pașii spre Sionul Bisericii strămoșești, cu inimile pline de dragoste pe care fiii o nutresc față de Părintele lor duhovnicesc, dornici de a se afla în preajma sa într-o zi ca aceasta, de a-i asculta sfaturile și a-i primi binecuvîntarea pentru noul an de muncă, în ogorul Sfintei noastre Biserici.

Și în anul ce a trecut îmbelșugatele roade ale păstoririi Voastre s-au adăugat la înfăptuirile anilor precedenți, revărsîndu-se prisositoare asupra tuturor, a slujitorilor, a credincioșilor și a întregii Biserici Ortodoxe Romine.

De aceea gîndurile și alesele simțiri ale fiecăruia, se îndreaptă recunoscătoare către Părintele, Arhipăstorul și Intîistătătorul Bisericii, a cărei veghe neobosită și fapte pilduitoare sînt chezașia rodurilor viitoare.

Ne apropiem ca de un părinte bun și iubitor, fiindcă Vă simțim neîncetată ocrotirea, povăța și îndemnul în toate prilejurile vieții și misiunii noastre: ne-ați dat posibilitatea să ne îmbogățim cunoștințele și zelul misionar, și să ne orientăm în actualitate, prin cursurile de îndrumare misionară și prin cuprinzătoarele reviste, a căror prețuire ne umplu inima, și prin conferințele protopopești și interconfesionale; ați luat sub ocrotirea Prea Fericirii Voastre, Corala preoților din Capitală, mijloc de cultivare a simțului artistic și de propagare în popor a frumuseților muzicii și colindelor noastre; ați îngăduit deasemenea și ne-ați sprijinit, ca, în grupuri mari să organizăm excursii de studii la numeroase minăstiri și așezăminte bisericesti, cu neprețuite tezaure culturale și artistice, care fac mîndria Patriei noastre.

V-ați îngrijit apoi și de latura materială a vieții slujitorilor, asigurîndu-ne salarii echitabile și mijloace de căutare a sănătății, în case de odihnă și săriatorii.

Mai presus de toate, însă, ne-ați îndrumat prin grai, scris și faptă, să ne desfășurăm lucrarea, prin cateheză, predică și colaborare cu organele Puterii de Stat, pe linia apostolatului social, spre a pune în frămîntarea vremurilor, aluatul învățaturii evanghelice.

Dreptcredinciosul nostru popor, asemenea, a simțit din plin grija și dragostea ce-i purtați, căci nu V-ați izolat în turnul de fildeş al Supremului Sacerdoțiu, ci ați coborît mereu în mijlocul lui, rugîndu-Vă împreună, binecuvîntînd, științînd și învățînd, cu prilejul slujbelor arhieresti, în vizite canonice, precum și la felurite serbări religioase; i-ați dat posibilitatea apoi, ca «toată suflarea să laude pe Domnul», participînd activ la sfintele slujbe, prin cîntarea omofoană, precum și prin cărțile de rugăciuni și de învățătură ce i-ați dăruit; i-ați oferit, mai cu seamă, prilejuri unice de sporire a evlaviei și viețuirii duhovnicesci, prin festivitățile — de neștearsă amintire — prilejuite de canonizarea sfinților romîni și generalizarea cultului acelora, ale căror moaște ocrotesc țara și poporul nostru.

Școala, — de la seminarii la Institutele de grad universitar, — Vă datorește trecerea sub grija Bisericii iar prin selecționarea unui ales și

plin de devoție corp profesoral, se asigură slujirii preoțești, cadre noi, alese și temeinic pregătite.

Asemenea și minăstrile, reorganizate pe baza tradiționalelor rînduiri ale Sfinților Părinți, au devenit stupi de harnice albine, a căror viață nouă — duhovnicească și practică — trezesc respectul și prețuirea tuturor vizitatorilor și cercetătorilor. Un monahism luminat și harnic, format în școli și ateliere, se pregătește să reinvieze străvechile tradiții culturale și misiunare ale bisericii strămoșești.

Mulțumită Prea Fericirii Voastre, viața Bisericii Ortodoxe Române se desfășoară și prin scrisori irenice, vizite de delegații și schimburi culturale cu marea Biserică Rusă și cu celelalte Biserici Surori, ați reluat firul tradițional și vovodal de sprijinire a Răsăritului Creștin; legiuiri noi și reforme administrative în toate sectoarele vieții bisericești, — pe temelia Sfințelor canoane și a cerințelor vremurilor de adinci prefaceri pe care le străbatem, — îngăduie Bisericii noastre să lucreze cu spor, pentru dreptate socială, pentru progres și pace în lumea întreagă; locașuri de închinare se repară sau se construiesc din nou, și, cu largul sprijin al Guvernului Patriei noastre, se restaurează străvechile monumente de artă bisericească, mîndrie a trecutului nostru istoric și mărturie a rolului pe care Biserica strămoșească l-a îndeplinit în cultura și civilizația poporului românesc.

Grija Prea Fericirii Voastre a îmbrățișat deopotrivă, toate problemele veșii și așezămintele noastre bisericești, precum și pe toți care trudes sub aceeași părintească și înțeleaptă oblăduire.

Întreaga preoțime a răspuns cu înțelegere și devotament acestor gânduri și idei înnoitoare, spre a fi la înălțimea vremurilor noi.

Astfel, în afară de îndatoririle pastorale, glasul preotului s-a făcut auzit în staturile păcii, de la cele de cartier, pînă la cele mondiale; iar predicile și catehezele au cuprins nimerite aplicări și indemnuri, pentru promovarea cauzei sfinte a păcii între oameni și popoare.

Colaborînd activ și rodnic cu organele Puterii de Stat, preoțimea aduce un aport prețios la făurirea unei vieți noi, prin concursul dat fără precupețire, sprijinind prin grai și fapte, realizările democratice, menite să promoveze viața obștească.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Luminile aprinse în noaptea Betleemului și mesajul pe care Cerul l-a trimis pămîntului la întruparea Mîntuitorului, «slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bună învoire», ne luminează calea vieții și a misiunii noastre.

«Pace și bună învoire, înseamnă viață, dragoste, înțelegere și colaborare, și Domnul Hristos, care a venit «ca lumea viață să aibă și încă din belșug», spre slujirea acestor idealuri, ne-a chemat!

Ca slujitori ai vieții, vom ajuta, cu osebită rivnă, toate acțiunile pentru menținerea și consolidarea păcii în lumea întreagă și pentru buna înțelegere între oameni și popoare.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Preoțimea Capitalei și alături de ea, toți ostenitori în ogorul sfintei noastre biserici, prin glasul meu smerit, Vă aduce prinosul ei de recunoș-

tință și înfățișează astfel, gândurile și simțirile de care este însuflețită, urindu-Vă îndelungată înziliră și bună sporire întru propovăduirea cuvintului adevărului și cirmuirea credincioșilor pe calea mântuirii.

Totodată, rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu, să Vă dăruiască deplină sănătate și putere de muncă și să binecuvînteze cu faptă împlinitoare și rod înșutit, toate gândurile și doririle de mai bine pe care le nutriți pentru propășirea Sfintei Biserici Ortodoxe a Patriei noastre iubite și a binecredinciosului ei popor!

Să trăiți întru mulți și fericiți ani!»

CUVINTAREA D-LUI NIC. VERZEA

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Salariații Centrului Patriarhal — muncitori și funcționari — prezintă Prea Fericirii Voastre, la început de an nou, cele mai respectuoase urări de sănătate și îndelungă viațuire pentru slujirea și realizarea idealurilor sfinte ale Bisericii noastre strămoșești.

Grija părintească pe care Prea Fericirea Voastră ați arătat-o întotdeauna pentru salariați a fost pentru noi toți, un indemn spre o muncă stăruitoare și devotată instituției, din care facem parte, precum și Intiiistătătorului Bisericii noastre Ortodoxe Romine, Prea Fericirii Voastre.

Acum, cînd am început un nou an de muncă, asigurăm pe Prea Fericirea Voastră, cu tot respectul cuvenit, că vom depune și mai multă stăruință pentruca, în cadrul atribuțiunilor ce ați binevoit a ne da, să contribuim și noi la realizarea misiunii sfinte ce are Biserica noastră în scumpa noastră țară.

Indemnul dat de Prea Fericirea Voastră, cu prilejul unei scumpe aniversări tuturor, ca fiecare salariat, fie chiar laic, din serviciul instituțiilor bisericești să devină un adevărat misionar prin conduita sa în societate, a fost pentru noi toți un sfat părintesc și ne socotim îndatorați să-l împlinim ca pe o ascultare.

Folosind o tradiție străveche, ascultăm indemnul nostru sulletesc și Vă dorim, Prea Fericite Părinte Patriarh, ca Dumnezeu să Vă dăruiască deplină sănătate și mulți ani plini de roade, pentru binele Bisericii noastre, asigurîndu-Vă de tot devotamentul nostru de fii ai Prea Fericirii Voastre.

Să trăiți întru mulți ani!»

CUVINTAREA D-LUI GHEORGHE POPESCU

«Prea Fericirea Voastră,

«Folosindu-ne atît de ocazia prăznuirii Sf. Ioan Botezătorul, Înainte Mergătorul Domnului nostru Iisus Hristos, zi în care Prea Fericirea Voastră sărbătorește și ziua numelui, cum și de începutul noului an, noi salariații Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, al cărei Chiriarh sinteți, ne prezentăm în fața Prea Fericirii Voastre nu spre a Vă prezenta o urare obișnuită în astfel de ocazii, ci pentru a da curs unor sentimente reale de grațitudine, dragoste, respect și devotament de care sintem animați față de Prea Fericirea Voastră.

Rugăm pe bunul Dumnezeu, ca prin harul Său desăvirșit și prin dragostea Sa nemărginită față de oameni, să Vă dea sănătate trupească desăvirșită și înțelepciune pentru ca toate gândurile, toată lucrarea și toate străduințele Prea Fericirii Voastre, în orice domeniu al activității pe care o inițiați, dirijați și supraveghiați, să fie numai spre slava Impăratului Ceresc și să contribuie totodată la stabilirea pe pământ — în inimile tuturor oamenilor — a păcii pe care El ne-a promis-o prin Fiul Său, Domnul Iisus Hristos, atunci când a spus: «Pacea Mea vă dau vouă»...

Ca expresie a unui umil, sincer și respectuos omagiu și totodată a dragostei și devotamentului de care sintem însuflețiți față de Prea Fericirea Voastră pentru grija părintească pe care ne-o purtați, Vă rugăm Prea Fericite Părinte Patriarh, să binevoiți a primi acest modest buchet de flori, odată cu urarea sinceră și plină de dragoste:

Intru mulți și fericiți ani de rodnică și de Dumnezeu binecuvintată arhipăstorire!»

Iată și cuvântarea de răspuns a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian:

*Prea sfințiți părinți episcopi,
Prea cucernici părinți,
Iubiți colaboratori din administrația
Arhiepiscopiei și Patriarhiei,*

Din caerul vremii, au început să fie toarse zilele unui An Nou, anul 1957! Il întâmpinăm cu bucurie și nădejde ca pe o făptură dragă, apropiată oricărei inimi omenești.

Il vrem bun, mai bun decît cel care s-a dus în veșnicia timpului. Așteptăm de la el, revărsări de belșug și fericire pentru toată lumea și ne stăpînește dorul de a-l putea privi pe toată întinderea crugului său, purtînd pe frunte cu strălucire, cununa de lauri a păcii și buneii înțelegeri între oameni și popoare, între țări și neamuri.

Datina creștinească și străbună ne îndeamnă să pornim la drum, pe cărările necunoscute ale Anului Nou, aducînd mulțumită bunului Dumnezeu, pentru toate binefacerile de care ne-a învrednicit în trecut — și rugîndu-Li să ne călăduzească pașii spre viitor, cu iubire și părintească purtare de grijă. De cînd ne știm pe pămîntul acesta, așa au întâmpinat străbunii noștri sosirea unui An Nou. Și dacă anii istoriei acestui neam n-au fost toți buni, Dumnezeu a veghiat totuși neîntreput asupra înaintașilor noștri și dreapta Lui ne-a dus totdeauna spre țarmuri luminoase și fericite.

Se cuvine să nu uităm aceste pilduitoare învățăminte ale trecutului — acum la început de an nou. Știm «că nu sînt vremile sub om ci bietul om sub vreme», precum grăiește cronicarul de demult, Miron Costin și ne aducem amînte că Mintuitorul Iisus Hristos ne-a spus: «Fără de Mir, nu puteți face nimic».

Pentru aceasta, ingenunchiem înaintea Lui și-L rugăm din adîncul inimilor: «Doamne, îndepărtează de la noi tot răul, toată vrăjmășia și obida, — să lumineze fața Ta spre noi și să ne veselești cu un an bun, an de pace și de belșug, căci «Tu porți de grijă pămîntului... Tu adăpi brazdele lui... Tu îl desfunzi prin ploile Tale și binecuvîntezi roada lui». (Psalmul LXIV, 10-11).

Iubiții mei,

Am fost cu Dumneavoastră în ziua de praznic a Nașterii Domnului.

Din unda limpede a binecuvântărilor cerești, am sorbit atunci harul divin al celei mai senine împăcări sufletești, privind spre Pruncul Iisus, Cel slăvit de îngeri, străjuit de păstori și închinat de magi, în peștera săracă a Bethleemului. V-am tilcuit atunci, prin pastorala tradițională, ce v-am trimis, minunea Nașterii Mntuitorului Hristos, potrivit slovei Scripturilor și credanției sfinite a Bisericii noastre Ortodoxe. De astă dată, imi dați prilejul să vă împărtășesc citeva din bucuriile trăite de Biserica noastră, în anul care s-a dus, să dau grai unor intristări care au zguduit conștiința creștină de pretutindeni, și vreau să pun în lumină unele șapte noi, la a căror dreaptă și curată împlinire, sîntem acum chemați cu toții.

Biserica Ortodoxă Romină a trăit citeva bucurii mari, în anul care a trecut. Cea dintîi a fost aceea prilejuită de proclamarea solemnă a canonizării Sfîntului Iosif de la Partoș, valah de la Mare, smerit călugăr aghiorit și mitropolit bândăjean, care — înfruntînd urgia puterii otomane — a dat un nou și puternic avînt credinței ortodoxe pe plaiurile păstorite de el.

Ne-am revăzut, apoi, cu Episcopul Romînilor ortodocși din America și Canada, nconjurat de unii din credincioșii săi de peste ocean, care — prin înlesnirile P. S. Sale, — au călcat din nou pe pămîntul țării de obirșie, petrecînd aci zile fericite alături de rudeniile lor de un singe și de-o credință. În casa noastră de aici din Capitala țării, săptămîni de-arîndul am fost certetați de acești pelerini ai unei alte lumi, dornici să cunoască viața bisericească de la noi, sub ocîrmuirea democrat-populară. Ei au călătorit apoi pretutindeni, fără nici o stînjenire — și s-au putut închina, în orice biserică din țară, în deplină libertate, împreună cu credincioșii obișnuiți ai acestor locașuri de rugăciune, cu deosebire împreună cu cei din satele lor de naștere.

Aproape în acelaș timp, am găzduit la noi pe trimișii Bisericii Evanghelice Lutherane din Danemarca, oaspeți dragi ai unei țări din Europa anuseană, însetați să cunoască și ei adevărul cu privire la viața religioasă din țara noastră. Pentru împlinirea acestei dorinți, aceștia au străbătut toate provinciile țării, poposind în sașe și orașe, la minăstiri și schituri, în catedralele și reședințele noastre episcopale. Se aflau în București, de ziua prăznuirii Sfîntului Dimitrie și — mișcați de evlavia cu care credincioșii Capitalei se apropiau de racla în care odihnesc moastele Cuviosului de la Basarabov — ne-au mărturisit deschis convingerile lor, grînd: «Niciodată n-am văzut atîta credință. Neuitate vor rămîne pentru noi aceste zile trăite printre credincioșii Bisericii Ortodoxe din Romînia».

Șirul bucuriilor de această natură a fost încheiat prin vizita Delegației Bisericii Ortodoxe din Jugoslavia, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Vichentie, care a poposit la noi o singură zi, în drum spre țară, venind dintr-o călătorie mai lungă în Patriarhatul Moscovei. Poposul de o singură zi al acestei delegații trebuie considerat însă ca începutul restabilirii unor relațiuni noi între Bisericile noastre, un important pas pe drumul încheării unui front al Ortodoxiei în această parte a Europei.

Anul care a trecut a înscris și alte frumoase pagini în istoria Bisericii noastre. Astfel, au fost ridicate din temelie noi locașuri de cult, altele au fost restaurate, — multe monumente istorice bisericești au fost aduse la strălucirea lor de altă dată, prin ajutorul Statului; în minăstiri se făuresc

adevărata podoabă de artă populară românească, preoțimea se devotează predicării Evangheliei și credința religioasă sporește pretutindeni.

Dar anul pe care l-am încheiat nu ne-a făcut parte numai de bucurii. Creștini fiind, simțirea noastră a fost puternic zguduită de ultimele triste întâmplări petrecute pe aria internațională, mai ales în aceste luni din urmă. În țara noastră a Ungariei, a curs sînge neînovat de copii și femei, incendiile au prefăcut în ruine valori culturale care nu vor putea fi înlocuite niciodată, industria și transporturile au fost puse în neorînduială, în prag de iarnă oamenii au simțit lipsuri în alimentație și au suferit de frig; iar ceva mai departe, în Egipt, pe pămîntul unei străvechi civilizații, două mari puteri europene, amîndouă creștine, — Franța și Anglia, — au semănat moartea și distrugerea, dimpreună cu aliatul lor, Statul Israel!

Este limpede că întîmplările acestea, dureroase și condamnabile, n-au nimic creștinesc în ele! Învățătura creștină osîndește vărsarea de sînge, iar barbariile săvîrșite în Ungaria și în Egipt, sînt fapte care necinstesc veacul nostru și fac să coboare în inimi, întristare și dîsnădejde.

Am prăznuit de curînd, venirea Mîntuitorul Hristos pe pămînt. Coborîrea Lui printre oameni a însemnat împlinirea unei făgăduințe dumnezeiești, pe umerii Săi fiind așezată misiunea sfîntă de Izbăvitor al lumii din robia celui viclean. Așa L-au văzut profeții vremurilor de demult, așteptarea neamurilor așa L-a cunoscut iar El S-a proclamat astfel, din ziua întîia a activității Sale publice în Nazaret, grăind despre Sine: «Duhul Domnului este asupra Mea, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să tîmăduiesc pe cei zdrobiți cu inima, să propovăduiesc celor luați robi, desrobirea, și celor orbi căpătarea vederii, să dau drumul celor apăsăți și să vestesc anul plăcut Domnului». (Luca IV, 17-19).

Urmărind să arate oamenilor calea regăsirii fericirii pierdute prin păcat, Mîntuitorul a descoperit acestora adevărata față a unicului Dumnezeu. În gîndirea și graiul Său, Dumnezeu este Tatăl a toate cite sînt, lesne iertător pentru păcătoșii care se îndreaptă spre adevăr; iubitor deopotrivă al samarineanului care I se închină pe muntele Garizim, ca și al iudeului credincios — care îl laudă în Sion; primitor al vameșilor care strîngeau dajdia pentru împărat ca și al saducheilor și fariseilor renăscuți sufletește; stăpînit de aceeași bunătate și îndurare pentru femeia canaaneiancă și sluga sutașului roman, ca și pentru Lazăr, Iair și văduva din Nain, în sfîrșit — un Tatăl care «face să răsară soarele peste răi și buni și trimite ploaie peste drepti și peste nedrepți» (Matei, V, 45).

Iisus Hristos adincește și îmbogățește cu învățăminte noi, legea morală a Decalogului, care — dacă nu îngăduiauciderea, adulterul și jurămintul mincinos. — porunca totuși: «Ochi pentru ochi, dintre pentru dinte... să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău» (Exod XXI, 24; Matei V, 21, 27, 33, 38, 43). Mîntuitorul, însă, proclamă legea universală a iubirii și se opune în chip hotărît oricărei violențe, cînd zice: «Să nu stați împotriva celui rău... căci toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri» (Matei V; 39; XXV, 52); Vă dau poruncă ca unul pe altul să vă iubiți... Întru această vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei, dacă veți avea iubire unii către alții» (Ioan, XIII, 34-35).

Au trecut mai bine de nouăsprezece veacuri, de cînd au fost proclamate aceste înalte reguli de viață, menite să schimbe în adîncime traiul pămîntesc al oamenilor — dar nu putem spune că rodirile lor au adus în lume tot sporul de bine pe care l-a vrut Mîntuitorul Hristos și spre care au năzuit primele

generații de creștini. Omul cel nou — văzut cîndva de Fiul lui Dumnezeu și descris cu atîta înțelegere de Sfîntul Apostol Pavel, — nu este încă realizat în semenii noștri de astăzi, ba încă, în multe privințe, sîntem cu mult în urma celor din trecutul îndepărtat al istoriei neamului omenească: inegalitățile sociale dintre oameni n-au fost înlăturate, ura stăpînește și acum, raporturile dintre ei, iar războiul continuă să fie instrument de rezolvare a neînțelegerilor dintre popoare. Dacă poate fi vorba de un mers înainte al lumii, spre nefericirea noastră, va trebui să-l căutăm în forța de distrugere de care dispune astăzi știința omenească. Dar cine poate spune că aceasta înseamnă progres? Războiul, care este forma desăvîrșită a agresiunii organizate, n-a adus pe lume decît lacrimi, sînge, ruini și dezastre, morminte, lipsuri și suferințe. Fiecare război a însemnat o întoarcere înapoi a lumii, cu zeci și zeci de ani, — o frîndă sinistrală a progresului material și spiritual, un atentat diabolic la fericirea și dorul de mai bine al oamenilor. Cu atît mai mult astăzi, dacă ne gîndim la uriașele posibilități de distrugere ale armelor atomice și cu hidrogen.

Nu se poate ieși din impasul acesta, decît prin înfăptuirea unei dezarmări militare totale, care să ușureze viața materială a oamenilor și să ducă la îndepărtarea temerilor care neliniștesc sufletele mulțimilor iubitoare de pace de pretutindeni. Apreciem toate încercările făcute în ultima vreme pe drumul acesta și socotim binevenite orice măsuri menite să grăbească împlinirea acestui vis milenar al istoriei omenești; dar experiențele trecutului ne arată că, în problema dezarmării, nu este de ajuns să lipsești pe oameni de arme; dacă nu le-ai îndepărtat din suflete seeta de a subjuca și oprima pe semenii lor, totul este zadarnic, — căci ei își vor făuri arme din securi și topoare, din ciocane și tirnăcoape, puțin să ucidă cu ștreangul spînzurătorilor și cu pietrele drumurilor. Renașterea morală este deci o condiție de prim ordin pentru înfăptuirea unei adevărate dezarmări militare, iar rolul Bisericii — în această muncă de transformare a oamenilor — este nelimitat.

Tristele întîmplări din trecutul apropiat, trebuie să aducă aminte lumii creștine de scopul înalt al venirii pe pămînt a Mîntuitorului ei. E nevoie să se reaprindă în inimi focul sfînt al luptei petru biruința păcii. Fiul lui Dumnezeu, a cărui întrupare suprafirească am sărbătorit-o în aceste zile din urmă, ne vrea înfrății, conștiinți de răspunderile noastre morale pentru soarta de mîine a lumii.

Iubiții mei,

Am întîmpinat anul 1956 cu nădejdi mari pentru sfința cauză a păcii, în numele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, — «Domnul Păcii», iar acum, trecînd pragul Noului An, nu putem îndepărta de la noi sentimentul amar al unei ușoare dezamăgiri. Incepusem să ne obișnuim cu gîndul că vremea vărsărilor de sînge a asînjit pentru totdeauna. Eram fericii să constatăm că ocîrmuitorii statelor își întind mîini prietenești, dornici să deschidă pentru popoarele lor, un veac al încrederii reciproce, al bune înțelegeri și destinderi internaționale, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Pentru o clipă, cerul acestor speranțe a fost întunecat, glasul tunurilor s-a auzit din nou, au pierit vieți omenești nevinovate, fiara din om și-a arătat colții. Pînă la urmă însă, simțul răspunderii a biruit, forța de neînviens a opiniei publice mondiale a pus ordine pretutindeni, iar «Anul Nou 1957» află tot mai întă-

rite pozițiile morale ale luptătorilor pentru salvarea omenirii de la distrugere și moarte.

Ocîrmuirea Statului nostru a hotărît ziua de 3 februarie, ca zi de alegeri generale pentru Marea Adunare Națională. Stă în puterea noastră să trimitem în acest for de conducere al țării, pe cei mai buni, mai cinstiți și mai încercați patrioți, cunoscuți pretutîndeni ca luptători hotărîți pentru mai binele poporului și fericirea lui, pentru pace și libertate. Să cumpănim deci bine hotărîrea noastră din acea zi — și să ne împlinim una din cele mai de seamă îndatoriri cetățenești, cu luare aminte și dragoste curată, pentru propășirea scumpei noastre patrii. Ultimelor hotărîri ale Conducătorilor Țării noastre, dovedesc dragostea lor față de poporul nostru muncitor de la sate și orașe, grija permanentă pentru fericirea și bunăstarea tuturor cetățenilor Țării noastre.

Adînc emoționat de dragostea ce mi-ați arătat, — luîndu-vă și anul acesta, osteneala de-a urca dealul Patriarhiei, pentru a da expresie sentimentelor de iubire și devotament, pe care le nutriți pentru mine, Arhiepiscopul nostru, — și întorcîndu-mi privirile spre tot ceea ce s-a înfăptuit de bine în anul care a trecut, mulțumesc cu recunoștință tuturor:

Clerului Capitalei — și întregului Cler ortodox român, pentru modul pilduitor în care și-a împlinit misiunea sa în ogorul Bisericii și al Patriei; Colaboratorilor mei de la Centrul Arhiepiscopesc al Bucureștilor și din Administrația Patriarhală, pentru devotamentul cu care m-au înconjurat și dragostea osîrduielnică pe care au pus-o la temelie muncilor lor de răspundere, în conducerea treburilor noastre bisericesti;

Salariașilor din toate unitățile Arhiepiscopiei Bucureștilor și Patriarhiei Române, pentru disciplina lor în muncă și înțelegerea de care au dat dovadă întru traducerea în faptă, a obiectivelor urmărite în aceste unități.

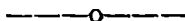
Pe toți, în prag de an nou, vă chem la muncă nouă. Indrept un călduros apel către toți — și vă rog să vă îndepliniți sarcinile ce vă stau în față, cu aceeași rîvnă și același devotament ca în anul pe care l-am încheiat.

Mișcat de mărturisirile ce s-au făcut aici și de urările ce mi-ați adresat, vă binecuvîntez din adîncul inimii și rog pe Cel Atotputernic, să vă dea sănătate și puteri de muncă în anul 1957, pentru binele Bisericii străbune și al Patriei noastre scumpe.

La mulți ani!

S-a intonat Imnul Patriarhal și s-a cîntat «Mulți ani trăiască», după care, Prea Fericirea Sa a schimbat cuvinte de bune urări cu fiecare din cei prezenți.

Preotul STĂN C. DIMANCEA

ÎNDRUMĂRI PASTORALE SCHIȚE ȘI PREDICI

LA DUMINICA DUPĂ BOTEZUL DOMNULUI

«Poporul care stătea în întunec a văzu! lumină mare și celor ce ședeau în latura și în umbra morții, răsăritu-le-a lumină». (Matei, IV, 16).

I

Sfânta Evanghelie de azi ne spune că Domnul Hristos, după ce a primit botezul de la Sf. Ioan, auzind că acesta a fost închis, a plecat în Galileea. Apoi, plecând din Nazaret, a venit și a locuit la Capernaum sau Cafarnaum, care înseamnă în ebraiește: «casa mîngîirii», oraș așezat lângă Marea Tiberiadei sau Lacul Ghenizaretului, în hotarele Zavelonului și Neftalimului.

Partea aceasta de nord a Palestinei este cunoscută sub numele de Galileea și fusese dată ca moștenire — după întoarcerea Iudeilor din robia egipteană — celor două triburi: al lui *Zabulon* și al lui *Neftalim*, iar o parte din teritoriul Galileii era locuită de o populație păgînă, o rămășiță din vechii Canaaniți, la care s-au adăugat mai tirziu elemente străine, din popoarele care au fost în război Israelitiți, și anume Sirieni și Asirieni, care au provocat suferințe mari întregii Palestine.

Astfel, în timpul Impăratului Tiglat Palesar al Asirienilor o bună parte din populația Galileii și Samariei a fost dusă în robie, iar după Alexandru cel Mare — în timpul stăpînirii grecești a împăraților Seleucizi ai Antiohiei — înriurirea moravurilor păgîne și ale organizațiilor lor de cult erau atît de puternice, încît Iudeii adevărați priveau la frații lor din Galileea și Samaria, ca la niște îndepărtați de la adevărata credință iudaică, ca la niște eretici. Pentru că populația Galileii era atît de împeștriată, încă din vechime, profetul Isaia (IX, 1-2) numise provincia aceasta «*Galileea Neamurilor*».

Sfîntul Evanghelist Matei, reluînd expresia profetului Isaia, ne spune că peste această populație atît de amestecată și împeștriată, atît în ceea ce

privește componenta ei etnografică, cit și în ceea ce privește credințele ei religioase, *care zăcea în întunec, în latura și în umbra morții, a răsărit lumina mare*. Lumina aceasta este Hristos, căci El însuși ne-a spus: «*Eu sint lumina lumii*» (Ioan IX, 1-2), iar Sfântul Evanghelist Ioan, îl numește «*lumina cea adevărată care luminează pe tot omul care vine în lume*» (In. I, 9).

Dar, nu numai poporul din Galileea neamurilor a văzut lumina mare. Intr-un sens mai adinc, oricine se află în afara revărsării harului și ajutorului dumnezeiesc, trăiește în păcat, trăiește în întunec, în latura și în umbra morții, pină cind se învrednicește și el să pătrundă învățătura creștină și să primească în sufletul său lumina lui Hristos. În situația aceasta s-a aflat mai ales omenirea întreagă, pină la venirea lui Hristos.

Sfinta Scriptură ne învață că Cuvintul Mintuitorului este cuvintul adevărului. Se cuvine să încercăm a pătrunde cu gindul nostru mai adinc, ce înseamnă această «*lumina mare*», cu care Hristos luminează permanent mințile și inimile noastre, a celor ce stăm în întunec și în umbra morții, adică în întunecul păcatelor. Se cade să facem aceasta, mai ales acum după sărbătoarea Nașterii Domului, care a răsărit lumii «*lumina cunoștinței*» (II Cor. IV, 6), pe Soarele dreptății care strălucește în inimile noastre.

Cea dintii lumina pe care Hristos și învățătura Sa — a adus-o în mințile tuturor oamenilor, este că ne-a luminat și ne-a arătat cine sintem noi și de unde venim. Anume, El ne-a arătat că noi avem o origine cerească și nu sintem veniți la întimplare, ci sintem fiii Părintelui Ceresc, creați într-un chip demn de om, prin puterea lui Dumnezeu. Ca atare, noi toți fiii Cerului sintem frați și egali între noi, iar prin originea noastră, avem isvorul vieții în puterea creatoare a dumnezeirii. Căci Dumnezeu a creat pe om, în ceea ce privește sufletul, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Vedem din aceasta, cit de mare și glorios este destinul omului, *căci îngerii, puteri spirituale, nu se numesc chipul lui Dumnezeu, iar la întruparea Sa în lume, Mintuitorul nu a luat firea îngerească, ci s-a îmbrăcat în firea omenească*. Se poate spune chiar, că întreaga creație a universului, Dumnezeu a făcut-o în vederea omului. *Pentru om, podoaba cea mai aleasă a întregii creaturi, ostenește firea, strălucește soarele, dăruind viață tuturor celor de pe pămînt; se mișcă cerul, se armonizează într-un chip, care de cele mai multe ori, scapă înțelegerii omenești, murmură isvoarele, cîntă păsările, rodește pămîntul, se nasc viețuitoarele și se îndeplinesc fenomenele cerului, cu o regularitate nedesmințită*.

La rindul său, sufletul omului, despre care Tertullian, dascălul Bisericii universale din secolul al III-lea, a spus într-un chip atit de fericit că «*este creștin prin firea sa*» (Apologeticum), are puterea de a cunoaște pe Dumnezeu, căci — după cuvintele Ps. 40, 8: «*Legea lui Dumnezeu este în fundul inimii noastre*, incit, prin intuiția lui lăuntrică, poate vedea pe Dumnezeu peste tot în lucrarea prea minunată a miinilor sale.

În cuvinte inaripate, se exprimă inspiratul autor al Psalmilor, despre atotprezența lui Dumnezeu în Univers și despre puterea sufletului omenesc de a simți urmele pașilor lui Dumnezeu. El se exprimă astfel: «*De mă voi sui în cer, Doamne, acolo ești; de mă voi pogori în iad, și acolo ești! De voi sbura pe aripile zorilor și mă voi muta la marginile mării, și acolo mă va povățui mina Ta și dreapta Ta mă va sprijini!* Zis-am: «*Poate întunecul mă va ascunde și lumina dimprejur se va face noaptea*». Dar înainte Ta, nici întunecul nu-i întunecos și noaptea, ca ziua strălucește!» (Ps. 139, 7-12).

Astfel, sufletul nostru nemuritor, *ca un copil al lui Dumnezeu, duce dorul neîncetat după isvorul cel dătător de viață, după Tatăl Cerească, și — precum se liniștește copilul mic în brațele mamei sale, tot așa sufletul nostru nu-și află liniștea și odihna, decît în brațele Creatorului.*

II

Ne învață Sfînta Scriptură, că a existat un moment după creația primilor oameni, cînd ei s-au întors cu fața de la Dumnezeu și au păcătuit grozav! Dar, după cum în ordinea noastră naturală, tatăl muștră pe copii, și uneori chiar îi și pedepsește, dar nu-i lipsește de iubirea sa, tot așa și Dumnezeu a pedepsit pe oamenii pentru păcatul neascultării lor față de porunca Sa, dar nu i-a lipsit nici un moment de privirea și îngrijirea Sa cea plină de iubire.

Căci, dacă Dumnezeu avea să renunțe a mai crea pe om, despre care știa dintru început — datorită preștiinței Sale, — că va fi biruit de păcat, ar fi însemnat că Dumnezeu însuși, principiul binelui absolut, se înfricoșează de puterea răului. Ne încredințăm de aceasta și Sfîntul Ioan Damaschin, trăitor în veacul al VIII-lea, cînd ne spune: «Dacă Dumnezeu ar fi oprit să existe pe aceia care aveau să-și ia ființă în virtutea bunății Lui (Dumnezeu) și care aveau să fie răi din pricina propriei lor voințe, atunci răul ar fi biruit bunătatea lui Dumnezeu (Dogmatica, trad. Fecioru, 703).

Și, într-adevăr, *Dumnezeu «n-a voit» ca «răul» să biruiască binele.* Iar ca să dovedească lumii această iubire, pentru înălțarea omenirii robită de păcate la mărirea de odinioară din care căzuse, a trimis în lume — ca să îmbrace firea omenească cea slabă — pe *Insuși Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos.* Să înțelegem bine cît de mare a fost cea iubire a lui Dumnezeu față de om. *Căci Mîntuitorul n-a îmbrăcat firea neumbrită de păcat a omului celui dintîi, așa cum ieșise ea din mîna Creatorului — fire care putea chiar de atunci să devină nemuritoare — ci firea cea plină de slăbiciuni a omului căzut în păcat, luînd Domnul asupra Sa, toate slăbiciunile firii omenești, în afară de păcat, ca s-o înobileze, s-o restructureze, s-o ridice iarăși la starea cea dintîi.*

În cuvinte inspirate, ne spune Sfîntul Evanghelist Ioan: «Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încît, pe Unul-Născut, Fiul Său, L-a dat — pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viață veșnică» (Ioan, III, 16).

Scara bucuriilor omenești este nelimitată, ca și scara durerilor. *Pentru om, cele mai curate bucurii se nasc din revărsarea plină de iubire a sufletului său, care nu rămîne nepăsător la minunile și la farmecul mereu proaspăt al celor create din Univers și la farmecul sufletelor curate și nobile.*

În adevăr, în ordinea noastră omenească, rămîne vreo cută de asprime pe fruntea noastră, care să nu se îmblînzească la deschiderea unei flori? Cîte întristări nu ne alungă privirile luminoase și curate ale unui copil, de parcă sint din altă lume, ca și zîmbetul său gingaș!

Și, după cum noi ca oameni, am iubit pe copiii noștri, mai înainte de a-i avea, tot așa, — în măsură mult mai mare — Dumnezeu ne-a iubit și ne iubește pe noi, toți oamenii, chiar de mai înainte de a veni pe lume, generații după generații. De aceea, Sfîntul Evanghelist Ioan, în întîia sa scrioară, ne spune în această privință, că dragostea lui Dumnezeu S-a arătat față de noi, «*nu fiindcă noi am iubit pe Dumnezeu, ci fiindcă El ne-a iubit pe noi și*

a trimis pe Fiul Său, jertfă de ispășire pentru păcatele noastre» (I Ioan IV, 10).

III

Să pătrundem și mai adânc cu mintea noastră în tainele învățaturii creștine, pentru a ne da mai bine seama de destinul glorios al omului.

Prin îmbrăcarea firii omenești de Fiul lui Dumnezeu la nașterea Sa cea după timp, firea omenească, prea mărită prin *Învierea lui Hristos*, se ridică la o stare de cinste de care nici îngerii nu ș-au învrednicit!

Trupul celui dintii om, care era sortit nemuririi, — din voia omului — s-a făcut instrumentul păcatului, dar, după căderea omului în păcat, trupul omenesc cel plin de slăbiciuni, datorită puterii dumnezeiești a lui Hristos — care a îmbrăcat în persoana Sa firea omenească complet, trup și suiet — s-a făcut *instrumentul harului*. Căci Domnul Hristos a ridicat la Ceruri în persoana Sa, firea omenească îndumnezeită, de-a dreapta Tatălui. Astfel, prin Iisus Hristos, firea omenească restructurată, spiritualizată și îndumnezeită, *participă la viața dumnezeiască a întregii Dumnezeiri*. De aceea, atât pentru faptul că omul a fost dintru început creat de Dumnezeu, cit și pentru faptul că firea omenească a fost suită prin Iisus Hristos la mărirea cea veșnică a Dumnezeirii, inspiratul autor al Psalmilor (Ps. 82, 6) și după el, Sfântul Evanghelist Ioan (IX, 34), a putut spune despre oameni: «*S'nteți dumnezei, toți sînteți fii ai Celui Prea Înalt*».

Totodată, prin Învierea lui Hristos, firea omenească devine biruitoare asupra dușmanului cel de pe urmă al omului: moartea! După lumina învățaturii lui Hristos, creștinul cu credință puternică nu se teme de moarte, pentru că are nădejdea întăritoare, că numai prin moarte se va putea uni mai de grabă cu Domnul Hristos, în împărăția cerească și veșnică.

IV

Din aceste adevăruri fundamentale ale creștinismului, că *omul este făptura lui Dumnezeu, că Dumnezeu nu l-a părăsit niciodată*, chiar atunci cînd omul a părăsit pe Dumnezeu, și că omul este sortit — *prin puterea lui Dumnezeu* — să trăiască în veșnicie cu Hristos Dumnezeu, decurg anumite porunci evanghelice care stabilesc și raporturile noastre cu aproapele nostru, cu semenii noștri. Aceste porunci se pot rezuma în iubirea de Dumnezeu și în iubirea de aproapele, de orice seminție și situație socială ar fi el, căci, — după cuvintele Mintuitorului: — «*în aceste două porunci se cuprinde toată legea și profeții* (Mt. XXII, 37-40).

Lumina învățaturii creștine este dată tuturor oamenilor de pe pămînt: *celui sărac și celui bogat, celor din dregătorii și celor din viața de rînd, celor învățați și celor simpli, celor întristați și celor în bucurie, celor sănătoși și celor bolnavi, și tuturor care-și caută liniștea sufletului*.

Calea poruncilor evanghelice este calea curăției inimii, a blindeții, a smereniei, a înfrînării, a păcii cu noi înșine și cu toată lumea, căci adevărata cale creștină, neîncetat se roagă pentru pacea a toată lumea; este calea credinței, a nădejzii și iubirii care ne pregătește în viața de aici și ne suie către isvorul luminii, către Iisus, *frumusețea cea prea luminată*, cum îi cîntăm noi, în rugăciunile atât de frumoase ale Acatistului închinat Lui!

Judecîndu-l după înfățișarea și trăirea sa zilnică, pe dinafară, creștinul duce o viață ca orice om: mîncă, bea, se odihnește, este supus tristeții și bucuriei, muncește pentru sine și ai săi ca să-și cîștige pîinea cea de toate zilele. *Dar înlăuntrul lui, creștinul crește și sporește, plin de o viață tainică spirituală, prin care caută să ajungă măsura chipului lui Hristos.*

Fiecare fiu al lui Dumnezeu poate ajunge în *holda creștină*, prin strădaniile sale și prin harul lui Dumnezeu, *spic roditor*, pentru a face și el parte din *pîinea vieții*, care este Hristos, căci cu puține osteneli făcute în viața de aici, într-un timp nu prea îndelungat, fiecare poate dobîndi o împărăție fără sfîrșit.

Creștinul adevărat știe că împărăția cerească, *prea frumosul Ierusalim ceresc, cetatea cea de sus*, cea nefăcută de mină, care este menită celor aleși, este împărăția luminii, în care nu poate fi *răutate, nedreptate, minciună și necurățenie, ci dragoste, pace și armonie*, căci *«ce pîrtășie are lumina cu întunerecul»*, zice Sfîntul Apostol Pavel (II Cor. VI, 14).

Pentru nevoile noastre materiale, Dumnezeu ne îngăduie să ne folosim de toate cele create ale Sale, căci nimic nu este de lepădat, ci totul *«se sfințește prin cuvîntul lui Dumnezeu și prin rugăciune»* (I Tim. IV, 5). Dar, să luăm seama, să nu fim robiți de strălucirea amăgitoare a celor pămîntești, și, luînd pentru nevoile noastre mai mult decît ne trebuie, să nu nedreptățim cumva pe aproapele nostru, ci să ne mulțumim cu puțin, căci, dacă noi ne vom mulțumi cu mai puțin, bunurile materiale vor ajunge cu prisosință pentru toți semenii noștri, după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel: *«Avînd hrană și îmbrăcăminte, ne va fi de ajuns»* (I Tim. VI, 8).

Făcînd astfel, noi nu vom necinsti prin faptele noastre chipul lui Dumnezeu, care este în noi și în fiecare din semenii noștri, căci, după învățătura cărții Psalmilor, *«cel ce seamănă nedreptate, seceră nenorocire și toiagu' miniei lui Dumnezeu îl va bate pe el»* (Ps. XXII, 8).

Îndeplinind totdeauna numai binele în viața noastră, noi vom crește sufletește și, curățîndu-ne de păcate prin harul lui Dumnezeu, vor urca pe scara faptelor bune către Cer, către împărăția harului și a luminii.

După ce am frămîntat cu mintea și inimile noastre aceste adevăruri luminoase ale lui Hristos, putem și noi cei de azi, să spunem — cum a spus profetul Isaia despre poporul Galileii neamurilor, — că și peste noi cei păcătoși, care stăteam în întunerec, în latura și în umbra morții a răsărit lumină mare, a răsărit lumina lui Hristos, care a pătruns pînă în străfundurile inimilor noastre, și am înțeles — fiecare din noi — că întreaga viață a creștinului, de la naștere și pînă la suflarea cea de pe urmă, se găsește în miinile Tatălui Ceresc.

Din livezile răcoroase, înmiresmate și insuflate ale Sfîntei Scripturi, răsar pentru noi creștinii, lăstarii credinței, care ne îndeamnă să rămînem pururea fii credincioși în adevărata Biserică a lui Hristos, în Marea Biserică a Răsăritului, care revarsă necontenit prin slujitorii ei, harul cel nevăzut al Sfîntului Duh, asupra tuturor celor ce-L cer.

Cît de fericîți sîntem noi creștinii ortodocși, că sîntem fiii Bisericii celei adevărate a Răsăritului, despre care, Sfîntul Ioan Hristostom, cel mai mare ierarh al tuturor veacurilor creștine, ne vorbește astfel: *«Nu te depărta de Pînică! Nimic nu e mai puternic decît Biserica! Speranța ta este Biserica, mîntuirea ta este Biserica, scăparea ta este Biserica! Ea este mai înaltă decît Cerul; ea este mai întinsă decît pămîntul. Ea nu îmbătrînește niciodată, ci este pururea înfloritoare. Pentru aceasta, Scriptura arătînd fîria și statorni-*

cia ei, o numește Munte; arătînd curăţenia ei o numește Fecioară, arătînd măreţia ei, o numește Regină, arătînd înrudirea ei cu Dumnezeu o numește Fucă!» (Omilia cu ocazia arestării lui Eutropiu, M. P. G. LII, col. 402).

Iar acum, după ce și peste noi a răsărit lumină mare, lumina învățăturii lui Hristos, să-L rugăm: să ne învrednițească și de lumina cea pururea iuitoare și neinserată a feții Sale, în împărăția Sa cea veșnică. Amin!

Diacon I. RAMUREĂNU

PANEGIRIC LA SFINTUL GRIGORIE DE NAZIANZ

Astăzi sfinta noastră Biserică Ortodoxă înalță o neintreruptă doxologie unei sfințenii ingeresti, dar dobîndită în trupul acesta pieritor, și împreună cu ea ridicîndu-ne și noi, cei ce ne-am adunat cu sufletul în sărbătoare în acest locaș sfint, să ne închinăm cu adîncă evlavie la icoana celui dintru sfinți părintelui nostru Grigorie Teologul, arhiepiscopul Constantinopolei.

Raze de aur scaldă această icoană, dar mult mai multe sînt razele rugăciunii celor ce cu credință și cu nădejde au alergat după ajutorul acestui Sfint și nu este nimeni dintre cei de față, care să n-o fi rostit în fapt de seară: «Sfinte Grigorie de Dumnezeu cuvîntătorule, roagă-te pentru mine, păcătosul!» Mîntea mea nu se pricepe unde să-și aducă mai întii darurile sale de mulțumire: Stăpînului sau robului; harului sau credinciosului? De unde voi începe a aduce laude?

O, Prea Curată Născătoare de Dumnezeu Fecioară, nimeni din cei ce aleargă la tine nu iese rușinat; ci fă mijlocire către Fiul tău și Ziditorul nostru har de cuvînt să-mi dăruiască, pentru ca să pot mări după cuviință pe ierarhul a cărui vestire a ieșit în tot pămîntul, pînă la marginile lumii.

Doamne, întărește glasul meu și ne ajută tuturor să apucăm pe calea cea strîmtă a aleșilor Tăi!

Cel luminat prin viață și prin fapte, piatra nesurpată a Bisericii, slujitorul Domnului, bărbatul doririlor înalte, vasul alegerii, cel cunoscut din cuvînt și învățătură, carele întru toate strălucește mai presus decît toți ca alt soare, mult lăudatul Arhieru astăzi se fericeste. Acum prăznuim pe luminătorul, marele păstor al Bisericii, veniți să împletim cununi de lumină și lăudări, din adîncurile Duhului să scoatem perlele rari cu care vom alcătui — în smerenie — podoabele cele de mult preț.

Cuvine-se, așadar, să-i cîntăm întru bună-credință zicînd: «Veniți, iubitorilor de dumnezeiască înțelepciune, pre dumnezeiescul cuvîntător de Dumnezeu, să-l lăudăm strigînd: «Bucură-te, înțelepte Grigorie!» (Din *Slihoavnă*).

Bucură-te cel întocmai la obicei cu Apostolii, cedru răsădit nu în Liban, dar cu creștetul în ceruri, bucură-te turn al Creștinătății, icoană aleasă

a desăvirșirii, care te ridici ca soarele pe cer, împodobit cu razele harului dumnezeiesc!

Apropiați-vă, voi, toți creștinii binecuvințați, căci dincolo de ei veți vedea pe însuși Stăpînul tuturor și Făcătorul, căruia I se aduce servire arhierescă din Nazianz, de către tată și fecior, apropiați-vă de locul acesta în care se cinstește cel de care ereticii s-au îngrozit ca de o stîncă tare a credinței, de cel ce a descurcat mielul Ortodoxiei din vrejii discuțiilor ritoricești și a înălțat dogma Sfintei Treimi, columnă de aur către cer; ascundeți-vă de doctorul preaicusit al sufletului și al trupului, prin care corabia Bisericii a ajuns la liman cu bună suflarea vîntului vocii lui Dumnezeu!

Căci acest fericit Părinte, fraților, din tinerețe s-a vădit bogat în cele de mult preț. Că ce floare a științei din Cezarea Capadociei, din Cezarea Palestinei, Alexandria ori Atena a rămas necercetată de albinele înțelepciunii? A pornit atras de vraja cîntărilor privighetoarei elenice și s-a întors înavușit de știință; s-a îndreptat însetat de noianul cunoștințelor și a venit întărit în cunoașterea lui Dumnezeu; căutînd elocvența a gustat fericirea.

Atena secolului IV, — și ca ea tot păgînismul, — era cu păcate și nedreptăți vechi cit lumea, deși avea idoli de aur; idoli în temple, idoli în agora, idoli în retorică și filozofie, idoli în inimi, multe spre cinstirea lui Veliar, căci Duhul adevărului nu sălășluia întru ele.

În ogorul străduințelor cărturărești de pe aceste meleaguri, Sf. Grigorie a migălit alături de cel mai bun prieten al său, care a fost Sf. Vașile cel Mare. Acești doi tineri orientali, cu credința și faptele lor creștine, desăvirșiți în castitate, înfrinare, cu răbdarea lor îndelungată, cu iubirea, bună-tatea, smerenia, priceperea și înțelepciunea lor — virtuți păstrate în chivotul prieteniei ce i-a unit în toată viața — păreau printre păgîni niște călători exotici, cum și erau. Nu costumele lor asiatice îi deosebeau de păgîni, ci mai ales veșmintul sufletesc țesut cu migală sacră de mamele lor creștine — care le-au hrănit copilăria cu piinea virtuții rumenită pe vatra propriei lor familii. Cui altuia se datorește răsădul de viață curată al acestor viitori episcopi dacă nu mamelor, Nona și Emilia? Și roadele culese au fost: virtutea, sfințenia...

Inchipuți-vă farul din Alexandria ce lumina în noapte, ba mai degrabă Acropolea cu statuia zeiței Pallas Atena numai din aur și fildeș construită, ce strălucea marinarilor — dintre celelalte statui, sub soarele primăvăratice — pină departe, în largul mării și veți avea clar în fața ochilor minții icoana petrecerii tinerilor creștini în universitățile unui secol de tăgadă. De aceea poate nimănui n-au fost rostite mai pe drept ca lor, cuvintele Mințitorului spuse pentru ei, pentru noi și pentru toate veacurile: *«Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încît să vadă faptele voastre cele bune și să mărească pe Tatăl vostru care este în ceruri»*.

Din toate, aceștia au ales partea cea bună ca și oarecînd israiliții, care — la plecarea spre Canan — au luat cu ei tezurile egiptenilor pentru cultul adevăratului Dumnezeu. Au luat numai potirul și au răsturnat ambrozia și nectarul dumnezeilor mincinoși. Trupul și Singele Domnului avea să-l aurească de acum înainte spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.

Să intrăm acum în lumina cea vie a servirii preoțești a episcopului din Nazianz. Ce mulțămire! Ce strălucire! Ce putere! Sfîrșitul agonisitei cărturărești îl aduce din nou pe meleagurile lui natale, ocrotit tot de Acelă care-l

călăuzise și la plecare. Nu cumva — vai! — să te fure mirajul unui viitor împăunat. Ce vei face carierii tale, a cărei auroră a sosit înaintea ta din metropole? Vei lăsa oare cinstea, stăpînirea, aurul, gloria? Vei disprețui dregătoria?

— Dacă toate acestea îmi răpesc sufletul, mă depărtează de desăvîrșire, de asemănarea cu Hristos, de slujirea lui Dumnezeu, nu le voi primi în veac, a fost răspunsul primit al acestui înger în trup și a căzut repede ca o hotărîre de destin. N-am altă bogăție mai mare decît bunurile cerești în care nădăjduiesc. Seninătatea o voi găsi în liniștea chiliilor, de vorbă cu Dumnezeu, sau în slujba fratilor mei. Așa a zis și a plecat să îmbrace chipul îngeresc de călugăr și haina preoției, chiar dacă drumul altor colegi se ramificase spre alte zări. A ales să-și ducă viața la unison cu virtutea de pe culmea cea mai înaltă a duhovniciei; să trăiască în feciorie, în deplină ascultare față de Biserică, să fie inconjurat numai de averea cea adevărată a călugărului îmbunătățit: icoane, cărți, flori, pentru ca să poată rodi, insuțit, fruct de viață duhovnicească în Hristos.

Cit despre lungile nevoinți călugărești, de spiritul lui de jertfă și dreaptă socotință, mărturisească îngerii din ceruri cu care s-a asemănat și de care a fost povățuit către dumnezeiască văpaie, iar apărarea frumuseții vieții de obște mărturisească-o tratatele și poeziile pe care ni le-a lăsat!

Săvîrșirea Jertfei celei fără de singe nu este îngăduită fără numai întru mirosul de bună mireasmă duhovnicească a curăției și sfințeniei: «Nimeni din cei legați cu poțtele și cu desfătărilor trupești nu este vrednic să vie, sau să se apropie, sau să servească Ție, Impărate al slavei; că a servi Ție, este lucru mare și înfricoșat și înseși Puterilor celor cerești...» ne învață Sf. Liturghie. Marele Grigorie vede pe preot «stînd alături de îngeri, preamărînd pe Dumnezeu alături de arhangheli, aducînd jertfe la altarul cel de sus, luînd parte la slujba de preot împreună cu Iisus Hristos; înnoind făptura, restabilind chipul lui Dumnezeu în om, slujind lumii celei de sus, ba ceva mai mult: devenind întru citva Dumnezeu și pre alții dumnezei făcîndu-i» (*Despre fugă*, c. 73).

Și inima lui simțitoare a fost pe deplin închinată Celui Atotputernic și oamenilor, oriunde s-a aflat: celor orbi s-a vădit luminător, limpede povățuitor celor necăjiți, ortodocșilor întărire, desfătare întregii lumi. Cugetînd la cele înalte «întru cinstita Treime, în Tatăl, Cuvîntul și Duhul, dumnezeiescul cuvîntător de Dumnezeu, a crede a învățat, într-un Dumnezeu nedespărțit» (*Din Stihovăni*). Tuturor a vărsat mirul de mult preț; zburînd în grădina Sfințelor Scripturi, a săturat dreptcredinciosul popor cu tilcuirea acestor învățături și cu hrana prea sînteii Euharistii.

O minunată binecuvîntare a lui Dumnezeu! Ce fericită rînduială! Nazianzul, Constantinopolul, metropole care au îndestulat tinerețea acestui om ceresc aveau să-și primească înapoi, prin iconomia Atotbunului Proniator, ofranda dăruită cîndva, să se îndulcească din fagurele înțelepciunii, desăvîrșit, din florile Bibliei și să ia doctoria trăirii și apostolatului creștin ca pe unicul remediu social și moral. Mantia de poet și filozof avea să fie desăvîrșită cu podoaba mitrei arhieresti, faima de retor să se plece smerită sub omofor de păstor și apostol. Căci Sf. Grigorie nu a strălucit numai în scaunul episcopului din Nazianz, ci chiar și în cel arhipăstoresc de la Constantinopol, pe timpul celui de al doilea sobor a toată lumea.

Auzit-am, de trei ori fericite Părințe, poporul acela povestind de pe acoperișuri și la lumina zilei cum s-a îndulcit cu binefacerile tale și am căzut în genunchi slăvind pe Atotmilostivul Dumnezeu, care a descoperit oamenilor acea minuitoare învățătură: «iubirea față de Dumnezeu — soarele; iubirea față de oameni — razele lui». Este însă timpul să încep a povesti și această minunată latură a vieții lui lucrătoare.

Păgînismul celui de al patrulea veac era o priveriște ce îngrozește numai prin simplită amintirea lui conștiința unui om al timpului nostru.

Ciudat amestec de pămînt și paradis. De o parte se înălțau temple, statui, frontoane, aur, fildeș, purpură și se oglindeau luciferic în seninătatea azurului oriental, întru desfătarea ochiului celor bogați, nemiloși și puternici și ca o mărturie orgolioasă a unui trecut frumos.

De cealaltă parte a zidului nedreptății singera în suferință, foame, frig și robie mulțimea sclavilor, văduvelor și orfanilor cu obraji răboj de necazuri. În cele dintii, locuiau desfătarea subjugătoare și indestularea mola-tică, iar leproșii își plimbau rănile și durerile necercetate, asemeni unor umbre sau fantome care îngrozeau ca o clipă de parusie. Unde era dreapta-tea? Unde era frica de legea lui Dumnezeu? Unde era mila? Măria sa omul — fiul lui Dumnezeu și fratele mai mic al lui Iisus Hristos — căzuse între tilhari și abia la umbra Bisericii creștine i se vor lega rănile și i se va turna untdelemn peste ele. Ceea ce nu putea predica vorbelor, va putea predica faptelor; golul pe care nu izbutise să-l umple filosofia, îl va desăvîrși Evan-gheia, înțelepciunea cea nemîncinoasă.

Față de o astfel de lume, Sfinții Părinți s-au arătat apostoli, păstori și crainici trimiși să cheme la o viață nouă din porunca și în numele lui Hristos. Ca și prietenul său, mitropolitul Vasile a Cezareei Capadochiei, Sf. Grigorie a împărțit averile săracilor și i-a hrănit cu hrana sufletească a cuvîntului sfînt care nutrește mai mult decît piinea. A urmărit să zidească Biserica Domnului și în suflet, de unde se va revărsa balsamul alinării peste suferințe sau va fi ridicat bici de foc care să ajungă pînă la conștiința celor puternici. Pe credincioșii vitregiți de ereticii puternici și privilegiati i-a întărit prin cuvîntul său; tîlcuind celor de jos lucruri înalte, a mărturisit adevărul în toată vremea.

Cei bogați nu au găsit în el un partizan al prînzurilor strălucite, nici un concurent care să se ia la întrecere cu ei în ceea ce privește hainele scumpe, sau plimbările mărețe pe ulițele orașului.

A rămas pînă la sfîrșit în acea smerenie demnă de înălțimea unui scaur, patriarhal, prețuind unitatea Bisericii și învățătura ei mai mult decît folosul său singular. A renunțat la tronuri, și nădăjduind în Dumnezeu, a dobîndit pe cel al prețuirii unanime, alcătuit din lespezile de veacuri ale omenirii. Oamenii au rămas fiii săi chiar sub cîrmuirea altora. Mereu și mereu și-a pus întrebarea: «mintui-voi oare pe cei ce mi-au fost incredințați?»

Dacă vreodată s-ar putea afla cineva care să aibă inima și mintea împietrită de cel rău în așa măsură încît să nu cinstească după cuvîntă sfîntenia acestui Ierarh, apoi acela ar fi blestemat și de morții din morminte. S-ar ridica umbrele suferințelor, cărora lăsîndu-li-se prin testament întreaga avere a Sfîntului, au putut să mai trăiască; s-ar ridica toți cei ce s-au îndulcit de prietenia lui care nu căuta la fața omului.

Și ar fi momentul acela mai infricoșător decît cîmpul cu oase din vedenia proorocului Iezechie și nu s-ar restabili cîmpăna dreptății pînă cînd tîgăduitorul nu ar ingenunchia la icoana lui, în semn de iertare, cu inima infrîntă și zdrobită. Pe drept cuvînt, masele de credincioși au așezat pe Sfîntul Grigorie în galeria nepieritoare a celor trei sfinți mari Dascăli ai lumii și Ierarhi.

Te ferim pre tine, mare Dascăl și Ierarh al Creștinătății, că ai strălucit cu îndoita lumină a geniului și a sfințeniei. Tu nu ai dat Împăratului tuturor și Mintuitorului lumii numai mintea, ci și inima, și viața, și gura ta. Ajutorul tău, de la Dumnezeu, ne este întotdeauna scut și sabie duhovnicească, astăzi, cînd pe cer se ridică iarăși nori în chip de balaur. Pacea pe care tu ai dorit-o sufletelor omenești, pacea pe care ai restabilit-o în Biserica lui Hristos, din nou este năpăstuită. Se vrea iarăși întoarcerea păcii în neființă; se vrea prefacerea în scrumul războiului a mindrelor catedrale, unde se cinstește credința creștină.

Roagă-te neîncetat, prea fericite părinte, semănătorul dreptelor dogme, ca duhul păcii să nu plece de la noi, spre slava lui Dumnezeu, ai cărui dreptmăritori sîntem.

Și iarăși: Trimite făclia ajutorului tău din mijlocul cetelor îngerești unde te odihnești acum ca să ne lumineze viața; stinge pornirile urite ale trupului nostru, înmulțește talantul credinței noastre și nu conțeni a îmbrăca tinerețea noastră cu odăjdiile adevăratei tinereți: a nevinovăției și sfințeniei, ca să o putem închina ca pe o jertfă de seară strălucitoare preoții a lui Iisus Hristos «întru Care viem și ne mișcăm și sîntem» (Fapte 19, 28).

A m i n.

G. H. DRĂGULIN
Magistrand

PANEGIRIC LA SFINTUL IOAN GURĂ DE AUR

*«Slavă lui Dumnezeu, pentru toate
Amin».*

Acestea sînt cuvîntele pe care le-a rostit în momentul morții sale, Sfîntul Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului, a cărui amintire o face astăzi Biserica noastră, cu prilejul pomenirii aducerii la Constantinopol, a moaștelor sale.

De ce oare, dă el slavă lui Dumnezeu pentru toate, adică și pentru cele bune și pentru cele rele? De ce acest mare ierarh al Bisericii, egal cu Sfîntul Vasile cel Mare și cu Sfîntul Grigorie de Nazianz, găsește nimerit, ca în clipa trecerii lui din viața aceasta, să rostească cuvînt de laudă către Dumnezeu, spre a ne învăța și pe noi același bun obicei?

Nu cumva, viața lui a fost încărcată de amărăciune, de suferință? Nu cumva fost-a el unul din ierarhii mult dușmăniți, pentru viața lor sfintă, pentru dragostea pe care și-o câștigaseră?

La aceste întrebări, vom răspunde acum fraților, istorisind viața acestui ierarh, a «acestei trîmbițe de aur ferecate», a acestui «organ de Dumnezeu insuflat», a acestui «inger pămîntesc și om ceresc», a «acestei rîndunele bine grăitoare», care prin talentul său de predicator, a fost numit de contemporani și de urmași, «Gură de Aur», adică acela care a rostit cele mai frumoase predici, atît din punctul de vedere al formei, cit și al învățăturilor ortodoxe pe care le cuprind!

Acest mare sfînt ierarh al Bisericii s-a născut în Antiohia, la anul 347, avînd ca tată pe Secundus, ofițer roman, iar ca mamă pe Antuza. După ce tatăl său a murit lăsîndu-l micuț, mama lui, nu s-a mai căsătorit, ci și-a închinat viața, educației singurului și dragului ei copil.

Antuza este ca și Emilia, mama Sfîntului Vasile, ca și Nona, mama Sfîntului Grigorie de Nazianz, ca și Monica, mama fericitului Augustin, o mamă vrednică de laudă, o mamă care se dedică întru totul creșterii în evlavie a copilului, care dă Bisericii o odraslă desăvîrșită, iar pentru Cer, un sfînt!

Ioan a fost dat să învețe la cele mai înalte școli de pe vremea sa. A studiat retorica și a devenit avocat renumit în Antiohia; însă mama lui voia ca fiul ei să fie un om al Bisericii. El se botează în anul 369, studiază Teologia și se dedică vieții ascetice. Făcîndu-și mare reputație ca ascet și teolog, i se propune de către creștini o episcopie, dar el nu se simte vrednic și refuză. Ca să arate greutatea misiunii preoțești, el scrie «Tratatul despre Preoție» și se retrage în singurătate. Totuși, în anul 381, datorită dorinței mulțimii și rugămintii mamei sale, el primește să fie diacon. În 386 este hirotonit preot în Antiohia și începe o vie activitate.

Biserica unde slujea Ioan, era mică și se afla la marginea orașului, dar prin talentul lui de predicator, atrage pe toți creștinii din oraș și din împrejurimi, cîștigînd mare faimă ca orator bisericesc. Predicile sale erau atît de frumoase ca formă, și pline de învățături minunate, încît, deși erau lungi, credincioșii nu se mai săturau ascultîndu-le.

În afară de predicile sale renumite, preotul Ioan se dovedește și filantrop: el împarte tot ce are la săraci și îndeamnă și pe alți creștini să facă la fel. Nu este un mare organizator ca Sfîntul Vasile, dar destul de convingător în omiliile sale, ca să determine pe creștinii înstăriți să-și ajute semenii. În același timp, el combate toate moravurile urite care mai rămăseseră de la păgîni, ca: luxul, desfrînarea, camăta, clevetirea, lăcomia, avariția.

Despre acest neîntrecut predicator, se ducea vestea și la Constantinopol, unde se afla împăratul Arcadie. Acesta se hotărăște să cheme pe Ioan, în anul 397, ca predicator al catedralei. Sosit aici, în capitala imperiului, Ioan își începe activitatea sa predicatorială și după un timp, este ales patriarh. De acum el muncește și mai mult, căci avea în grija lui, nu o parohie, ci întreaga patriarhie. Munca nu-l înspăimîntă și el își dăruie tot timpul acestei grele sarcini, trăind simplu, ca un călugăr sărac și făcîndu-se astfel iubit de toți creștinii.

Dar el își face și dușmanii! Cel mai inverșunat dușman al Sfântului Ioan a fost o femeie, dar nu o femeie obișnuită, ci însăși împărăteasa Eudoxia. Motivul acestei dușmăanii nu este greu de aflat! Sfântul Ioan vorbind împotriva imoralității, împotriva moravurilor păgâne care mai dăinuiau la unii creștini, nu cruță nici pe împărăteasă și pentru aceasta, ea începe să-l urască. Alături de ea se strinseră câțiva clerici, invidioși pe renumele Sfântului Ioan, iar unii din ei, dornici să-i ocupe locul de patriarh.

Din indemnul împărătesei, acești episcopi țin un sinod la anul 403, unde hotărăsc condamnarea patriarhului Ioan și cer împăratului să-l exileze. Acesta, slab din fire și cedind insistențelor soției sale, semnează exilarea lui Ioan în Asia; poporul însă, se răscoală și Ioan este rechemat din exil.

Împărăteasa însă, stătea la pîndă și aștepta încă un prilej, spre a se răsbuna pe Ioan. Prilejul sosi în ziua cînd se inaugurează o statuie, foarte aproape de biserica în care slujea patriarhul și, chiar în timpul sfîntei liturghii, Ioan începu să rostească un șir de predici intitulate «despre statui» și muștră pe Eudoxia, numind-o «Irodiada care cere capul Sfîntului Ioan».

Eudoxia se plînge împăratului și acesta ordonă ridicarea lui Ioan de către ostași, în ziua de Paști, în vreme ce el supraveghea botezul a 3000 de noi credincioși. Poporul se opune și se luptă cu soldații pentru a-și apăra patriarhul. Apa botezului se înroșește de sînge.

În acest an, 404, Ioan este dus în localitatea Cucuza din Armenia Mică. Nici aici nu stă degeaba, ci lucrează pentru creștinarea Goților și Perșilor și scrie lucrări de Teologie.

Dușmanii lui, fiind informați că Ioan este sănătos, că lucrează pentru răspîndirea învățăturii creștine și că este în legătură cu prietenii lui din Constantinopol, cer ca el să fie mutat mai departe. Împăratul aprobă și de astădată cererea lor, și Ioan este transportat spre localitatea Pitia, în Colchida, un ținut sărăcăcios și sălbatec. Pe drum însă, este maltratată de soldații și moare la 13 noiembrie 407, rostind cu ochii către Cer: «Slavă lui Dumnezeu, pentru toate! Amin!»

Tradiția ne spune că împărăteasa Eudoxia, după ce a murit, n-avea liniște în mormîntul ei, căci aceasta se cutremura la scurte intervale. Fiul ei, împăratul Tedosie cel mic, ca să repare greșala părinților săi, poruncește în anul 434, să fie aduse moaștele Sfîntului Ioan la Constantinopol. El își cere iertare acestor sînte moaște și le sărută cu evlavie. Credincioșii bolnavi, care atingeau aceste sînte moaște, se tămăduiau de suferințele lor.

De la Sfîntul Ioan ne-a rămas o operă vastă: citeva volume de predici, comentarii la Sfînta Scriptură, numeroase scrisori, Sfînta Liturghie, care se slujește aproape în tot timpul anului, Tratatul despre Preoție, de care am amintit, un alt Tratat despre Monahism, numeroase rugăciuni și altele.

Acest episcop harnic și cu viață neprihănită, era firav la înfățișare și de statură mică. Avea fața plăcută, dar slăbită, fruntea brăzdată, capul chel, ochii adînci, ciudat de vii și pătrunzători. Gusturile sale erau din cele mai simple, viața sa de o austeritate continuă. Era o natură delicată, simțind viu lucrurile și traducînd într-o formă hotărîtă, impresiile sale. Era amabil, bun, afectuos și vesel cu cei din jurul său.

Deși a desfășurat o activitate așa de bogată, era făcut însă pentru o viață contemplativă, retrasă. Nu se împotrivesc neșazurilor care vin asupra lui, nu caută să le învingă, ca Sfântul Vasile, ci în această privință, se aseamănă cu Sfântul Grigorie din Nazianz: le primește cu resemnare.

Din punct de vedere intelectual, Sfântul Ioan este un filosof, dar el nu face uz de filozofie prea mult. Are însă o inteligență vie, lucidă, pătrunzătoare, care întotdeauna traduce gândul său într-o formă aleasă. Imaginația lui este bogată și în scrierile sale, știe să întrebuițeze numeroase figuri de stil, care captivează atenția cetitorilor sau ascultătorilor.

Toate darurile sale le-a folosit pentru mîntuirea credincioșilor. A început prin a fugi de lume, dar dragostea față de aproapele l-a adus în lume și a luptat pentru mîntuirea ei, cu armele pe care le-a avut: credința, zelul și cuvîntul.

După cum am mai spus, este considerat cel mai mare predicator al Bisericii vechi. Forța naturală a talentului său i-a permis să stăpînească arta pe care o învățase, în loc ca el să fie sclavul ei. Prin stilul frumos și colorat al predicilor sale, prin conținutul lor bogat în învățături ortodoxe, prin nenumărate exemple și folosirea Sfintei Scripturi, predicile sale rămîn totdeauna de actualitate și pildă de urmat pentru predicatorii din toate vremurile. Tocmai pentru aceasta, Biserica noastră spune despre Sfântul Ioan: «Cu strălucirea învățăturilor, ca un soare mare, pămîntul ai luminat și întunericul necurăției departe l-ai gonit».

Ați ascultat istorisirea vieții și activitatea Sfîntului Ioan Gură de Aur. Ați văzut munca lui pentru înflorirea Bisericii, pentru păstrarea și răspîndirea credinței celei drepte, pentru apărarea ei de eretici, pentru mîntuirea sufletelor peste care Dumnezeu l-a pus păstor.

Ați văzut și caracterul lui. V-am înfățișat pe omul Ioan, pe păstorul cel mare din Constantinopol, pe predicatorul Gură de Aur, pe scriitorul și filosoful, pe Sfîntul Ioan Hrisostom.

Ne-am convins cu toții, că el a fost un geniu al Bisericii creștine, un om desăvîrșit, un sfînt al creștinismului.

Cu toate acestea, Sfîntul Ioan Gură de Aur, își face dușmani care lupă împotriva lui și reușesc să-l doboare. Ce face el? Mulțumește lui Dumnezeu pentru toate: pentru dragostea credincioșilor, pentru dușmănia celor ce-l duc la moarte.

Amintiți-vă de Iov, dreptul din Vechiul Testament. Ce face el, cînd pierde toată averea, împreună cu fiii și fiicele sale? Blestemă pe Dumnezeu? Ascultă îndemnul soției sale, ca să hulească pe Atotputernicul? Nu! El spune: «Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvîntat!»

Așa fac oamenii lui Dumnezeu. Primesc de la El și cele bune și cele rele, fără cîrtire. Ei știu că Dumnezeu ceartă pe cei pe care-i iubește, că «Dumnezeu știe să scape din încercare pe cei credincioși, iar pe cei nedrepți să-i păstreze ca să fie pedepsiți în ziua judecării» (II, Petru, II, 9).

Dacă totuși, nu-i scapă din încercările pe care le întîmpină și-i lasă să sufere, este pentru că El vrea să-i glorifice în Cer, să-i facă sfinți ai Lui, a căror amintire să fie pururea pe pămînt și ale căror suflete să fie veșnic împreună cu El și cu sfinții Lui, în împărăția cerească.

Iată de ce, trebuie să primim și noi de la Dumnezeu afit binele, cit și răul. Desigur, răul nu vine de la Dumnezeu, ci de la dușmanul Lui și al

nostru, de la diavolul. Însă Dumnezeu lasă pe acesta să ne ispitească în tot felul, pentru a vedea credința noastră, tăria noastră, dragostea noastră. Sintem datori să luptăm împotriva ispitelor dușmanului, dar n-avem voie să cîntim împotriva Celui care ține toate cu a Sa putere.

Așadar, fraților, să luăm exemplul de la Sfintul Ioan Gură de Aur, de la munca lui pentru Biserică, pentru aproapele, de la viața lui curată, de la răbdarea sa pînă la sfîrșit, ca și noi cei ce cunoaștem acestea, să pășim pe drumul desăvîrșirii ca și el, și cu toții să-i cîntăm împreună cu Biserica:

«Din gura ta, ca niște lumină de foc strălucind darul, lumea a luminat, vistieriile neubirii de argint lumea a ciștigat, înălțimea gîndului smerit nouă ne-a arătat. Ci cu cuvintele tale învățîndu-ne, Părinte Ioan Gură de Aur, roagă pe Cuvîntul Hristos Dumnezeu, să mintuiască sufletele noastre». Amin!

Prof. TOMA CULCEA

LA DUMINICA A XXXIII-a DUPĂ RUSALII

Repetarea, an de an, a pildelor spuse de Mîntuitorul și explicarea lor de către slujitorii lui Dumnezeu sînt prilejuri pentru Biserică de a îndruma pe credincioșii săi, pe calea trăirii duhovnicești, pentru atingerea scopului suprem al vieții noastre creștine: mintuirea sufletului. Și este tot atît de adevărat, că nici o pericopă evanghelică din toate cîte se citesc la Sfînta Liturghie, nu este lipsită de învățături care să nu aibă legătură și cu viața noastră pămîntească. Cuvîntul Domnului este măsura după care credincioșii noștri trebuie să-și croiască viața, pentru a fi și aici pe pămînt, oameni de înaltă valoare morală, respectați și iubiți de toată lumea, și dincolo, în viața de veci, trăitori în lumea celor plăcuți lui Dumnezeu. Cuvîntul Domnului picură zi de zi și sărbătoare de sărbătoare, în sufletul credincioșilor noștri învățatura ce trebuie urmată de aceștia și îndemnul pentru o viațuire care să le asigure și viața cerească și o viață pămîntească demnă de numele de om, creatură dumnezeiască, care trebuie să tindă mereu și să ajungă la perfecție.

La această sfîntă Liturghie, Biserica a rînduit să se citească o pericopă evanghelică, cu al cărei nume ea însemnează în calendare și în anul nostru bisericesc, chiar Duminica de astăzi. Este vorba de pilda vameșului și a fariseului, după care Duminica de astăzi, ia numele de «Duminica vameșului și a fariseului». Cu această Duminică și cu această pildă, Biserica începe să pregătească sufletele credincioșilor săi, pentru sfîntul și marele post ce se apropie și pentru Invierea Domnului.

Cît este de admirat, binecredincioși creștini, înțelepciunea Bisericii, care a așezat astăzi, în prima Duminică a Triodului, adică în prima din ciclul celor zece Duminici ce ne despart de Sfînta Inviere, — la care tre-

buie să ajungem curățiți și schimbați sufletește — această Evanghelia a vameșului și a fariseului!

Căci dacă fiecare pericopă evanghelică ne picură în suflet o învățătură, sau ne face să ne ferim și să ne îngrozim de un păcat și de urmările lui, Evanghelia de astăzi, cu care se deschide Triodul, începe prin a ne recomanda și o virtute de temelie a învățaturii creștine: smerenia și a ne arăta și urîtenia unuia din cele mai mari și frecvente păcate, din care izvoarăsc atâtea rele pentru viața noastră personală și socială: mindria, trufia. Vine, adică, Biserica și ne spune la acest început de răstimp pregătitor pentru a noastră curățire: creștine, dacă vrei ca într-adevăr sufletul să-ți fie curățit de păcate, dacă vrei într-adevăr ca Invierea Domnului să te găsească demn de această dumnezeiască prăznuire, dacă vrei ca să mergi pe calea care duce către Dumnezeu și mîntuire și dacă n-ai făcut încă acest lucru pînă acum, cel puțin în acest ceas al vieții tale, fugi de păcatul trufiei și fii smerit cu inima!

Iată, bincredincioși creștini, pilda cu care Domnul Iisus Hristos ne învață să fugim de păcatul mîndriei și să fim smeriți, să punem smerenia, modestia, la baza vieții noastre sufletești: Doi oameni au intrat într-o zi în biserică să se roage. Unul din ei era fariseu, iar altul vameș. Fariseul, stînd semeț, se ruga astfel: «Mulțumescu-ți, Dumnezeule, că nu sînt ca ceilalți oameni: răpitori, nedrepti și desfrînați, sau ca acest vameș; postesc de două ori pe săptămînă și dau zeciuială din tot ce cîștig. Vameșul însă, stînd deoparte, în fundul bisericii, conștient de păcatele sale, nici nu îndrăznește să-și ridice ochii către cer, ci bătîndu-și pieptul cu pîna, se ruga suspînînd: «Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosul!» Și Mîntuitorul încheie pilda zicînd: «Vă spun vouă, că vameșul s-a întors la casa sa mai îndreptat decît acela. Căci tot cel ce se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine, se va înalța». (Luca 18, 10-14).

Cît de simplu și cît de ușor iese învățătura dumnezeiască din această scurtă istorioară spusă de Domnul Iisus Hristos! Și atît de mult a intrat această pildă în proprietatea intelectuală a omenirii, încît oricine zice fariseu, înțelege un om îngîmfat, trufaș, semeț, prefăcut, nesincer, pervers, periculos. Și cît de frumos iese la iveală din această istorisire, din tabloul vameșului, sufletul omului modest, smerit, cît de plăcut, cald și primitor apare chipul unui astfel de om! Cît de liniștitor și binefăcător este un astfel de caracter, față de cel al trufașului fariseu!

Avem față în față, pe semeț și pe smerit, pe trufaș și pe umilit, avem față în față un păcat și o virtute: mindria și smerenia.

Mindria! Doamne, cît de întins și general este acest păcat și cît de păgubitor este, nu numai pentru cel ce este stăpinit de el, dar și pentru cei ce vin în atingere cu el! Cît de urît și puțin respectat este un om atins de patima trufiei! Pe cît dorește să se înalțe și pe cît se vrea în stima tuturor, pe atît scade, pierde în ochii întregii lumi. Cel ce se înalță pe sine se va smeri, încheie Domnul pilda de astăzi, iar în altă parte se spune: «celor trufași, Dumnezeu le stă împotriva». Intr-adevăr, exemple de pedepsirea și insuccesul celor semeți avem de la începutul creației, căci acest păcat este cel mai vechi în ordinea apariției patimilor. Oare Lucifer n-a căzut din cauza mindriei, devenind din înger luminat, demon întunecat? Oare istoria nu ne este martoră și gata să ne servească numeroase exemple de pedepsirea celor mîndri?

Mindria, care sapă și roade inimile oamenilor, mindria care înjosește pe cel cuprins de ea, mindria, care presupune la cel stăpinit de ea răutate, perversitate, mindria care pierde suielele și le îmbolnăvește, care pierde prietenii și le preface în dușmăanii, mindria, păcatul orbirii suielești, al deformării suielești, al lipsei de bunăcuviință, al ușurinții sufletești și al lipsei de bună judecată; mindria care roade atit sufletul indivizilor, cit și al popoarelor; mindria care întreține ura între indivizi și distruge popoarele în războaie! Căci oare nu mindria este mai întotdeauna cauza marilor conflicte dintre națiuni, oare nu ea naște dorința de supremație, de a domina popoarele mai mici, mai slab dezvoltate? Mindria, păcatul începuturilor, păcatul tuturor veacurilor, păcatul copilului și al celui în vîrstă, păcatul frumuseții și al inteligenței, păcatul bogăției și al puterii, păcatul celor ce au cu ce se mindri și celor ce n-au cu ce se mindri, mindria care face chiar din cel ce se isocotește credincios, ca fariseul, un om ce este pe calea pierzării, mindria care face ca cel ce este stăpinit de ea să se zefice, să se înalțe pe postamente false, să se împăuneze cu daruri care nu sînt ale lui și nu i se datoresc lui, mindria, binecredincioși creștini, este izvor de păcate și mijloc de cădere, de pervertire, de distrugere, de pierdere a sufletului celui ce este stăpinit de ea și de multe ori prilej de suferință, de necazuri și pentru cei din jurul celui trufaș. Iată pentru ce Domnul Hristos arată monstruoșitatea acestui păcat și insistă asupra lui pînă în a da în mod special această pildă a vameșului și a fariseului, iată pentru ce Biserica scotește mindria ca pe unul din cele șapte păcate capitale.

Dar, binecredincioși creștini, este timpul să ne întoarcem ochii către vameșul, către păcătosul de la ușa templului, care în loc să se semețească cu ochii și cu capul spre cer, bătîndu-se în piept că a împlinit toată legea și mulțumind lui Dumnezeu că nu este un păcătos ca alții, cum făcea fariseul, în deplină cunoștință a păcatelor sale, cu ochii plecați, se ruga lui Dumnezeu în taină pentru păcatele sale multe și grele. Este timpul să înfățișăm frumusețea virtuții creștine, a smereniei, a umilinței, a modestiei, a virtuții care, ca și pe vameșul din Evanghelia de astăzi, înalță pe cel ce este stăpinit de ea, a virtuții care face pe cel ce o trăiește, să primească darul lui Dumnezeu, căci dacă cel ce se înalță pe sine se va smeri, cel ce se smereste pe sine, va fi înălțat, zice Domnul; iar dacă celor mindri Dumnezeu le stă împotriva, celor smeriți El le dă har și binecuvîntare. Căci ce folosește mai mult, onoarea și stîma oamenilor, ori harul și binecuvîntarea Domnului? Și ce este mai de preț, aprecierea pe care trufașul o caută de la semenii lui, ori binecuvîntarea lui Dumnezeu, pe care El o revarsă din belșug asupra credincioșului smerit? Și ce valorează mai mult, mindria trecătoare, care nu ține decit atit cit sînt în floare temeiturile care te fac să fii mindru, dacă le ai, ori smerenia cu care capeți pentru veșnicie iubirea lui Dumnezeu?

Smerenia, care presupune controlul de sine, cunoașterea de sine; smerenia, virtutea care presupune rațiune și discernămint, smerenia care presupune o judecată critică deosebită, care te face să-ți dai seama că ești om în păcat, că ești o creatură care ai pe Dumnezeu de tată și judecător al faptelor tale, că ești o ființă mărginită și că în lume există o ierarhie și o gradăție a valorilor de tot felul, că tu poți să fii în urma multora, că sînt atîția mai buni decit tine, mai inteligenți decit tine, mai puternici decit tine, smerenia care te face să-ți dai seama că ai greșit cînd ai greșit, că datorezi rugă de iertare celui ce i-ai greșit, lui Dumnezeu ca și oamenilor; smerenia

nia, virtutea permanentului control asupra ta, a ținutei tale, a vieții tale, a faptelor și vorbelor tale, smerenia, virtutea credinciosului care așteaptă și cere dela Dumnezeu ajutor și iertare, har și binecuvîntare, care așteaptă sfîrșitul vieții sale și judecarea acestei vieți, care se pregătește pentru acest sfîrșit; smerenia care-ți dă chip de sfînt și curăție de inger, modestia care te face să-ți dai seama că viața este trecătoare și că scopul ei nu este în sine, modestia care te face să respiri seriosul prin tot ce ești și faci, smerena care te face să te consideri fiu al lui Dumnezeu și frate al tuturor oamenilor, datornic al lui Dumnezeu, și datornic al tuturor oamenilor, al întregii societăți în care trăiești, care te face să gîndești că datorind totul lui Dumnezeu și societății, datorezi tot prezentul tău și munca ta lui Dumnezeu și semenilor tăi, smerenia care face să rupi din tine, să jertfești din ființa ta tot ce ai și poți și să nu pui mai pe deasupra întru nimic viața ta, ființa ta, calitățile tale față de ale altora, smerenia, umilința, modestia aceasta este cu adevărat baza tuturor virtuților creștine și floarea acestor virtuți.

Binecredincioși creștini! Pilda vameșului și a fariseului ne-a prilejuit înfățișarea unei virtuți și a păcatului opus acesteia. Dacă amvonalele bisericilor noastre pot fi scoțite posturi de observație așezate pe cărările vieții creștine, care să facă atenți pe credincioși asupra punctelor periculoase ce se ivesc în calea vieții lor, dacă strădania Bisericii este de a atrage atenția fiilor săi asupra primejdiilor ce pîdesc sufletele lor, dacă ea cunoaște toate primejdiile ce stau în calea acestor suflete, ea știe că una din aceste mari primejdii este și trufia. De aceea, ea își face datoria să spună credincioșilor săi, că păcatul mîndriei, atît de dăunător sufletelor și vieții obștești, nu-și găsește ispășire decît în virtutea opusă acesteia: în smerenie. Dacă pînă acum am fost ispitiți de acest păcat, cel puțin de acum înainte să-l eliminăm din viața noastră. «Inima înfrîntă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi», zice psalmistul. Cînd smerenia nu face decît să ne înalțe și în fața lui Dumnezeu și în fața oamenilor, cînd ea ne aduce harul și binecuvîntarea lui Dumnezeu, de care avem atît de mare nevoie, numai o mîntie neînțeleaptă de creștin n-ar fi în stare să-și dea seama de valoarea acestei virtuți și de primejdia păcatului opus ei!

Creștinul, pentru care Mintuitorul Hristos este modelul desăvîrșit de viețuire, găsește în Domnul vieții, pilda celei mai desăvîrșite smerenii. «Învățați-vă de la Mine, căci sînt blînd și smerit cu inima», ne spune El (Matei, 11,29). Cine s-a smerit mai mult decît El? El, Dumnezeu fiind «S-a micșorat pe Sine însuși, a luat chip de rob, făcîndu-Se asemenea oamenilor și fiind după înfățișare ca omul, S-a smerit pe Sine, făcîndu-se ascultător pînă la moarte» (Filip. II, 7-8). Iar istoria vieții creștine ne înfățișează atîtea chipuri de sfînți și de credincioși care au trăit în smerenie și care, prin viețuirea lor smerită, ne entuziasmează, ne întăresc, ne ajută.

Cum poate un creștin să aspire la mintuire, cum poate el să-și cizeleze sufletul, dacă nu începe de aici: din a-și jertfi trufia, care alimentează egoismul din el, și din a-și împodobi sufletul cu modestia?

Valoarea vieții noastre și a calităților noastre să nu ne facă îngimfați, disprețuind pe ceilalți oameni. Calitățile noastre, talentele noastre, pregătirea noastră, cînd sînt dublate de modestie, ne măresc și mai mult prestigiul în fața oamenilor cinstiți și ne fac și mai plăcuți în fața lui Dumnezeu.

Să nu uităm că oamenii mari, prin inteligența, știința, talentul lor și serviciile pe care le-au adus omenirii în toate chipurile, sînt aproape întotdeauna împodobiți cu virtutea modestiei și ei sînt admirați și pentru această virtute, manifestată prin porț, ținută, vorbă, purtare față de alții, prin omenia lor. Să nu uităm că sfinții au fost mari prin viața lor, dar au fost mari și prin smerenia lor creștină.

Ca fii ai Bisericii Celui ce s-a smerit atît de mult, ca ucenici ai Mîntuitorului Hristos, să învățăm din Evanghelia de astăzi, să fim smeriți ca vameșul, și în biserici, în casele noastre, în viața noastră, să ne rugăm lui Dumnezeu, ca pentru smerenia noastră să ne ierte greșalele, trimițîndu-ne mila și binecuvîntarea Sa. Amin!

Preot PETRE F. ALEXANDRU

SFINȚII TREI IERARHI

— PILDE DE DESĂVIRȘIRE CREȘTINĂ

În secolul de aur, în care au trăit și s-au nevoit acești sfinți, provinciile imperiului roman numărau familii de creștini din ce în ce mai alese și mai numeroase. Se închezase o tradiție trainică în aceste familii, care permitea noilor născuți să se bucure de florile curat mirositoare ale virtuților creștine. Educația ce-o primesc sfinții Vasile, Grigore și Ioan în copilăria lor fericită din provinciile Capadochiei și Siriei, în care au trăit și și-au cîștigat piinea zilnică părinții lor, poartă pecetea nepieritoare a unor mame evlavioase, ca înțeleapta văduvă Anthuza, mama lui Ioan, ca venerabila Nonna, mama sfintei Gorgonia, a sfîntului Cezarie și a sfîntului Grigorie, ca virtuoaasa Emilia, care a avut zece copii, mama lui Vasile cel Mare, Grigorie de Nyssa, Petru de Sevasta, Macrina cea Tinără și a lui Nevratie. Mame sfînte, care alăptează și cresc viitori sfinți, după chipul și asemănarea lor, despre care retorul păgîn Libanus exclamă, plin de admirație: «Ce mame au creștinii!» Lor le datoresc cei trei mari Ierarhi seriozitatea adîncă în fața vieții, maturitatea în gînd și în faptă, care vor stoarce admirația filozofilor și retorilor de la universitățile timpului. Ele dau primele noțiuni religioase copiilor lor; ele îi poartă de mîna la biserici și-i învață să se roage — influența lor rămîind trainică toată viața. Cu gîndul la asemenea mame, sfîntul Ioan Gură de Aur va sfătui pe părinți cu asemenea cuvinte: «Se cuvine ca părinții să nu se îngrijească cum să-i facă pe copiii lor cu bani și cu avuție multă, ci cum să-i poată face mai bogați în smerenie, în învățătură, în bunătate și în înțelepciune. Să-i facă să nu aibă nevoie de multe, ca să nu-i ispitească și să-i biruie poftele lumești ale tinereții, ci să fie plecați, învățați și înțelepți. Să luați seama cu deamănuntul și cu grijă mare la toți pașii lor, că de vă leneviți la acestea, nu veți avea iertare de la Dumnezeu!»

Școlile elementare din Cezareea Capadochiei, din Arianz și din Antiohia sînt în curînd nesatisfăcătoare pentru acești tineri minunat dotați, care uimesc cu sirguința și cu gustul lor de învățătură pe dascălii lor. Indată ei sînt atrași de luminile orbitoare ale celor mai vestite universități ale timpului aceluia, care străluceau la Atena, Alexandria, Antiohia și Constantinopole. Sirguincioșii elevi însă nu se mulțumesc cu o singură universitate, nici cu un singur profesor. Ei cercetează toate cetățile universitare, precum și alte orașe, care se bucurau de prestigiul, cîte unui rector vestit; Marele Grigorie și Vasile cel Mare, amîndoi de aceeași vîrstă, cam între 20—25 de ani, urmează cursuri în Cezareea Capadociei și în Cezareea Palestinei, cum și în Alexandria, Antiohia și Atena, unde, mai tîrziu, fără a-i întîlni, va veni și tînărul Ioan, care, după cum se vede, nu este identic cu prietenul Ioan al sfîntului Vasile din celebrul său «*Tratat despre Preoție*».

În aceste cetăți profesau filozofi și retori vestiți, ca: Libanius, Thespeusius, Himerius, Prohaeresius, Andragathius și alții, pe care îi ascultă și tînării studenți. În acele vremuri se preda retorica, filozofia, matematicile, astronomia, geometria, medicina, deci un buchet de științe destul de frumos, care putea împodobi pe un tînăr învățacel. Retorică învață toți trei și se dovedesc atît de dotați și de sirguincioși, încît sînt priviți ca cei mai buni elevi; unul dintre ei, Ioan, fiind solicitat a urma la catedra lui Libanius. Roadele învățaturii lor se vor arăta în curînd. Pe paginile de aur ale acestui secol se vor înscrie numele marelui Vasile cel Mare, numele lui Grigorie Teologul și numele lui Ioan supranumit Gură de Aur. Ei nu urmează numai retorica, ci și filozofia, matematicile, astronomia; Vasile urmează și medicina, iar Grigorie era un dialectician și un literat fără pereche.

Acești studenți excepționali sînt cunoscuți îndată în Atena. În agora se încingeau discuții interminabile, în care Vasile înfrîngea cerbicia diferiților sofîști ai vremii. Nimic nu le rămîne necunoscut. Înțelepciunea veacului, condensată în Platon și în Aristotel, era cunoscută pînă în adîncurile sale de acești studenți, pentru a sluji mai apoi spre lauda Dumnezeu-lui creștin. Capodoperele clasice ale literaturii lirice, epice și dramatice sînt studiate cu amănunțime. De la poeții și prozatorii antici, ca: Homer, Hesiod, Herodot, Tucidide, Aristofan și Pindar, învață ei să minuiască un stil perfect, atît de util cercetătorului științific și predicatorului. Cultura lor se desăvîrșește în timpul cînd pe Acropole amurgesc vechii zei; doar Iulian Apostatul va încerca să le mai dea o strălucire scurtă, pentru ca vâlul nopții să-i acopere pentru totdeauna cu tăcere și uitare. Cei trei studenți mai prind ultimele raze ale vechii culturi eline, care dispărea; ei mai aud sofîștii, stoicii și neo-platonicienii în agora; vechiul Portic mai încerca a rivaliza cu colonadele puternice ale tinerei Biserici creștine. Un orizont vast științific și filozofic, o cunoaștere aprofundată a disciplinei profane, o stăpînire fără greș a cunoștințelor caracterizează pe acești tineri, care vor ști să cearnă griul prețios de neghină și să pună apoi acest tezaur de cunoștințe în slujba credincioșilor lor. Cu aceste cunoștințe bogate, cu care ei nîciodată nu s-au mîndrit, ci mai mult s-au smerit, nearătînd cu ostentație ceea ce știau, ei vor conduce turmele încredințate lor spre bogatele și rodnicele pășuni duhovnicești.

Minunate vieți de studenți creștini au dus cei trei tineri în marile cetăți universitare ale timpului lor: în Antiohia, Atena, Alexandria și Con-

stantinopole! Prin ei își făcea intrarea în lumea științifică a vremii și de atunci pînă în zilele noastre, în spiritualitatea creștină, tipul ideal al studentului teolog: arzător permanent pentru cunoașterea științifică, sirguincios și serios, plin de respect față de dascăli și față de colegi, fervent credincios și cercetător al bibliotecilor și cursurilor. Ei nu cunoșteau decît drumurile care duceau la biserică, la bibliotecă și la școală. E cel mai mare elogiu, care se poate aduce acestei vîrste, în care tînărul trebuie să-și chivernisească cu înțelepciune orice clipă, pentru a cîștiga o cultură cit mai armonioasă și mai deplină.

«Se părea că noi amîndoi, spune Sfîntul Grigorie, cînd și-aduce aminte de studiile făcute împreună cu Sfîntul Vasile, alcătuiam un singur suiet, care însuflețea deodată două trupuri. Noi locuiam, dacă mă pot exprima așa, unul în altul. Noi nu aveam decît un singur scop: virtutea; de cît o singură preocupare: de-a nu trăi decît în vederea nădejzilor viitoare și de-a ne dezlipi de acest pămînt înainte de a ieși din el... Departe de a cerceta pe acei din colegii noștri, ale căror moravuri erau fără măsură, noi căutam numai prietenia aceluia, care, prin rînduiala lor și înțelepciunea purtării lor, ne puteau îndruma spre bine. Noi eram conștienți că obiceiul viciului se deprinde mai grabnic decît cel al virtuții, după cum și boala se comunică mai ușor decît sănătatea. Același motiv ne făcea să ne alegem dintre științe nu pe cele mai plăcute, ci pe cele mai folositoare, căci noi cunoșteam că instrucțiunea pentru tineri poate fi deopotrivă un izvor de edificare sau un început de ruină, după subiectele la care se aplică cineva. Noi nu cunoșteam decît două drumuri: unul, și acesta era principalul, acel al sfîntelor noastre biserici, pentru a primi acolo învățămintele dascălilor, celălalt al școalelor».

Așa de minunat pregătiți pentru viață, acești tineri se întorc în provinciile lor, în sinul familiilor lor, gata de-a pune în slujba binelui obștesc toate cunoștințele lor, cîștigate în anii îndelungați de studiu. Un umanism creștin specific care se naștea cu ei, convertînd umanismul păgîn, le contura personalitățile lor bogate și excepțional dotate. Departe de a-i face mindri, cunoștințele lor îi smeresc. Indată ei le află neîndestulătoare și încep a se adăpa de la izvoarele de înțelepciune ale unor sfinți episcopi renumiți, ca: Meletie, Flavian și Diodor de Tars, dascălii lui Ioan Gură de Aur, și Teodor de Thyana, dascălul lui Grigorie de Nazianz, ori se însingurează în pustiile Siriei — ca Ioan Gură de Aur — și Tebaidei, ca Vasile cel Mare și prietenul său Grigorie, unde vor urma pe marii acești și pustinici ai vremii: Antonie cel Mare care mai trăia încă, Pahomie cel Mare, care avea în jurul său șapte mii de învățacei, Macarie cel Tînăr, care se nevoia lingă muntele Nitriei, sfîntul Isidor, sfîntul Hierax, sfîntul Iosif din Panefi și sfîntul Pafnutie. Aici, în solitudinea roditoare a pustiului, cei doi prieteni vor alcătui Filocalia. Legăturile acestor sfinți cu masa credincioșilor din care au ieșit este atît de trainică, încît nici o clipă nu se gîndesc de-a se desprinde de popor, de-a se izola în turnul de fildeș al cunoștințelor lor. Mai mult: atunci cînd li se oferă fel de fel de funcții publice, ei cîntăresc folosul obștesc, pe care l-ar putea aduce, primindu-le. Fiecare are o dramă personală a sa; fiecare cercetează cu mare băgare de seamă drumul ce i se deschide înainte; fiecare meditează mult și se însingurează și fiecare dintre ei a socotit că chemarea de păstor de suflete este chemarea de căpetenie pentru el, care le va sigila viața pentru totdeauna.

una. De aceea, cu conștiința aceasta a sublimității preoțești, fiecare a trecut printr-un proces sufletesc, care le-a transfigurat viețile.

Așa s-au născut și au strălucit, în istoria Bisericii Ortodoxe, cei trei mari Ierarhi, cei trei mari luceferi ai gândului, simțirii și acțiunii creștinești. Ducind o viață ascetică, ei au devenit în curând faruri orbitoare pentru provinciile în care viețuiau. Așa cum la școlile vremii uimeau pe profesori, cunoscând de multe ori știința mai în adânc decît ei, așa și în viața lor nouă ei devin maestri ai viețuirii creștine și dascăli ai ei. Viața lor se aureolează cu nimbul sfințeniei. Fiecare dintre ei își dăruiește în întregime viața dulcelui Mîntuitor și se desprinde de plăcerile trecătoare ale lumii, care atrăgeau cu sirenele lor pierzătoare de suflete pe ceilalți tineri. Nici o clipă însă, acești sfinți nu se desprind de semenii lor. Un simț ascuțit al realităților îl indeamnă pe sfîntul Vasile de-a organiza viața monahală nelăsînd-o la voia întîmplătoarelor obiceiuri, care se moșteneau prin tradiție, sau se impuneau datorită faimei unui pustnic. Simțul acesta practic va caracteriza pe toți cei trei mari Ierarhi, care au gospodărit în chip exemplar eparhiile încredințate lor, inaugurînd instituții de caritate socială: orfelinate, azile și spitale și promovînd viața duhovnicească a păstorilor lor prin exemplu viu și faptă.

Cezareea, Sasima, Nazianzul, Antiohia și Bizanțul vor avea în persoanele acestor sfinți nu numai trei mari ierarhi, ci și trei mari conducători de suflete: Vasile cel Mare și Grigorie Teologul vor întări pe credincioșii lor în fața asalturilor vehemente ale împăratului Iulian Apostatul, pe care l-au cunoscut împreună cu alți tineri, încă în timpul studiilor și ale împăratului Valens, protectorul arianismului, vestejîndu-i cruzimile sanguinare. Personalitățile lor coplesitoare vor umbri personalitățile cenușii ale împăraților care-și vor zdrobi de prestigiu sfinților argumentele lor neîntelemiate. Sfîntul Ioan Gură de Aur, pe de altă parte va ținea celebra sa serie de 21 de omilii, în timpul răscoalei din Antiohia cînd cetățenii au sfărîmat statuile împăratului. În sfîrșit, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur vor străluci pe scaunul patriarhal al Bizanțului rămînd celebri prin atitudinea lor dirză împotriva intrigilor imperiale de gineceu. De aceea ei nu au viața liniștită de ierarh a sfîntului Vasile cel Mare, care a păstorit și a murit în Cezareea Capadociei; ei sînt cuprinși de agitația capitalei imperiului, care le-a cerut atitudinii personale, iar ei erau caractere ferme și nu s-au frînt în fața despotismului imperial. Amîndoi vor suferi, Grigorie Teologul se va retrage scîrbit în Capadocia sa natală unde de astă dată poetul, care l-a dublat în tot timpul vieții de sfînt, va primi deplină satisfacție. Cu gingășia și sensibilitatea specifice, sfîntul se va îndrăgosti de poezie dăruînd creștinătății o mulțime de capodopere ale genului. Ioan Gură de Aur va vesteji în public abuzurile împărătesei Eudoxia, pe care o va compara cu Irodiada, va fi exilat în Cucuza, în Taurus, în Pitiunța, în Pont și în Comana, unde-și va pierde viața. Nici unul nu va abdica însă de la principiile pe care le-au urmat viața lor întregă; de aceea moartea a fost, pentru fiecare dintre ei, o apoteoză, adevărînd cuvintele panegiristului: «O, strălucitul luptător și după moartea O, înarmatul, întristător al vrăjmașilor și după înmormîntare!»

A face o alegere între acești trei sfinți pe care Biserica Ortodoxă i-a adunat într-o armonioasă troiță; a-l socoti pe unul mai mare și pe altul mai mic; a-i scoate unuia în evidență o caracteristică, iar altuia alta, este un lucru anevoios, fiind ei egal de mari în toate privințele. Cînd preaslăvești zborul de vultur al oratorului inspirat, care a fost sfîntul Ioan Gură

de Aur, nu poți trece sub tăcere nici adîncimea cugetărilor lui teologice, presărate în numeroasele sale omilii și comentare; cînd preaslăvești geniul poetic al sfîntului Grigorie Teologul și claritatea cuvîntărilor sale, care i-au dat supranumele, nu poți uita nici predicile sale — adevărate bijuterii de expresie literară și profunzime doctrinală; în sfîrșit, cînd preaslăvești calitățile mari de organizator și de om practic ale sfîntului Vasile cel Mare, nu poți ignora acele capodopere care i-au vesmicit numele în istoria literaturii patristice. Ei sînt egal de minunați în viețile lor; egal de adînci teologi; egal de mari practicieni ai faptei de caritate creștină, de aceea sînt unici. Însăși apariția lor și strălucirea lor în acel veac al IV-lea sînt providențiale, — viața și activitatea lor stînd la temelie tinerei Biserici, care se consolida, trecînd pe valurile unora dintre cele mai cutremurătoare sfîșieri doctrinale din istoria sa: disputele arianice.

Toți trei au fost, astfel, mari teologi; toți au fost mari predicatori ai vieții creștine, împletind într-un mod armonios teoria cu practica. Acești bărbați sfinți au prețuit în egală măsură în eparhiile lor activitatea administrativ-bisericească, activitatea economică și cea culturală. *Ca și viața lor armonioasă, și viața eparhiilor lor a fost armonioasă, fără tensiuni între aceste sectoare de activitate și fără lacune păgubitoare. De aceea au fost ei mari ierarhi între ceilalți ierarhi ai Biserici, fiindcă au dat o egală atenție tuturor ramurilor de desfășurare a lucrului duhovnicesc. În această stă marea taină a personalității lor armonioase, cît și a activității lor rodnice, care au rămas înscrise pe paginile istoriei, ca deschizătoare de noi drumuri și pietre de hotar pentru orientarea tuturor păstorilor de suflete.

Adevărați păstori de suflete, ei și-au pus sufletul pentru credincioșii lor. Ei au protestat împotriva birurilor copleșitoare, care cădeau pe cei săraci; ei au apărat credincioșii lor de furia represaliilor imperiale; ei au vestejit abuzurile cu primejduirea veșii lor, suferind întemnițări, exiluri și moarte, ca sfîntul Ioan Gură de Aur; ei au căutat să indulcească traiul robilor; ei au desfășurat o activitate susținută și rodnică socială, întemeind așezăminte de folos obștesc pentru văduvele, orfanii și bolnavii din eparhiile lor și ajutorînd pe cei săraci, lipsiți și neputincioși.

Adevărați învățători ai turmei lor cuvîntătoare — colonne tari ale adevăratei credințe — ei au amănunțit doctrina în lucrări nepieritoare, ca numeroasele lor omilii, tratate, comentarii, scrieri literare și scrisori, în care adîncimea gîndului se împletește cu înălțimea zborului retoric; înțelepciunea teologului cu emoția puternică a trăitorului, a practicianului faptei creștine.

Ei au urmărit, astfel, toată viața lor un țel sublim și au reușit a-l atinge; acest țel a fost slujirea Domnului nostru Iisus Hristos. În vederea acestui țel, ei și-au agonisit o comoară nepieritoare în tinerețe; în vederea acestui țel ei nu și-au cheltuit anii bărbăției lor, ci și i-au pus în slujba păstorităților lor. Sfîntenia lor a crescut din țarina duhovnicească a Bisericii, așa cum crește holda din glie. După cum țaranul își îngrijește ogorul său, arîndu-l și grăbindu-l din vreme, tot așa și acești trei sfinți au îngrijit cu deosebită dragoste țarina lor duhovnicească, încît au cules rod însutit.

Cum concepeau cei trei sfinți Ierarhi desăvîrșirea este ușor a arăta, în lumina orbitoare a vieții lor. Ei au realizat acest ideal și l-au propovăduit cu cuvîntul și cu fapta, așa că ne este ușor a-l desprinde din scrierile lor.

Creștinul ideal, după sfinții trei Ierarhi, valorifică fiecare clipă din viața sa. Viața creștinului adevărat are o direcțiune și un sens. În această

direcțiune și în acest sens al vieții creștinului stă întreaga filozofie a celor trei Ierarhi, deosebită de filozofia vremii. Creștinul adevărat nu este legat de bunurile materiale, nu le idolatrizează, ci le stăpânește; el nu face din mijloacele de trai scopuri în sine, viruind bogăția, fiind lacom, zgircit și asupritor al aproapelui său. Sfinții trei Ierarhi adresează adevărate filippice împotriva bogaților nemiloși și asupritori. Filozofia acestor bogați este filozofia morții, pe când filozofia creștinului adevărat este filozofia vieții.

Sufletul creștinului adevărat are o rezonanță specifică la orice suferință a semenului său. În acest sens, sfinții trei Ierarhi au dovedit pr'n viața lor cum au tresărit la cea mai mică suferință a păstoriților lor. Bogăția înăsprește sufletele, le împietrește. Cel ce adună averi, le adună pe sudoarea celor mulți și obidiți și de ce adună, ar tot aduna mai mult, pînă cînd își pierde chipul de om. Bogatul nemilos nu mai are chip de om, nu mai suferă cu semenul său, nu se mai poate gîndi la mîntuirea sa; este un om pierdut, scos afară din societatea celor ce se mîntuiesc. Apostrofele sfinților sînt în această privință arzătoare și demascatoare: «Ce nu pui tu în mișcare, spune sfîntul Vasile cel Mare, pentru aur? Griul se face pentru tine aur; vinul se întărește, devenind aur; lîna se preschimbă tot în aur. Tot negoțul, toată născocirea îți produce aur. Aurul se produce și el singur pe sine: se înmulțește prin imprumuturi cu dobîndă. Totuși nu te saturi! Pofta ta crește mereu. Avarul nu se mai satură niciodată. Cu cît se îndoapă mai mult, cu atîta dorește mai mult...» Și tot sfîntul Vasile cel Mare spune mai departe: «Toate le vezi aur, toate le prețuiești aur; aceasta o visezi în somn și o dorești cînd ești treaz. După cum nebunii nu văd lucrurile reale, ci pe cele închipuie de fierbințeala bolii lor, tot așa și sufletul tău, stăpînit de dragostea de bani, vede totul aur, totul argint. Tu privești cu mai multă plăcere aurul decît soarele».

Creștinul adevărat, ideal al perfecțiunii, trebuie să fie, astfel, după învățătura sfinților trei Ierarhi, ca un înger. Pentru a dovedi aceasta, învățătura sfinților trei Ierarhi atrage luarea aminte asupra stării protopărinților noștri din paradis. Ei au dus o viață îngerească, curată și condusă direct de Dumnezeu. Creștinul adevărat n-are cort stătător aici pe pămînt; el se întoarce cu nostalgie spre trecut, spre viața din paradis a protopărinților, sau năzuește spre viitor, spre viața fericită a dreptilor din ceruri. Spre a cîștiga această viață, creștinul adevărat trebuie să rivească la chipul îngeresc, pe care l-a restabilit Domnul nostru Iisus Hristos. Acest chip îngeresc a fost preocuparea permanentă a sfinților trei Ierarhi în tot timpul vieții lor. Pentru atingerea lui, sfinții sfătuiau pe credincioși să-și stăpînească patimile, să se elibereze de păcat, să îringă lanțurile robiei păcatului, să devină slobozi. Adică să devină slobozi, așa cum au fost și ei: fără prihană, fără patimă, fără păcat, adevărați «atleți ai lui Hristos», cum le spune sfîntul Ioan Gură de Aur, pe care «cohortele îngerilor îi întîmpină, cînd părăsesc viața asta și se urcă la ceruri, cum mulțimile primesc pe atleții străini, cînd intră pe porțile orașelor». Aceasta este icoana creștinului ideal, pe care-o propoveduiau cei trei sfinți Ierarhi și pe care s-au străduit s-o realizeze în viața lor.

«Să facem din sufletul nostru un cer, exclamă sfîntul Ioan Gură de Aur. Cerul este după natura sa senin, vremea rea nu-l întunecă, fiindcă nu el își schimbă înfățișarea, ci nori, care s-au adunat, ni-l ascund privirilor. Cerul are un soare; noi avem la fel un soare, soarele dreptății. Eu am zis: se poate să devenim ca un cer? Cum? Avînd fiecare dintre noi pe stăpînul

soarelui». Marele dascăl, astfel, pe care l-a urmat toată viața, nu numai câțiva ani, ca pe retorul Libanius, a fost Domnul nostru Iisus Hristos. În-vățătura Sa se află topită în toate scrierile acestor sfinți Părinți; ea stă la temelie viații lor. Treapta supremă a perfecțiunii lor era asemănarea cu Dumnezeu: asemănare în învățătură și în suferință; în viață și în moarte, pe care fiecare dintre ei a realizat-o; fiecare dintre ei cite un vas ales al Dumnezeuirii. «Hristos, care s-a pogorât între noi, spune sfântul Ioan Gură de Aur, voia să ne învețe toată virtutea. Oricare, dascăl învață tot așa de bine prin faptele sale, ca și prin cuvântul său, ba poate chiar mai bine... Cîrmaciul îl așează pe elevul său lângă sine, îi arată cum trebuie ținută cirma și leagă cuvântul cu exemplul; el nu se mulțumește numai a vorbi. Zidarul, care vrea să învețe pe un ucenic cum se clădește un zid, îl învață și cu cuvântul și cu fapta. Tot așa se petrec lucrurile cu țesătorul, argintarul..., deci cu fiecare meșteșugar. Cu un cuvânt, peste tot se învață și cu vorba și cu fapta. Deci, cum Iisus a venit, spre a ne învăța pe noi toată virtutea, nu s-a mulțumit de a ne spune ceea ce trebuie făcut, ci a făcut El însuși».

Căile spre această perfecțiune creștină, pe care le-au sfătuit sfinții trei Ierarhi și le-au pus în practica vieții lor, sint multiple. Una e calea monahală, care se străduiește să realizeze chipul ingeresc cu asceză, cu rugăciune, cu post și cu desprinderea de cele lumești. În monah, sfinții trei Ierarhi văd chipul ingeresc al creștinului, care-și dăruiește lui Dumnezeu întreaga lui viață. O deosebită grijă, de aceea, au acordat sfinții vieții monahale, pe care au organizat-o și au pus-o pe temeliiile muncii și ale rugăciunii. «Dacă ai împărțit toată averea ta săracilor, nimic nu-i mai de preț înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, decît ceea ce muncești cu mâinile tale, fie spre trebuințele proprii, fie spre pilda celorlalte fecioare, fie spre a dărui produsul miinilor tale stareții sau starețului, pentru a primi răsplată mai mare prin ajutorarea săracilor». De aceea sfântul Vasile cel Mare subliniază necesitatea muncii pentru monah în capitolul 37 al Regulelor Monahale, sfătuind pe ostenitori «să lucreze acolo unde se află, dar să și se roage, ca lucrul miinilor noastre să slujească scopului de a bineplăcea lui Dumnezeu». În felul acesta, sfântul Vasile cel Mare asigură nu numai existența zilnică a monahului, dar îi asigură și calea spre perfecțiunea creștină, care se poate realiza atunci cînd ostenitorul își agonisește prin munca propriilor sale miini piinea cea de toate zilele. După cum sănătatea corporală este strîns legată, de sănătatea morală, tot așa munca este strîns legată, în concepția sfinților trei Ierarhi, de rugăciune.

Altă cale spre perfecțiunea creștină este preoția. În fața acestei chemări, sfinții s-au cutremurat și au fugit, s-au socotit nevrednici și s-au consumat ani întregi, atît de sublimă socoteau ei preoția. Atunci cînd vorbesc despre ea — și toți trei au scris pagini minunate — ei îi înalță adevărate imnuri de laudă. «Păstorul de suflete, spune sfântul Grigorie Teologul, nu numai că nu poate fi rău, dar trebuie să se ridice pînă la culmea virtuții; altfel nu înțeleg pe ce știință sau pe ce putere s-ar întemeia, ca să primească fără teamă sarcina aceasta grea. Mie mi se pare că păstoria oamenilor este arta artelor și știința științelor». Sfântul Ioan Gură de Aur adaugă: «A voi să enumeri toate greutatețile sfinte preoții, înseamnă a măsura marea», pentru ca tot sfântul Grigorie Teologul să amănunțească, cu o deosebită sensibilitate: «Ca să poți curăți pe altul trebuie să fii tu însuși curățit; să te înțelepțești întii tu și pe urmă să înțelepțești pe alții, să devii tu întii lumină și pe urmă să luminezi pe alții, întii să te apropii

tu de Dumnezeu și apoi să apropii de El și pe alții. Să te sfințești întâi pe tine și apoi să sfințești și pe alții, în sfârșit, să ai mâini pentru a conduce și minte pentru a da sfaturi altora».

Chemarea preoției este, de aceea, înfricoșată. Preoția se exercită pe pământ, dar face parte dintre lucrurile cerești; acest rang cu drept cuvânt se cuvine preoției, pentru că ea nu este instituită nici de inger, arhanghel sau de vreo putere supranaturală și creată, ci de însuși Duhul Sfânt. El a voit ca ființe îmbrăcate în corp să exercite acest oficiu cu totul ingeresc. Preotul vede pe Domnul jertfit, întins pe altar; el stă aplecat în rugăciune asupra jertfei, iar pe credincioși îi vede spălați și împurpurați cu singele prețios al celui jertfit; el leagă și dezleagă și Dumnezeu aprobă în ceruri, ceea ce face el pe pământ; el vindecă necurătenia sufletului. Preotul trebuie să fie, de aceea, ca un inger. Conștiința de misiunea înaltă și înfricoșată a preoției, sfinții trei Ierarhi au arătat și primejdiile la care se expun cei ce-o primesc. Aceste primejdii izvorăsc mai cu seamă din datoria ce-o au preoții de-a umbla pe calea ce duce spre desăvârșire și de-a o arăta și altora, în tot timpul vieții. Mânia, slăbiciunea spiritului, invidia, discordia, calomnia, înșelăciunea, bucuria tainică pentru greșelile colegilor, întristarea pentru succesele altora, iubirea dezământată a laudelor, dorința de a fi distins de ceilalți, dorința de a predica spre a plăcea, lăngușirile servile, disprețuirea săracilor, sint pentru sfinții trei Ierarhi monștri periculoși, pe care sfânta dirigătorie a preoției îi întilnește în calea sa. Nevrednicia pentru preot este urmată de pedepse veșnice, de cărbuni aprinși, care nu se sting niciodată, de viermi neadormiți, de scrișnirea dinților, de întunecul cel mai adânc și de osînda împreună cu cei fătarnici și cu cei răi. De aceea oricine este chemat la această sublimă dirigătorie, trebuie să vegheze ca să se apropie fără pată, atît cît depinde de silințele sale omenești, de trupul Domnului nostru Iisus Hristos, necruțînd nici un efort, ca cuvîntul lui Dumnezeu să locuiască într-însul din belșug.

Există, în sfârșit, o cale spre perfecțiune și pentru marea masă a credincioșilor noștri, așa numita «perfecțiune creștină în lume». Această cale spre perfecțiunea creștină arată întreg realismul sfinților trei Ierarhi. Ei nu ignoră marea masă a credincioșilor, care nu pot alege celelalte două căi. Și în viața lor obișnuită este posibilă perfecțiunea creștină. Această perfecțiune este legată de împlinirea poruncilor creștinești și de ducerea unei vieți curate. «Dragostea de aproapele, spune sfîntul Ioan Gură de Aur, este principiul tuturor bunurilor, rădăcina lor, izvorul lor, mama lor; fără ea, celelalte nu ne slujesc la nimic».

Viața credinciosului adevărat trebuie să fie o viață eliberată de păcate, o viață nouă, o viață în care stăpînește virtutea. Ce minunî oratorice au desfășurat acești sfinți Ierarhi pentru înstăpînirea acestei vieți, ne stau mărturie, pînă în ziua de astăzi, unele dintre cele mai patetice predici din cîte s-au rostit de pe amvoanele bisericilor:

«Haide dar, spune sfîntul Vasile cel Mare bogatului, întrebuintează bine bogăția! Fii darnic cu cei lipsiți! Fă să se zică și despre tine: a risipit, a dat săracilor, dreptatea lui rămîne în veac! Nu fii nesocotit! Nu-ți înmulți trebuințele! Nu aștepta foametea, lipsa de grîu, ca să deschizi hambarele! Cel ce scumpește grîul, este blestemat de popor! Nu aștepta foametea, ca să aduni aur, nici lipsa obștească, pentru ca să te îmbogățești mai mult. Nu fii speculantul nevoilor omenești! Tu vezi numai aurul, iar la fratele tău nu te gîndești. Cunoști bine moneda. Poți deosebi pe cea bună de cea falsă. Pe fratele tău cel în nevoie nu-l cunoști de loc».

Cît de realiști au fost acești sfinți Ierarhi, cînd au arătat calea spre perfecțiunea creștină credincioșilor noștri se vede pretutindeni în scrierile lor. Credinciosul, în lucrarea mîntuirii sale, nu poate face abstracție de trupul său, după cum nu poate face abstracție de lume. Mîntuirea noastră se îndeplinește în trup și în lume. Calea spre desăvîrșirea creștină duce, pentru adevăratul credincios, prin trup și prin lume. Această cale trebuie să fie trasată luminos, fiecare să știe că pe dînsa merge un creștin adevărat. Acest creștin adevărat își stăpînește trupul său, iar în societate este un element constructiv și pacificator, nu un semănător de discordie.

Sfinții trei Ierarhi au cizelat viețile lor cu miini de adevărați maeștri ai viețuirii creștine, încît au devenit ei înșiși modele de perfecțiune creștină. Viața fiecăruia dintre ei a fost o capodoperă duhovnicească. Cunoșcătorii desăvîrșiți ai căii spre perfecțiune creștină, artiști inspirați de Duhul Sfînt și psihologi minunați, ei au modelat sufletele credincioșilor lor cu o virtuozitate unică. Genii multilaterale și fecunde, ei au purtat gîndirea ortodoxă pînă pe cele mai înalte culmi de expresie și profunzime. Sfinți populari în veacul în care au trăit, iubiți de credincioși, care alergau la dînsii din toate colțurile imperiului bizantin, purtați de fama înțelepciunii și faptelor lor, sau pricinuind adevărate revolte, atunci cînd sfinții sufereau nedreptăți, așa cum s-a întimplat cu Ioaniți, — acești sfinți au rămas sfinți populari ai Ortodoxiei pînă în zilele noastre, sfinți cunoscuți în toate casele credincioșilor, chemați în ajutor de toate buzele. Nu este lipsită, de aceea, de semnificație nici răspîndirea foarte mare a numelor acestor sfinți în masele largi ale credincioșilor noștri. Ioan, Vasile și Grigorie sînt printre cele mai frecvente și mai iubite — pe drept cuvînt — nume de botez. Gîndul ortodox și fapta ortodoxă, simțirea viu-făcătoare și acțiunea ziditoare, gîndirea înaltă teologică și practica filadelfică au fost așa de armonios împletite în personalitățile minunate ale acestor trei sfinți Ierarhi, încît ele strălucesc orbitor, din oricare perspectivă le-ai contempla.

Propoveduirea lor a fost viață, viața lor a fost propoveduire. Gîndindu-ne la viețile lor, ne sună în mînte cuvintele Prea Fericitului Patriarh Justinian, adresate clerului: «Se cuvîne, deci, ca și preoțimea ortodoxă... să împlinească în totul îndatorirea pregătirii sale temeinice, a înarmării sale cu armele învățaturii creștine. Să se pătrundă de duhul apostolatului pentru Hristos și a smeritei slujiri a turmei pe care o păstoresc. Această este îndatorirea ce revine atît studenților — clericii de mîine — cît și preoților cursiști. Și unii și alții trebuie să soarbă, aici, din acest focar de cultură teologică ortodoxă hrana duhovnicească pentru sufletele lor și pentru sufletele de care vor avea de dat socoteală. Să trăiască aici cu Hristos, pentru a trăi apoi veșnic cu El».

Aceste cuvînte întineresc în vremuri noi simțiri și gînduri, care le-au fost scumpe sfinților Trei Ierarhi. În aceste vremuri noi, figurile celor trei mari Ierarhi sînt mai pline de expresie ca oricînd. Un creștin, consumat de marile principii evanghelice, care-și pune în practica vieții sale învățătura celor trei sfinți Ierarhi, este un creștin autentic, care-și sfințește viața sa și pe a semenilor săi, așa cum au făcut și venerații noștri înaintași. Un creștin adevărat își organizează viața sa, astfel, așa cum și-au organizat-o acești trei sfinți, reușind a face dintr-însa o adevărată capodoperă de artă duhovnicească.

Pr. Prof. PETRU REZUȘ

BIBLIOGRAFIE

1. Justinian Patriarhul României, *Apostolat Social. Pilde și îndemnuri în lupta pentru pace*, București 1952; *Tratatul Sfântului Ioan Gură de Aur despre preoție*, trad. de St. Călinescu, București 1882; *Sfântul Vasile, Arhiepiscopul Kesariei Kapadociei*, trad. de Iosif, Mitropolit Primat, București 1898; I. Coman, *Creștinismul și bunurile materiale*, în rev. «Studii Teologice», nr. 3-4, 1949; I. Coman, *Sensul preoției la Sfinții Părinți*, ibidem, nr. 9-10, 1949; D. Stăniloae, *Invățătura creștină despre muncă*, ibidem, nr. 1-2, 1953.

2. Ph. E. Legrand, *Saint Jean Chrysostome*, II ed., Paris, J. Gabalda, 1924; A. Puech, *Saint Jean Chrysostome*, VI ed., Paris, J. Gabalda, 1923; L. Meyer, *Saint Jean Chrysostome, maître de perfection chrétienne*, Paris, G. Beauchesne, 1933; P. Allard, *Saint Basile*, VIII éd., Paris, J. Gabalda, 1929; E. Fleury, *Saint Grégoire de Nazianz et son temps*, Paris, G. Beauchesne, 1930, etc.

DUMINICALE

DUMINICA DUPĂ BOTEZUL DOMNULUI

Mt. IV, 12 — 17.

«Poporul ce-a șezut în întunec,
«Se spune-n Carte, a văzut lumină
«Și cei legați de-al morții sumbru ferec
«Spre Domnul Vieții au pornit să vină»...
Și le-a grăit Cel ce-a făcut tăria,
Pământul tot și oameni, munți și ape :
«Vă pocăiți, căci iată-mpărăția
«Cerurilor de-acuma e aproape».

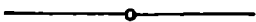
Și mulți de-atunci pe urma Lui plecară
Și veacuri lungi n-au conținut să vină...
Naintea lor mergea lumina clară
A Celui ce-i chemase la lumină.
Și, totuși, oare pentru ce se lasă
Pe cite-un suflet umbrele-nnoptării ?
Dece nu-i este și lui luminoasă,
Ca tuturor, întinderea cărării ?

DUMINICA CELOR ZECE LEPROȘI

Lc. XVII, 12—19.

«Iisuse miluește-ne pre noi !»
Strigau leproșii-n cale-I cu putere
Și El i-a vindecat — dar înapoi
Doar unul, cu smerită-ngenunchere,
S-a-ntors îndată și l-a mulțumit.
Și-a zis Iisus : «De boala lor grozavă
Au nu toți zece inși s-au lecuțit ?
Căci numai unu-i cel ce-aduce slavă».

«Iisuse, miluește-ne!» s-aude
 Întruna ne-ncetată rugămintе.
 Dar oare cîți apoi, cu gene ude,
 Cuvînt de slavă I-au strigat fierbinte?
 De cîte ori, prin vreme, L-am rugat
 Și izbăvit-a viața-mi frîntă-n două!
 I-am mulțumit — ori nici n-am întreat:
 Cel unul sînt, sau unul din cei nouă?

DUMINICA LUI ZACHEU VAMEȘUL

Lc. XIX, 1—10

Trecea Iisus — și de prea mult popor
 Cît se strînsese-n calea Lui grămadă,
 Zacheu, cel mic de stat dar rîvnitor,
 Urcatu-s-a într-un copac să-L vadă.
 Și S-a oprit Iisus... Și l-a chemat...
 Și-n casă lui a poposit Mesia...
 Povara cugetului i-a luat
 Și l-a-nfrățit pe veci cu bucuria...

Pe drumul vieții noastre trece-ades,
 Dar cîți ne străduim pentru vedere?
 Și cîți, din tot ce lacom am cules,
 Întoarcem — dar din dar — celui ce piere?
 El ar intra în fiecare casă,
 Dar cîți cu rîvnă îi ieșim nainte?
 Și lacrima ce cugetul ne-apasă
 Cîți Il căutăm cu sete să ne-o zvinte?

Pr. IL. DIONISIE

STUDII ȘI RECENZII

INSEMNĂRI ASUPRA LUI TEOTIM DE TOMIS

Din grupa scriitorilor ortodocși misionari de la Dunărea de Jos face parte și Teotim de Tomis. Fericitul Ieronim îl numește: «Theotimus Scythiae Tomorum episcopus» = «Teotim, episcop de Tomis în Scitia» (De viris ill., 131). Istoricul Sozomen e singurul care ne dă amănunte mai multe asupra acestui personaj. El precizează că Teotim era scit de origine, că el conducea Biserica de la Tomis și din restul Scitiei și că era crescut și educat în filozofie, adică în învățătura și viața monahală (ἀνὴρ ἐν φιλοσοφίᾳ τραπεσίᾳ). Se zice că purta tot, timpul plete ca semn al practicării filozofiei, adică a monahismului. Ținea un regim alimentar ușor, nu lua masa la o oră regulată, ci numai când îi era foame sau sete. E caracteristica filozofului, zice Sozomen, de a ceda și acestor lucruri numai de nevoie, nu din ușurință sau inerție. Bogata capilozitate a lui Teotim și severul său regim alimentar îl indicau și-l impuneau ca pe o figură proeminentă a monahismului scito-dacic din provincia pe care o conducea bisericește. Teotim va fi avut și va fi condus mănăstiri în eparhia sa, căci el nu era, desigur, unicul exemplar de călugăr în Biserica sa. Termenul de **comat-kometes** pe care i-l dă Sozomen, este același pe care-l poartă locuitorii din clasa inferioară a dacilor: **comați**. Era Teotim, oare, un dac din clasa **comaților**, ridicat până la rangul de episcop creștin, în Scythia Minor, unde numele de scit putea să exprime — ca de altfel pe întreg teritoriul geto-gotic — nu numai pe scit, ci și pe get și pe got? Lucrul este posibil, mai ales dacă ne gândim că un episcop creștin trebuia să fie, în general, un localnic cu sălaș stabil și iubitor al turmei dreptcredincioase pe care o conducea.

Nu știm anul nașterii și al morții sale. Dacă în anul 392 Ieronim vorbește despre Teotim ca despre cineva care a scris opere și continuă să scrie, înseamnă că autorul nostru era, la acea dată, un om în floarea vârstei, poate în pragul bătrâneții. Din faptul că avea relații cordiale cu Sf. Ioan Gură de Aur, putem deduce, cel puțin până la un punct, că Teotim era aproximativ din aceeași generație cu Sf. Ioan Gură de Aur sau mai în vîrstă, cu o toleranță de diferență de la 10-15 ani între generațiile lor. Din aprecierile lui Ieronim, Socrate, Sozomen și Sf. Ioan Damaschin reiese că episcopul scito-dac al Tomisului era un om de adîncă și aleasă cultură, admirată de contemporani în scrierile și viața sa, în intervenția dîrză în favoarea Sf. Ioan Gură de Aur la Constantinopol, unde acesta era acuzat de origenism de către Epifaniu (anul 403), în fine în excerptele pe care Sf. Ioan Damaschin le-a făcut pentru opera sa **Sfintele Parakle** din lucrările lui Teotim. Sozomen ne relatează că Teotim era admirat în propria-i țară chiar de hunii din regiunea Dunării, care nu se sfiau să-l numească «zeul romanilor», din cauza virtuților sale. Ei experimentaseră pe contul lor puterea lui de a face minuni. Se povestește că într-o zi pe cînd mergea într-o regiune vecină cu aceea locuită de huni, s-a întîlnit cu cîțiva din acești barbari care veneau în sens opus spre Tomis. În timp ce înșoțitorii lui Teotim se vîltău că vor fi uciși, el a descălecat și a început să se roage. Barbarii au trecut fără să se uite nici la el, nici la înșoțitorii săi, nici la caii de pe care aceștia descălecaseră. Fiindcă, adesea, hunii

devastau regiunile scitice, Teotim îi potolea și-i îmbuna dându-le mese și daruri. Un hun deducând din aceste mese și daruri că episcopul era bogat, a pus la cale să-l prindă. Pregătindu-și în acest scop un laț și sprijinindu-se pe scut, cum obișnuia să facă ori de câte ori vorbea cu dușmani, ridică mina dreaptă ca să arunce asupra lui frânghia spre a-l trage la sine și la ai săi. Dar chiar în mijlocul acestei operații mina barbarului rămase întinsă în aer. Numai prin intervenția celorlalți pe lângă Teotim de a se ruga lui Dumnezeu pentru iertarea făptașului, barbarul fu eliberat din lanțurile nevăzute ¹⁾.

Nu știm cum a ajuns episcopul Teotim în legătură cu patriarhul Constantinopolului, Sf. Ioan Gură de Aur. Zeiller zice, poate cu dreptate, că Teotim a secundat opera misionară a Sfântului Ioan Gură de Aur în regiunile de la Dunărea de Jos ²⁾. Teotim va fi făcut operă misionară mai intensă decât trimișii patriarhului în regiunile Scythiei Minor. Indulcirea moravurilor hunilor și cistigarea lor prin mese și daruri nu înseamnă propriu zis operă misionară printre ei. Dar lipsa de amănunte în această privință, nu exclude o asemenea operă. Darul lui de a face minuni va fi contribuit substanțial la lucrarea misionară printre ai săi și printre păgâni.

El vizita des, probabil, pe Sf. Ioan Gură de Aur, de vreme ce în 403, cu prilejul intrișilor urzite de Teofil al Alexandriei împotriva Sfântului Ioan, intrigi în care a fost atras și Sf. Epifaniu de Salamina, Teotim se afla în capitala imperiului și lua apărarea marelui patriarh cu gura de aur, Socrate și Sozomen ne istorisesc cum Epifaniu venind la Constantinopol, refuza invitația Sf. Ioan de a fi găzduit de acesta și nu accepta comuniunea cu el, ca să facă pe placul lui Teofil, și cum, pentru același motiv, Epifaniu supunea spre semnare episcopilor adunați în capitală o sentință de condamnare a cărților lui Origen, însă fără o motivare de condamnare, ci numai pentru că-i plăcea lui Teofil să le condamne. Unli dintre episcopi semnară sentința de condamnare a cărților lui Origen, alții însă se opuneau. Printre cei ce se opuneau semnării acestei sentințe era și Teotim, care se adresă lui Epifaniu în acești termeni: «Eu, Epifanie, nu vreau să necinstesc pe acela care a adormit de mult în chip frumos și nu îndrăznesc să săvârșesc o blasfemie, condamând lucruri pe care cei dinaintea noastră nu le-au înlăturat, mai ales că știu că în cărțile lui Origen nu se află nici o învățătură rea». Zicând acestea, scoase o carte a lui Origen și începu să citească, arătând învățăturile bisericesti ale acestuia. După acestea adăogă, zicând: «Cei ce insultă aceste lucruri uită că insultă chiar acele lucruri (probabil texte sacre ale Sfintelor Scripturi), despre care tratează aceste cărți». Acestea a răspuns lui Epifaniu, Teotim cel vestit prin evlavia și sfințenia vieții sale ³⁾.

Sozomen precizează că pasajul citat din Origen exprima lucruri folositoare pentru Biserică ⁴⁾. Nu ni se arată mai de aproape ce legătură aveau cărțile lui Origen cu Sf. Ioan Gură de Aur, dar știm din altă parte că acesta era acuzat, la Stejar, printre altele, și de origenism, pentru că primise pe Frații Lungi, izgoniți de Teofil din Egipt. Condamnarea cărților lui Origen însemna probabil, implicit, înfierea Sf. Ioan Gură de Aur. De aci zelul lui Epifaniu de a strînge cât mai multe semnături pe condamnarea cu care el venise de acasă.

Teotim la apărarea cărților lui Origen, foarte probabil, cu scopul de a apăra pe Sf. Ioan, prietenul său. Argumentele prin care susține apărarea cărților lui Origen sînt destul de puternice la prima vedere: 1, nu poate fi insultat un om mort, care, deci, nu se poate apăra și care, pe de-asupra, a murit «frumos», adică în credință, aluzie desigur la moartea martirică a lui Origen. Argumentul acesta puțin modificat va fi invocat, mai târziu, dar fără efect, în cazul lui Teodor de Mopsuestia; în orice caz Teotim nu pare a ști, sau a nu fi seama de condamnarea aruncată asupra lui Origen de către Demetru al Alexandriei în anul 232; 2 al doilea argument în favoarea necondamnării cărților lui Origen era că predecesorii n-au condamnat aceste cărți; lucrul era adevărat în bună parte, dar o atmosferă favorabilă condamnării crease mai de mult același Epifaniu prin cearta stîrnită în Palestina

1. Sozomen, *Istoria bisericească*, VII, 26, Migne, P.G. 67, col. 1500 BCD.
2. Jacques Zeiller, *Les origines chrétiennes dans les provinces danubiennes de l'empire romain*, Paris 1918, pp. 547-548.
3. Socrate, *Istoria bisericească*, VI, 12, Migne, P. G. 67, col. 701 AB.
4. Sozomen, *op. cit.*, 14, *ibidem*, col. 1553 A.

între Ieronim și Rufin pe tema ereziei și ortodoxiei lui Origen. Epifaniu era, în fond, consecvent cu atitudinea sa anterioară în această problemă; 3. condamnând cărțile lui Origen încheie Teotim, înseamnă a condamna lucrurile cu care se ocupă aceste cărți, adică, probabil, Sf. Scriptură, dacă interpretăm just gândul lui Teotim. E regretabil că cei doi istorici bisericești bizantini nu ne-au transmis și pasagiul sau pasajile citite de Teotim din cartea lui Origen spre a-și susține teza. Amănuntul reținut de Sozomen că cele citite de Teotim erau «lucruri folositoare pentru Biserică» nu ne ajută decât, poate, în sensul că pasagiul în chestiune trata lucruri de edificare pentru suflet, elemente de filocalie utile pentru viața bisericească și fără atingere cu dogma.

Socrate și Sozomen nu ne spun dacă argumentele invocate de Teotim au avut rezultatul dorit, adică necondamnarea cărților lui Origen prin retragerea sentinței care era înbiată episcopilor; dar faptul că dintre toți episcopii opozanți e citat numai Teotim, iar cuvintele lui sînt prezentate textual, subliniază prestigiul deosebit de care se bucura episcopul tomitan în cercurile teologice și bisericești bizantine din anul 403.

Rezultă din intervenția lui Teotim în favoarea lui Origen că autorul nostru era un origenist? Nu se poate conchide nimic categoric, pentru că izvoarele noastre, puține și neînsemnate, nu ne permit o concluzie decisivă. E de presupus însă că Teotim aprecia pe Origen cum îl aprecia Sf. Ioan Gură de Aur și cum îl apreciaseră puțin mai înainte Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz, care culseseră și publicaseră prima filocalie, adică prima colecție de texte patristice despre desăvîrșire, din operele lui Origen. Erau, pentru aceasta, cei doi Părinți capadocieni, origeniști, în înțelesul de partizani ai întregii teologii a lui Origen, adică inclusiv adepți ai erorilor lui? Evident că nu! În același caz era, desigur, și Sf. Ioan Gură de Aur, care se va fi desfătat cu frumoasele pagini despre desăvîrșire scrise de Origen, dar care nu împărțea și ideile teologice ale didascalului alexandrin. Nici un sinod local sau ecumenic, cu excepția parigoriei de la Stejar, n-a acuzat sau n-a suspectat pe Sf. Ioan Gură de Aur de origenism. Așa zisul lui origenism e o invenție dușmănoasă a lui Teofil, pe care nimeni și nimic nu o sprijină în vasta operă teologică a marelui patriarh bizantin. Era o invenție ieșită din faptul că Sf. Ioan primise pe Frații Lungi acuzați de origenism. Teotim nu apăra, probabil, decât origenismul filocalic al Sfinților Ioan. Respectul lui Teotim față de Origen era firesc, dacă ne gândim la ceea ce însemnase și continua să însemne, chiar la anul 403, viața și paginile lui Origen de filozofare asupra netrecătoarelor frumuseți duhovnicești. Nu se putea ca o lectură atentă a operelor lui Origen să nu stîrnească admirație pentru unele pagini consacrate problemelor «filozofiei», adică problemele legate de viața monahală. Acestea erau paginile — și sînt și astăzi — cîte au mai rămas din ele — cele mai atrăgătoare, mai utile și pe de-asupra și ferite de erezie, din tot cît elaborase Origen. Teotim a putut intra în contact cu aceste pagini chiar prin ediția filocaliei, datorită celor doi Părinți capadocieni, dar ei avea la îndemînă chiar opere originale ale lui Origen, cum reiese din relatările lui Socrate și Sozomen. Credem că expresia lui Teotim: «Mai ales că știu că în cărțile lui Origen nu se află nici o învățătură rea», nu înseamnă decât o apreciere generală benignă la adresa întregii opere a lui Origen, apreciere ieșită din entuziasmul lui pentru partea filocalică din această operă. Ea (expresia) nu înseamnă o adeziune integrală, fără reticență, la teologia și deci și la erorile lui Origen. Ea venea într-un moment cînd procesul examinării critice a operelor lui Origen era în plină desfășurare, cînd anumite puncte din doctrina origenistă erau osîndite, sau, mai exact, apreciate sever de oameni ca Teofil, Ieronim și Epifaniu, dar fuseseră de curînd sau erau încă apărate de oameni ca Ioan al Ierusalimului, Rufin, Didim cel orb, Evagrie Ponticul și alții. Teotim nu avea încă perspectiva să aprecieze just ce era și ce nu era cu adevărat erezie în producția teologică a lui Origen. Pe de o parte admirator entuziast al personalității și mai ales al filocaliei lui Origen, din care-și sorbea hrana duhovnicească, iar pe de altă parte pus în situația de a apăra pe prietenul său, Sf. Ioan Gură de Aur, într-un moment cînd acesta era acuzat de origenism, Teotim a crezut că face serviciu atât prietenului cît și lui Origen, apreciînd cărțile acestuia ca necuprinzînd învățături rele, adică erezii. Că Teotim nu a fost un origenist propriu zis, o dovedește faptul că el n-a fost condamnat ca atare la nici un sinod local sau ecumenic.

E regretabil că Socrate și Sozomen nu ne vorbesc nimic despre opera literară a lui Teotim. Fericitul Ieronim i-a consacrat două rînduri și jumătate în

istoria sa literară: «Theotimus, Scythiae Tomorum episcopus, in morem dialogorum et veteris eloquentiae breves commaticosque tractatus edidit. Audio eum et alia scribere» — «Teotim, episcop de Tomis în Scitia, a publicat în formă de dialog și în stilul vechii elocvențe opere scurte și comatice (alcătuite din fraze scurte). Aud că mai scrie și alte lucruri» (De viris ill., 131). Informația ieronimiană e prea laconică pentru a permite precizări. Dialogul cultivat de Teotim era o veche tradiție literară clasică greco-latină și el trecuse și în creștinism.

Teotim scria omilii în stilul vechii arte oratorice; era, cu alte cuvinte, un iubitor al clasicismului. Scriind grecește, el alimenta evlavia credincioșilor săi de limbă greacă, care vor fi fost destul de numeroși la Tomis; dar, probabil, el destina producțiile sale literare unor cercuri mai largi de cititori, dincolo de hotarele eparhiei sale, în lumea cultă și pretențioasă a teologiei orientale. Pentru misiunea internă și cea de la marginile eparhiei sale, el s-a folosit, foarte probabil, de limbile autohtone: geta, scita, gotică și, desigur, latina.

Dintr-un titlu păstrat de Sf. Ioan Damaschin în **Sfintele Paralele**, reiese că Teotim a scris o omilie la cuvintele din Matei 5, 23: «Cînd va fi să-ți aduci darul tău la altar...». Deci o piesă literară cu caracter pur duhovnicesc.

Din cele câteva minuscule fragmente din operele lui Teotim transmise prin **Sfintele Paralele** ale Sf. Ioan Damaschin, reiese că autorul nostru era preocupat de probleme morale și mai ales de rîvna după desăvîrșirea călugărească.

Vorbind despre păcat, Teotim zice că cel ce păcătuiește cu cugetul, prin însăși rapiditatea gîndului, săvîrșește păcatul complet, pe cînd faptele trupului pot fi întrerupte de multe lucruri⁵). Ideea aceasta, cu bază în Sfînta Evanghelie și în filocalia patristică înfloritoare în jurul anului 400, putea să facă parte dintr-o scriere adresată călugărilor. La fel, probabil, și ideea că lucrul grav nu e să suferi ceva sever, ci să suferi pe drept⁶).

Liniștea sufletească, în deosebi mintea neturburată e o mare agoniseală în drumul spre desăvîrșire. Intr-o minte turburată și frămîntată nu se află nici o idee frumoasă și nu pătrunde nici harul lui Dumnezeu. Caracteristica sufletului desăvîrșit este liniștea, pe cînd a sufletului nelegiuit este frămîntarea de griji. Despre sufletul desăvîrșit s-a zis că el este ca-un crin în mijlocul spinilor; și în Evanghelie crinul desemnează sufletul lipsit de griji: «Crinii nici nu se ostenesc, nici nu țes, și cu toate acestea ei s-au îmbrăcat într-o slavă mai mare decît aceea a lui Solomon» (Matei 6, 28). Despre cei prinși în multe griji pentru cele trupești, Scriptura zice: «Toată viața neevlaviosului este frămîntată» (Iov 15, 20). E, într-adevăr, lucru neevlavios să-ți consumi toată viața în griji trupești și să nu arăți nici o preocupare pentru cele viitoare. «Pentru ce, zice Ieremia, în Plîngerile sale, cei care au fost crescuți în purpură stau trîniți în gunoi?» (IV, 5). Cînd sălășluim în gînduri strălucitoare și arzătoare, atunci sîntem educați în purpură. Cînd însă ne amestecăm cu lucrurile pămîntești, atunci ne acoperim cu gunoi. Cel ce merge pe patru picioare este cu totul necurat. Iar pe patru picioare merge acela care se încrede în lucrurile sensibile și prin grija pentru acestea își neglijează partea conducătoare a sufletului. După cum cei legați merg greu, tot așa cei legați de această viață nu duc la bun sfîrșit drumul curat al virtuții⁷). Aceste considerații despre sufletul desăvîrșit comparat cu crinul, și despre disprețul suveran față de grijile și preocupările vieții trupești ne pun în fața unui contemplativ gen Origen și vestiții anahoreți ai Egiptului și Siriei. Liniștea desăvîrșită a minții și desprinderea totală de cele pămîntești favorizează sporul în cele duhovnicești netezind drumul virtuții.

Teotim practica o asemenea viață duhovnicească în propria sa eparhie, sau reflecțiile sale filocalice sînt doar expresia nostalgică a ceea ce a văzut la alții, în deosebi la Constantinopol, în tovărășia Sfîntului Ioan Gură de Aur, poate a lui Evagrie Ponticul și a altora? Ținînd seama de stilul strict «filozofic», adică monahal al vieții sale, de masa sa absolut frugală și numai atunci cînd era strict necesară, de renumele său de om sînt și făcător de minuni, de calificativul de «zeu al romanilor» pe care i-l dădeau hunii, credem că Teotim aplica acest program «filozofic» în propria sa Biserică și țară. Viața sa contemplativă va fi câștigat, desigur, din contactul pe care el îl avea, uneori, în călătoriile sale, cu unii mari

5. Sf. Ioan Damaschin, **Sfintele Paralele**, litera II, titlul IX, Migne, P.G. 96, col. 241 A.

6. Idem, op. cit., ibidem, col. 320 D.

7. Idem, op. cit., ibidem, col. 364 AB.

contemplativi al vremii, poate cu Sf. Grigorie al Nysei, poate cu Evagrie Ponticul, poate cu alții. Teotim era un intelectual subțire, cum reiese din intervenția sa în favoarea Sfântului Ioan Gură de Aur la Constantinopol, din aprecierile Feric. Ieronim și din rangul pe care i-l acordă Sf. Damaschin în Sf. Paralele, așezându-l aproape totdeauna între marii capadocieni sau lângă marele său prieten Gură de Aur. El căuta legături duhovnicești cu oamenii de seamă ai timpului și le găsea. Dar lucrarea propriu zisă de desăvârșire o practica, desigur, la el, în Biserica lui, foarte probabil în minăstirile lui, împreună cu călugării lui. Nu e exclus ca în această lucrare el să fi avut colaborator, pentru un timp, pe Sf. Ioan Casian, cu care a putut să intre în legături destul de devreme. Știm că Sf. Ioan Casian a stat un timp la Constantinopol în anturajul Sf. Ioan Gură de Aur, care l-a și hirotonit diacon. Nu e, de asemenea, exclus, ca Teotim să fi regăsit pe Casian și la Constantinopol, unde convorbirile lor să se fi întins, cu cea mai mare probabilitate, și asupra problemelor de viață duhovnicească, care îi preocupa pe amândoi.

Evlavia profundă a lui Teotim este exprimată și prin aceste texte păstrate în Sf. Paralele: «A-ți aminti cu adevărat de Dumnezeu, înseamnă a-ți aminti de viață; a uita de Dumnezeu, înseamnă a muri». «Nu trebuie să mai știm nimic afară de Dumnezeu»⁸⁾. E în acest ultim text un profund accent tertulianist.

A mai existat un Teotim II de Tomis, care a subscris la menținerea hotărîrilor sinodului IV ecumenic.

CONCLUZIE

Scriitor de limbă greacă apreciat de istoricii și criticii literari al timpului său, Teotim I de Tomis a însemnat un capitol de seamă în istoria Bisericii țării sale. Prețuit de credincioșii săi și de huni, care-l numeau «zeul romanilor», Teotim a fost nu numai un misionar în felul Sfântului Niceta de Remesiana și al celorlalți episcopi daci de la Dunărea de Jos; el era și un monah îmbunătățit care făcea minuni. Intervenția sa în controversa origenistă la Constantinopol ni-l arată ca pe un abil dialectician și prieten devotat la Sfântului Ioan Gură de Aur. Cuvintele sale în favoarea lui Origen pledează nu atât pentru calitatea sa de adept al teologiei propriu zise a marelui alexandrin, cât pentru ardoarea sa în favoarea filocaliei origeniste. Puținele fragmente care ne-au rămas nu ne pot da o idee despre talentul și specificul scrisului său. Rîvna sa după desăvârșire îi va fi pus în legătură cu marii monahi și contemplativi ai timpului, poate cu Sf. Ioan Casian, cu Sf. Grigorie de Nyssa, cu Evagrie Ponticul. Legăturile sale dese cu Sf. Ioan Gură de Aur i-au întărit principiile sale «filosofice», adică de viață monahală, și îi vor fi rafinat expresivitatea literară. Neînsemnatele fragmente păstrate în Sf. Paralele ni-l înfățișează ca pe un partizan convins al legăturii cu Dumnezeu prin asceză și contemplație.

Pr. Prof. IOAN G. COMAN

BIBLIOGRAFIE

Viață: Socrate, *Istoria bisericească*, VI, 12, Migne, P.G. 67, col. 701 B; Sozomen, *Istoria bisericească*, VII, 26; VIII, 14, ibidem, col. 1500 BCD, 1553 AB. Istorii literare, studii și manuale: Ieronim, *De viris illustribus*, 131; Jacques Zeiller, *Les origines chrétiennes dans les provinces danubiennes de l'empire romain*, Paris, E. de Bocard, 1918, passim și mai ales pag. 547-549; O. Bardenhewer, *Geschichte der altkirchlichen Literatur*, zweite Auflage, III Band, 1923, p. 605.

8. Idem, op. cit., ibidem, col. 520 B; 525 A; 533 D.

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTIOR

POPAS ANIVERSAR: PĂRINTELE GRIGORIE COSTEA

La șaptezeci și cinci de ani, omul se cheamă că are o biografie. Dacă nu și-a scris-o singur, cronicarului său contemporan, care ar vrea să-i facă una, i se întâmplă că nu știe de unde s-o înceapă. Nu pentru că n-ar cunoaște regulile genului, ci pentru că nu știe de unde începe contemporaneitatea lui cu subiectul cronicii. Contemporaneitatea ar trebui să i se adoaie, neapărat, și, să zicem, conștientizarea. Când te-ai întâlnit cu omul? Și cât a durat întâlnirea cu el? Dincolo de cunoașterea nemijlocită, de atingerea umărului cu celălalt umăr, ești nevoit să scoțezi în sertarele cu arhivă și să fixezi mărturiile orale ale prietenilor și cunoscuților. În ipostaza detectivului biografic, cronicarul e primejduit de aproximație mai mult chiar decât Cuvier, și riscă să reconstituie un om configurat geometric. Ca să-i dea carne și, dacă se poate, suflu de viață, e îndatorat să recurgă la meșteșuguri literare și realizează ceea ce se numește o biografie română, adică acel compromis dintre istoria științifică și fantezia de umplură.

De fapt, nu e îndestulător să fi contemporan și conștient cu omul, pentru ca să-l și cunoști. Cea de a doua condiție, mai cu seamă, e cât se poate de relativă. Orașul modern, din ce în ce mai complex și tentacular, crează spații astronomice între vecinii din același bloc, și uneori consumi o viață fără să știi cine e și cum e insul de dincolo de perete. Ca să intri în miezul existenței cuiva, e de trebuință să bagi în plug cu el, după o expresie folclorică și adevărată. Dacă nu te întâlnești cu el în spații interioare, de suflet, îl cunoști doar pe din afară, iar biografia e ceva mai mult decât fotografia.

Pe Părintele Grigorie Costea, cronicarul de aici l-a cunoscut cu barba și părul albe. A viețuit, s-ar putea spune, împreună cu el opt ani, și era învățacel la fostul Seminar Central, cu vreo douăzeci de ani mai înainte. Ce ar putea să însemne fără numai fragede aduceri aminte dintr-o frântură de timp? Pe vremea aceea Părintele Costea era spiritual al Seminarului și dascăl de muzică bisericească și tipic.

S-a mai vorbit și s-a mai scris despre spiritul laicizant ce se împlinzea tot mai mult în fostele Seminarii și Facultăți Teologice. Instituțiile erau puse sub binefăcătoarea oblăduire directă a Ministerului Instrucțiunii, iar cîrmuirea bisericească avea, în școală, calitatea de oaspete rar. La sfîrșitul anului școlar,

cind se împărțeau premiile, elevii se uitau la domnul Stancu Brădișteanu cu emoție, iar la Patriarhul Miron cu interes. Pleiada profesorilor din vremea aceea număra eminenți oameni de catedră, și se învăța carte bună, dar preoții și teologii erau rezervați cu exclusivitate specialităților pure, care în programa analitică nu erau dominante. Disciplinele teologice erau, de obicei, cumulate de cițiva preoți pe care noi, elevii, îi simțeam oarecum timizi la ei acasă. Prin clasele și dormitoarele internatului se șoșoteau povești pe seama cutărui dascăl parfumat, iar imaginația puberilor se aprindea, ispititoare. Între prestigiul de la catedră și viața de acasă transparente nu puteau fi evitate. Copiii înțeleg și știu mai multe decît cred cei mari.

În perspectiva vremii, e anevoios să vorbești despre existența unei vieți duhovnicești în Seminarul de acum douăzeci de ani. Copiii veneau, aproape toți, de la țară, cu vocația lor sau a părinților, și se asimilau generațiilor cu tulle și mustați. Văzduhul bucureștean nu dovedea nici o prîință demnității lor de viitori apostoli. Seminaristii trăiau drama unui fel de complex de inferioritate față de colegii lor licești, cu care se întilneau pe stradă, duminica, la serbări școlare sau întreceri de sport. Erau incredințați numai de două superiorități: știau mai multă carte și trăgeau mai bine cu mînea la oină. Pentru viața lor lăuntrică, însă, acestea nu erau de ajuns. Plasăți între două fabrici, de chibrituri și de bere, seminaristii din cea de a treia, zisă de popi, încercau tristeți și evadări care nu se explicau doar prin spiritul de emancipare al adolescenței. Costumul negru, de altfel foarte elegant, cu chipiu fără trese, cu veston închis la gît și cu număr matricol cusut bine pe minecă, devenea stingheritor, ca și numele de seminarist. A fost o vreme, pe atunci, cînd elevii credeau că ar fi bine să se schimbe titlul școalei, din Seminar în acela de liceu confesional, adjectivul fiind doar tolerat pe lîngă substantivul suveran. «Seminar» mirosea nițel, vezi, a suman și țitari, ceea ce nu se potrivea deloc cu aromele savante ale profesorului de istorie și nici cu gusturile subțiri, evaluate, ale domnișoarelor de la Azil.

Sar putea spune că Părintele Costea era aproape singurul om care se căznea să țină trează conștiința teologică a tinerilor seminaristi. Și a izbutit s-o facă, nu prin profesarea rigorismului eclesastic sau a doctismului discursiv, ci prin mijloace mai simple și mai adînci. Părintele Costea nu era nici călugăr mirenit, nici mirean călugărit. Era, prin structură și ținută, modelul preotului de mir, sobru, ponderat, și nu lipsit de o anume largheță a spiritului. Predica rar, dar vorbea des. Legătura apropiată cu elevii, în viața lor de fiecare zi și în problemele lor interioare, aceasta era arma cu care lupta și biruia Părintele Costea. Simțea într-însul o discreție care-ți răstignea răzvrătirile și te făcea să-ți pari ridicol. Părintele Costea era în ochii elevilor ceea ce se numește un exemplu viu. O muștrare a sa era mai mult decît o muștrare, iar o mîngiere, mai mult decît o mîngiere. Împunea prețuire, dragoste și respect. Simțea înainte-i un fel de teamă sacră, ca înaintea ușilor împărătești de unde-l vedeai, duminică, binecuvîntînd cu potirul. După cit mi-aduc aminte, Părintele Grigorie Costea era singurul superior, printre profesori și pedagogi, căruia elevii, nărvîți prin tradiția humorului puber, nu-l atribuiseră nici o poreclă. Părintele Grigorie Costea era «părintele Costea».

Sînt unii oameni care vorbesc și conving cu ochii, cu zîmbetul și cu sprinceană. E o convingere de profunzime și de durată. Pe vremea de care vorbesc, bluzele albe și pantalonii scurți uniformizaseră costumele școlărești, poruncite de sus, încît nu se mai puteau deosebi licenții de la Șincai de cei de la Mihai Viteazul. Seminaristii priveau cu jînd. Mai tîrziu, dar totuși, costumele scurte au pătruns, obligatoriu, și în Seminar. Naivi, copilăndrii au jubilat la început, cu gîndul perfid al deghizării: erau la fel cu toată lumea. Satisfacția era, de fapt, superficială. Fondul noutății interesa mai puțin sau aproape deloc. Îndatorați să facă, dîmineața, pe platou, niște exerciții gimnastice, elevii trebuiau să plece apoi, încolonați spre sufragerie, cîntînd cadențat, în pas militar, un marș de circumstanță pe care-l degenerau repede într-o reclamă de săpun, tot atît de cadentată, spre disperarea profesorului gimnast care-l urmărea nepunctuos, cu fluierul. Părintele Costea protesta și pentru una, și pentru cealaltă. Nu putea vorbi prea mult, pentru că nu se putea. Dar sprinceană sa și zîmbetul ușor ironic suspectau fără încetare pantalonii scurți, din care nu totdeauna se arătau rotulele cele mai frumoase și pulpele cele mai fără de păr. Acest zîmbet și această sprinceană au făcut ca nu după multă vreme, elevii să ceară reintroducerea vechilor uniforme în care vedeau nu numai eleganța vestimentară, ci și noblețea unei expresii. Părintele Costea

era apostolul discret și puternic al conștiinței preoțești. Și dacă generații întregi de preoți sînt pătrunși astăzi de această conștiință, o datoresc, fără îndoială, mai întîi Părintelui Costea.

Pe spiritualul cu părul și barba albe, elevii îl cunoșteau, întru început la rugăciune, dimineața și seara. Era nelipsit. Așezați în cruce, pe coridorul și spațiile claselor inferioare, elevii aveau pe Părintele Costea în mijlocul crucii, alb între uniformele negre. După binecuvîntare, elevul de serviciu rostea rugăciunile, apoi se cînta podobia zilei, ondulat și masiv, cu ecouri spiralete pe scări și prin dormitoare. Podobiile acestea de la rugăciune erau cele dintîi cîntări psaltice cu care se întîlneau elevii micuți și care se moșteneau din generație în generație. Se învățau după ureche, și nu lipseau greșelile de pronunție pe care Părintele Costea le îndrepta pururea. Ținea ca rugăciunile să fie spuse cu claritate și convingere, iar podobiile să fie cîntate cu dulceață. O singură dată s-a vădit împotriva obiceiului. Era într-o duminică. Prin nu știu ce legături politice, sala de recepții a Seminarului găzduia o nuntă simandicoasă, patronată de primul ministru al timpului. Un asemenea lucru nu se mai întîmplase niciodată. De dincolo de bariera artificială, creată ad-hoc pe coridor, elevii puteau vedea, trecînd din hol, fracuri și rochii de seară, cu nudități intrigante. Cînd s-a sunat pentru rugăciune, Părintele Costea a venit cu sprințeană lăsată și fără zîmbet. Incantațiile elevului de serviciu au fost toată vremea turburate de strigătele saxofoanelor din sala de recepție, care răbufneau ca niște oale sparte într-un concert de coarde. Elevii nu știau toți că simțămîntul care le gîlgea, ghemuit, în nodul gîtului, se cheamă indignare. Cred că în seara aceea nu s-a rugat nimeni. Dar podobia au cîntat-o cu atîta putere, cu gura, cu gîtlejul, cu plămîni, încît vuia tot internatul și tremurau ușile sălilor de recepții. Podobia era un uriaș strigăt melodic. La sfîrșit, Părintele Costea n-a certat pe nimeni. A zîmbit și s-a uitat la băieți, solidarizîndu-se cu indisciplina. Apoi s-a depărtat, ducîndu-se acasă.

Intr-o viață de internat, seminariștii unei generații agonisesc amintiri sumedenie despre duhovnicul lor cu care se întîlnesc în fiecare zi. Despre Părintele Costea se pot vorbi și scrie atîtea! De la catedră, din slujba Liturghiei, de pe scaunul mărturisirii, din mijlocul sălilor de mesé, din dormitoare, din bibliotecă și din infirmerie, obrazul Sfinției Sale se desprinde în amintire, candid. Preoții de enorie, care vor citi această cronică stingace și frîntă în neputință, își vor aduce aminte de toate. Dar își vor aminti mai ales că Părintele Costea le-a aprins dragostea de preoție și de noblețea ei, într-o vreme în care ispitele erau mari.

La 27 ianuarie din anul acesta blagoslovit, Părintele Grigorie Costea a împlinit șaptezeci și cinci de ani. E sănătos și puternic. Puțin mai povîrnit de umeri, își ține sufletul drept. Nu l-a părăsit sfînta patimă pentru psaltichie, pe care a slujit-o și o slujește cu credință. În anii din urmă ne-a dat, în colaborare, o carte de muzică psaltică. Cîntă și acum, cu vocea caldă și ușor vibratoare.

La Seminar, în seara de lăsatul secului pentru postul Sfințelor Paști, se desfășura în sala de mese a internatului o ceremonie deosebită. Un elev, de regulă premiantul clasei a opta, rostea, la sfîrșitul mesei, un cuvînt scurt prin care, în numele colegilor săi, cerea mai-marilor tradiționala iertăciune. Părintele Costea răspundea, binecuvîntînd, și ciocnea cu elevul un pahar de vin. Momentul era sobru și impresionant prin simplitate și semnificație.

— Prea Cucernice Părinte, sînt douăzeci de ani de atunci. Pentru alții sînt treizeci, patruzeci. Nu toți ucenicii Sfinției Voastre, răspîndiți pe unde i-a rînduit Dumnezeu în ascultarea preoțească, au știut la vreme sărbătoarea de la 27 ianuarie. Dar pînă în seara de lăsatul secului, le va ajunge acasă revista Arhiepiscopiei. Îngăduiți-le ca, în seara aceea, precum și odinioară, să ridice către Sfinția Voastră paharul comuniunii sufletești, de recunoștință și dragoste! La mulți ani!

VARTOLOMEU DIACUL

POMENIREA UNUI ALES PREOT AL CAPITALEI

PREOTUL GEORGE I. NEGULESCU

(25 ian. 1873—6 ian. 1947).

Luni, 7 ianuarie 1957, s-a săvârșit, în biserică Batiște din Capitală, pomenirea a zece ani de la trecerea, din această viață a Preotului George I. Negulescu, fost paroh al parohiei Enei cu bisericile filiale Batiște, Dintr-o Zi și Bradu Boteanu, și Consilier Patriarhal.

Cu acest prilej, P.C. Preot Nicolae M. Popescu, profesor onorar al Institutului Teologic Universitar din București, vechi și bun prieten al răposatului, a rostit un cuvînt de pomenire în care a înfățișat chipul ales de preot al celui pomenit.

Dăm aci mai jos acest cuvînt de pomenire, iar la sfîrșitul lui adăogăm aprecierile scrise de Doctorul Nicolae Vătămănuș, rudenie și colaborator al răposatului, cu privire la însușirile de pătrunzător cercetător al trecutului istoric al Bisericii și vieții românești și la rezultatele muncii pe acest tărîm ale acestuia.

Pioși ascultători,

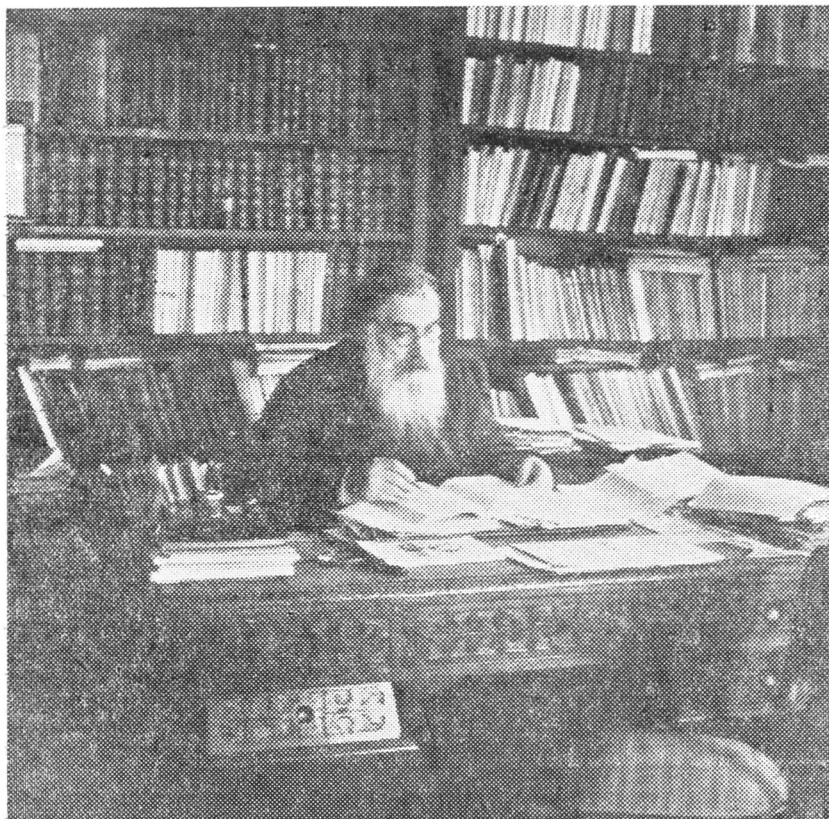
«Astăzi cînd se împlinesc zece ani de la plecarea dintre noi a preotului Gheorghe I. Negulescu de la biserică Batiște, mă încumet să-l pomenesc în cuvînt scurt eu, cel ce l-am cunoscut de aproape în viață și-l cercetez des și acum la locuința lui de veci. Căci așa a vrut soarta să trec săptămînal pe lângă mormîntul său și alor săi, îndreptîndu-mă la cimitirul Belu spre crucea singurului meu fiu, îngropat nu departe de ei. Și astfel mă îndeamnă calea și jalea să mi-l amintesc mai des decît alții poate, să cumpănesc viața lui și a mea în talgerele minții și sufletului meu și să ajung la încheierea că și el, preotul Gheorghe de la Batiște a avut, pe lângă bucurii, greutăți și dureri în viața sa pămîntească, ca și mine, ca și alții alții. Dar iată, el are după moarte partea bună cu băieții lui, fetele lui, ginereii și nepoții lui să se roage pentru iertarea păcatelor lui, să-l pomenească, să-i îngrijească mormîntul și să-l aprindă lumînare-priveghetoare. Pe cînd eu, rămas singur și bătrîn pe lume, cu ochii plecați spre groapă, n-am pe nimeni de aproape pe lume să-și aducă aminte de mine după plecarea mea neîntîrziată de aici; rămînînd să fiu mulțumitor fraților preoți slujitori de azi și din viitor care la proscomidie vor scoate miridă, grăind în șoaptă cuvintele mult cuprinzătoare din Liturghier: «...și pentru cei uitați și pentru cei neștiuți», din numărul nesfîrșit al cărora voi face parte și eu împreună cu ai mei.

Preotul Gheorghe Negulescu de la biserică Batiște, născut în anul 1873, ianuarie 25, a fost fiul seminaristului Iordache Neagu din satul Meteleu, așezat la începutul Bărăganului despre județul Buzău.

Tatăl său n-a putut primi sfințirea de preot, căci în drum spre Episcopie l-a ajuns vestea că i-a răposat tînăra soție. Și asta este soarta candidatului la preoție: de rămîne văduv, să nu poată primi sfințirea preoțească. De aceea Iordache Neagu a îngrijit ca fiul său Gheorghe să împlinească ceea ce lui i-a fost oprit de soartă. Fiul său Gheorghe a învățat în Seminarul inferior de la Galați, de unde își amintea cu evlavie de directorul școlii, preotul Constantin Rosei; iar Seminarul superior l-a urmat la Iași în școala lui Veniamin Costachi. Teologia a studiat-o la Facultatea din București, luîndu-și licența în luna martie 1900, cu teza tipărită: Mitropolitul Ștefan al Ungro-Vlahiei (1647—1668) din timpul domniei lui Matei Basarab. La 1 noiembrie 1900 a fost sfințit diacon pe seama bisericii Amzei din București. La 26 decembrie 1904 este sfințit preot pe seama bisericii Batiște, unde slujește cu evlavie și cirmuiește cu cinste și pricepere parohia Enei cu cele trei filiale ale ei, pînă la sfîrșitul vieții, încheiată în ziua Botezului Domnului din anul 1947.

Și era preotul Gheorghe I. Negulescu de la biserică Batiște om fainic, înalt, voinic, cu chip plăcut, cu plete bogate purtate sub anterieu, cu barbă învoaltă, nerăvășită, cu mers așezat, întovărășit de toiag preoțesc cu mîner de argint. Haine preoțești negre, curate, îl îmbrăcau de sus pînă jos, bine șezîndu-i potcapetul, mai des decît pălăria. Era în totul chip impunător de preot. Și lângă el pășea tot atît de fainică, voinică și plăcută soția lui, presvitera Paraschiva.. Din această tovărășie cinstită preoțească au răsărit băieții voinici și fete mîndre, bucuria păriților și arvuna pomenirii lor.

Preotul Gheorghe de la biserica Batiște a fost gospodar priceput al bisericilor cirmuite de el. Curățenia bisericii o făcea chiar Sfinția Lui rinduind scaune, așezind covoare, ștergind chiar praful de pe strane. L-a preocupat ani de zile restaurarea bisericilor, cercetîndu-le vechimea, strîngînd mijloace pecuniare și hămurindu-se singur asupra chipului de restaurare bisericească. Cît de încîntat era cînd sub pictura uleioasă înnegrită se ivea sfîntul bizantin de pe zidurile bisericii Batiște. Cu cită mîndrie îndreptățită arăta vizitatorilor rezultatele oste-nelilor lui. Și adevărat este că sub ochii lui și prin grija lui se înfățișează astăzi zveltă biserica Enei, o pildă de restaurare și o podoabă a arhitecturii bisericești de la începutul veacului al XVIII-lea.

Preotul George I. Negulescu la masa de lucru, la care obișnuia să stea zilnic ore întregi, descifrînd documente vechi și urmărind genealogii de citori și familii românești.

Preotul Gheorghe de la Batiște era un preot liturgist deosebit. Era un priceput cîntăreț psaltic. Elev în Seminarul Veniamin, a cîntat în biserica Sf. Gheorghe din Iași, unde a prins din facerile muzicale ale bătrînului Dimitriță Suceveanu. Student în Teologie a cîntat cinci ani (1895-1900) în biserica Șelari din București, lîngă alt psalt iscusit care era Pană Brăneanu. Urmarea a fost că ajunsese un bun cunoscător al psaltichiei și un talentat liturgist al slujbelor dum-nezești. Celui ce vă vorbește i-a rămas în ureche și în minte cîntarea lui psaltică, bună, la strana bisericii Șelari, prin anul 1899. Iar muzicantul de mare talent Gheorghe Cucu îl da ca pildă diaconilor și preoților pentru felul lui de psalmodiere a ecteniilor și a Evangheliilor. Ii plăcea și muzica bisericească corală și în corul bisericii Batiște s-a cîntat muzică bună bisericească de coriști și dirijori pricepuți.

Preotul Gheorghe Negulescu a avut însărcinări în administrația bisericească. Și aici s-a dovedit a fi un funcționar priceput și mai ales muncitor neobosit. Era atît de meticulos în cercetarea vreunui dosar sau a vreunei chestiuni preoțești, încît unii din cei ce ajungeau în cercetarea lui îl temeau, asemănîndu-l cu «judecătorii de instrucție».

Dar una din preocupările și bucuriile preotului Gheorghe Negulescu a fost studiarea trecutului bisericilor românești. Pentru aceasta își însușise cunoștințe paleografice. Cunoștea bibliografia Istoriei Bisericești și deschisese printre cei dinții clerici ușile Arhivelor Statului și ale Academiei Romîne pentru cercetare de documente privitoare la trecutul bisericilor bucureștene. Cărțile de slujbă bisericească ale bisericilor cirmuite de el au fost pigulite foarte cu foaie, descifrînd însemnări și date.

Urmarea a fost că material îndestulător a adunat pentru cunoașterea trecutului bisericilor sale, al căror istoric l-a și redactat. Dar n-a avut timp să-l revizuiască; sănătatea i-a slăbit și sfîrșitul l-a ajuns înainte de redactarea definitivă.

A tipărit însă unele însemnări de pe cărțile și din dosarele bisericii Enei. Aceste însemnări și date au pus în lumină deplină viața scriitorului Nicolae Filimon; fiu de preot de la biserica Enei, cîntăreț și administrator al averii acestei biserici. Academia Romînă a prețuit acest studiu plin de știri neașteptate și l-a premiat într-una din sesiunile ei. Și ce frumos l-a stat preotului Gheorghe Negulescu, înaintînd liniștit în aula Academiei ca să primească adresa de premiere din mîna președintelui Academiei! A fost un moment deosebit și pentru el, premiatul, și pentru întreg clerul romînesc această cinstire și recunoaștere din partea înaltului for academic. Rămîne hotărît în știința romînă că un preot este acela care a descris temeinic viața lui Nicolae Filimon, completînd știrile puține și părerile mai mult literare ale lui Ioan Ghica.

Lăsînd pămîntului cele pămîntești, a trecut la Domnul preotul Gheorghe Negulescu de la biserica Batiște, odihnindu-se cu trupul lingă soția și fiul său mai mare, căzut ca un erou în luptele pentru întregirea neamului. Noi, cunoscîndu-i viața și traiul acestui frate al nostru întru cele preoțești, putem să încheiem zicînd că preotul Gheorghe de la Batiște a fost un preot evlavios și mult ostenitor. Iar el, în fața Judecătorului adînc îndurător a putut răspunde: «Doamne, iubit-am podoaba Casei Tale și locul lăcașului Tău».

SCHIȚA BIO-BIBLIOGRAFICA

Acum zece ani, în ziua de Bobotează, înceta din viață preotul Gheorghe I. Negulescu de la biserica Batiște. Dispărea unul dintre clericii de frunte ai Capitalei, venerat slujitor al Altarului și respectat demnitar bisericesc. Meritele sale de duhovnic și liturghisitor adînc credincios, blind și impunător în același timp, îl făcuse vestit în București. A fost însă mai puțin cunoscut ca om de știință, ca un istoric pasionat al trecutului țării și orașului nostru, și aceasta numai datorită unei excesive modestii din partea sa.

Pomenindu-l creștinește la trecerea acestui deceniu, vom încerca să arătăm pe scurt, care a fost activitatea sa ca istoric, socotînd că cealaltă față a personalității sale, aceea de preot, a fost mai bine cunoscută și-și va găsi poate comentatorul mai indicat s-o releve.

Preotul Gh. Negulescu a fost întotdeauna un admirator al marilor figuri ale trecutului nostru. N-am să uit niciodată cu cîtă evlavie povestea cum — tînăr student teolog fiind — dar iubitor al vestigiilor trecutului, care păstrează pentru cine se apropie de ele cu respect și cu iubire, atîtea încantațoare descoperiri, cercetînd cîndva o arhivă, a dat peste un hrisov pe care a descifrat cu emoție iscălitura marelui Mihai Viteazul. Cu o teamă aproape religioasă, a contemplat venerabilul document, l-a citit, l-a transcris și l-a strîns la loc, redîndu-l odihnei de veacuri, pe care îndrăznise o clipă a o turbura! Cu același neschimbat simțămînt, mai tîrziu, la maturitate și bătrînețe, s-a apropiat de tot ce-i vorbea de vremurile de altădată. Trecerea sa pe la cîteva biserici cu bogate amintiri istorice, de la Sf. Nicolae Șelari, unde a fost cîntăreț și apoi diacon, pînă la biserica Enei, Sf. Nicolae Dintr-o Zi, Batiștei și Bradu-Boteanu, acestea patru din urmă alcătuiind la un moment dat o singură parohie, i-au sporit aplecarea dintru început de a ispiți tainele trecutului. Norocul, care ajută pe cei întreprinzători, a făcut ca în această parohie din centrul Capitalei, preotul Negulescu să vină în legătură cu multe per-

soane, a căror încredere a căpătat-o, obținând favoarea de a consulta arhive de familie, pînă atunci cu gelozie ferite de orice ochi indiscret. Aplecat asupra vechilor documente, le-a descifrat cu răbdare și le-a transcris, adunînd o importantă colecție, la care s-au adunat apoi copii de pe documentele Arhivelor Statului și din colecțiile Academiei. O parcurgere a hîrtilor rămase de pe urma sa, arată spiritul de ordine ce-l conducea în muncă, precum și interesul deosebit ce-l puneă în descurcarea unor încrîngături nelămurite de genealogie.

Asupra problemelor ce îl pasionau, îi plăcea să stea îndelung de vorbă cu istoricii calificați, ca și cu simplii amatori îndrăgostiți după lumea trecutului, așa cum era și el. Străin de sentimentul — totuși așa de legitim — al păstrării pentru sine, pentru lucrări proprii, a celor ce descoperise, Pr. Negulescu le împărțea cu o rar înțîlnită largheță.

Față de materialul pe care l-a studiat, l-a discutat și l-a urmărit lungi ani de zile, preotul Negulescu a publicat relativ puține lucrări, fiind întotdeauna reținut de un bătrînesc sentiment de sfială, față de slova tipărită.

1. Lăsînd la o parte lucrarea sa inaugurală, teza de licență în Teologie, care și ea tratează un subiect istoric: «Ștefan I, Mitropolitul Ungro-Vlahiei, 1647-1668», susținută la București în anul 1900, au trecut 12 ani pînă ce să se hotărască, la îndemnul vieții stăruitoare ale prietenilor, să publice în revista «Amvonul», în 1916, niște importante «Amintiri și însemnări despre Nicolae Filimon». Tînăr cîntăreț la biserica Sf. Nicolae Șelari, avusese prilejul să asculte dese ori pe bătrînii preoți care se adunau în chioșcul din spatele bisericii, unde stăteau patriarhal de vorbă, evocînd viața de altădată și pe prietenii din tinerețe. Dintre aceștia, revenea dese ori în discuție numele lui Nicolae Filimon, fost și el cîntăreț și apoi episcop al bisericii Enei, o bogată personalitate, care n-a fost încă nici pînă astăzi complet pusă în lumină. O oarecare asemănare fizică între tînărul Negulescu și autorul «Ciocoiilor», improspăta de fiecare dată amintirile bătrînilor. Tînărul cîntăreț a avut ideea fericită — și care-l caracterizează de minune — de a-și nota esența acelor povestiri. Cînd apoi a ajuns paroh la biserica Enei (1904), a găsit în arhiva bisericii și pe foile cărților de ritual, o mulțime de însemnări ale aceluiași Nicolae Filimon. Aceste descoperiri au fost în sfîrșit completate cu cercetări directe în familia romancierului, unde preotul Negulescu a avut satisfacția să găsească și fotografia scriitorului, a cărui înfățișare nu o mai cunoștea nimeni, la acea dată. Ceea ce se știa pînă atunci despre acest prim romancier al nostru, din scrierile lui Ion Ghica și ale altora, era cu totul insuficient și chiar eronat. Studiul din «Amvonul» a avut darul de a aduce precizări de cea mai mare importanță, care nu au scăpat viitorilor editori ai lui Filimon, puși în fața unei adevărate comori. Dar preotul Negulescu, om foarte scrupulos, avea obiceiul să se descurajeze repede. Din diverse cauze, studiul său din revista «Amvonul» a rămas neterminat.

2. După alți zece ani, preotul Negulescu a tipărit în două numere din «Biserica Ortodoxă Romînă», în 1926, un foarte cuprinzător studiu de istorie locală, intitulat «O pagină din istoria Bucureștilor: biserica Colțea cu spitalul și biserica Hanul Colții». Acest studiu, o lucrare de bază pentru istoria acelei părți de oraș, aducea lămuriri noi asupra subiectului enunțat în titlu, iar în bogatele-i note însoțitoare, o serie de informații privind istoricul bisericilor învecinate: Sf. Nicolae Șelari, dar mai ales Enei și Dintr-o Zi, la care, notele sale manuscrise arată că lucra de multă vreme. Socotesc necesar să spun că asupra originii acestor două biserici, Enei și Dintr-o Zi, perzistă o taină: aceea a ctitorilor primelor biserițe de lemn de la începutul veacului al XVII-lea. Pe temeiul documentației că poate afirma că biserica Enei a fost ridicată în forma ei dintîi, de soția cu același nume a lui Mihai «cămărașul» din Tîrgșor, chiar pe locul unde fusese ucis de gonacii lui Radu Vodă Mihnea.

Privitor la persoana celui Mihai din Tîrgșor, a stăruit multă vreme o confuzie în care au căzut pe rînd Ștefan Greceanu, N. Iorga, I. C. Filitti, preotul Negulescu și alții. Ulterior, I. Ionașcu («Mînăstirea Tîrgșor, 1938»), descoperind izvoare noi, a lămurit complet identitatea fostului cupet tîrgșorean, al cărui descendenți sînt înțîlniți apoi ca proprietari prin jurul bisericii Enei.

Preotul Negulescu a avut cel puțin meritul de a deosebi măcar două dintre personagiile omonime în discuție și anume pe Neagul postelnicul sin Mihai din Tîrgșor de Neagul Aga, cel cu pretenții la tronul țării.

Prin amănunțele pe care le aduce și prin judicioasa folosire a unora dintre documentele extrase din bogata arhivă ce adunase, «O pagină din istoria Bucureș-

tilor» constituie o sursă de informații de prim ordin, indispensabilă oricui abordează istoria orașului nostru.

3. Trec iarăși opt ani și revista «Apostolul» publică «**Schițe din istoria Mitropoliei din București**», 1934. Era tocmai în vremea când străvechiul locaș se afla în curs de restaurare și de zugrăvire. Patriarhul Miron Cristea ceru consilierului său, părintele Gh. Negulescu, să-i facă un referat despre clădirea Mitropoliei. Cu conștiinciozitatea care-l caracteriza, preotul Negulescu prezentă Chiriarhului un studiu complet, arătând condițiile în care s-a clădit minăstirea lui Constantin Șerban, cu note bogate și în parte noi, privind viața voevodului, și felul cum această minăstire a ajuns mitropolie a țării, prin purtarea de grijă a Mitropolitului Ștefan. El a adăugat reproducerea inscripțiilor, inclusiv pisania din 1839, acoperită până la acea reparație, precum și o lungă listă de morminte domnești, boierești și arhieresti, care astăzi nu se mai văd, pietrele fiind ridicate și băgate, unele, în zidărie. În sfârșit, se dau și descrierile portretelor ctitoriești, precum și note lămuritoare, asupra mitropoliților Ștefan I și Teodosie. Acest studiu, cu adevărat remarcabil, a impresionat atât de mult pe Patriarhul Miron, încât a dispus — așa cum arată rezoluția de pe dosul manuscrisului — să se dea spre tipărire la «Apostolul».

4. În același an, 1934, revista «**Biserica Ortodoxă Română**» i-a publicat «**Hirotoniile săvârșite în Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei, în vremea Mitropolitului Grigorie Dascălu (1823-1834)**», lucrare apărută și în broșură. Este o prețioasă publicație, foarte necesară pentru istoria bisericească a epocii și din care o altă parte fusese publicată de Al. Lapedatu.

5. Din 1940, preotul Gh. Negulescu are o activitate publicistică mai susținută. Bucurându-mă de părinteasca sa bunăvoință și stînd îndelung de vorbă asupra unor probleme legate de trecutul orașului care mă interesa în deosebi, am ajuns a concretiza convorbirile noastre, mai întii sub forma unor comunicări la «Societatea pentru istoria medicinei» și apoi în ziarul «Universul». Astfel, au luat naștere, în colaborare, lucrările următoare: «**Casa din București a Doctorului Bartolomeo Ferrati, protomedicul lui Brîncoveanu**», apărută și în broșură în 1940. Este un însemnat studiu privitor la epoca brîncovenească, studiu care pune și o problemă de genealogie în ce privește pe soția lui Ferrati, care părea a se înrudi cu însuși Domnitorul. Comunicarea, bazată pe documente extrase din arhiva preotului Negulescu, s-a bucurat de o substanțială și favorabilă recenzie din partea lui N. Iorga, publicată postum în «Revista istorică».

6. Tot în colaborare, a mai comunicat la aceeași societate și în același an: «**Icoane din vremea marilor epidemii de acum un veac**», în care se urmărea iconografic, semnele groazei ce o provocau dese epidemii din trecut. Piesa cea mai reprezentativă, era o icoană a Sf. Haralambie, aflată în altarul bisericii Enei, dăruită de un negustor din mahala, Lambru Grecul, și în care era înfățișat însuși demonul ciumei, cosind viețile, în timpul «urgiei dumnezeiești».

7. Impreună și cu Pr. N. Cazacu, a comunicat la aceeași societate «**Spicuri din câteva condicii de înmormintare de acum o sută de ani**», prilej de a se examina familiile care locuiau pe atunci în jurul bisericilor Enei și Dintr-o Zi, cu considerațiuni asupra bolilor mai frecvente, stării sociale a decedaților. vîrstelor, etc.

8. Din același an au început să apară în foiețonul ziarului Universul, la rubrica «Cunoști Bucureștii?», o serie de articole în colaborare, plecînd de la ideea de a se arăta cititorului necunosător, momente din trecutul bucureștean, legate de puținele urme ce ni s-au mai transmis. Lucrate împreună, aceste articole apăreau săptămînal, semnate odată de Părintele Negulescu și altă dată de autorul acestei schițe. Sub semnătura sa au apărut: «**Puțul din grădina Ateneului**», «**Crucea lui Alion Vodă**», «**Crucea lui Ilici**» (din mijlocul pieții de flori), «**Puntea lui Vodă de la Biserica Dintr-o Zi**». Foiletoanele erau foarte gustate, judecînd după ecoul produs în public și corespondența primită. Condițiile generale și militare de moment au întrerupt seria, care în condiții normale ar fi dus la rezultate mult mai bogate.

9. În anul 1942 am reușit să-l conving pe preotul Negulescu să-și retipărească — de astă dată în formă completă — «**Amintirile și însemnările despre Nicolae Filimon**», apărute cu un sfert de veac mai înainte în «Amvonul». Sf. Sa a ținut să mă asocieze la retipărire, după ce am adăugat unele completări, rezultat al cercetărilor mele personale. Astfel, studiul a apărut ca o introducere la «**Nuvele**» de N. Filimon în colecția «**Operele scriitorilor romîni**», din editura Universul, 1942. A fost o lucrare documentată fundamentală pentru cunoașterea vieții lui Nicolae Filimon. De curînd, «**Studii și cercetări de istorie literară și folclor**», 1955, a publicat

un foarte întins documentar asupra lui Filimon, datorit academicianului G. Călinescu, în care se folosește și se citează lucrarea părintelui Negulescu.

La apariția «Amintirilor» în volumul de «Nuvele», lucrarea a fost favorabil recenzată de «Revista istorică».

În sfârșit, Academia Română i-a acordat unul dintre premiile sale! Satisfacția pe care părintele Negulescu — a cărui sănătate, de la o vreme declina vizibil —, a simțit-o la ședința înaltului for de cultură, unde a fost chemat să i se comunice premiarea, a constituit ultima și cea mai înaltă răsplătă a unei munci dezinteresate de o viață întreagă, animată de cea mai pură dragoste de țară.

Dacă aș termina această schiță bio-bibliografică, asupra acestui moment de solemnă răsplătire, ar însemna să trec peste alte lucrări îndelung migălite, dar care au ajuns să se bucure de lumina tiparului.

Voi consemna în rândurile ce urmează, câteva date rezumative asupra lucrărilor — cele mai multe terminate — rămase în manuscris.

10. Studiu despre «Originea, naționalitatea și legăturile familiare ale Mitropolitului Ungro-Vlahiei Filaret al II-lea». Spre deosebire de autorii care s-au ocupat anterior de Filaret (Episcopul Ghenadie Enăceanu, Episcopul Melchisedec, N. Iorga, Mitropolitul Atanasie Mironescu, Prof. N. Dobrescu, etc.), și care au afirmat că era grec, părintele Negulescu demonstrează că Filaret era de neam român. În însăși testamentul său, Filaret afirmă că s-a născut și a crescut aici în București. Se reproduce o parte din testament.

11. «Despre biserica Râșvan» este un studiu întemeiat pe interpretarea unei pietre monumentale a lui Bircă Cojescu († 1732), a inscripției de pe un clopot de la Ianache Văcărescu (1706) și a unei serii de pomelnice vechi, în care apare un căpitan Râșvan și un căpitan Cioranu.

12. Scurt istoric al bisericii Batiște, cu inventar complet datat 6 decembrie 1926.

13. O culegere de inscripții de pe 36 clopote ale bisericilor bucureștene.

14. O conferință despre Mitropolitul Grigorie al II-lea Cölfescu.

15. Pomelnicul Mitropolitului Neofit Criteanul, urmat de al altor donatori la biserica Sf. Nicolae din Șelari.

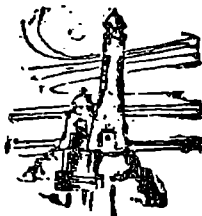
16. Schitul Darvari. Studiu dezvoltat asupra situației juridice canonice și istorice a acestui așezământ. A servit ca referat.

Această listă, mai ales în partea ei finală, nu este completă. Nu am trecut aici, bunăoară, niște amintiri foarte prețioase, deoarece priveau epoca ocupației germane (1916-1918) și rolul nefast pe care îl juca Marius Teodorian Carada, la conducerea Mitropoliei; părintele Negulescu a ajuns la un conflict violent cu Teodorian, și indignat l-a izgonit pur și simplu din cancelaria mitropolitană.

Sar putea să mai existe și alte lucrări care nu mi-au ajuns încă sub ochi. În orice caz, această prezentare sumară are numai un caracter informativ și nu unul de studiu complet, care ar fi cerut un cadru mai întins. Rămîne un deziderat de viitor, cea altă prezentare cu tipărirea lucrărilor în extenso, pe care valoarea studiilor istorice ale părintelui Negulescu ar justifica-o cu prisosință.

Deocamdată, ne-am mulțumit cu ceea ce se vede. Nădăjduim ca expunerea noastră să aducă, fie și în această formă, în fața cititorilor, o imagine cît mai apropiată de ceea ce a fost în realitate bogata personalitate a distinsului cărturar și istoric, părintele Gheoghe Negulescu.

CRONICAR

OFICIALE – ADMINISTRATIVE

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

MIȘCAREA PERSONALULUI

I. TRANSFERARI

a) Preoți.

1. Temei nr. 17503/956. Preotul Ioan Ionescu de la parohia Turculești, raionul Topoloveni, se transferă reciproc cu preotul Stan (Ștefan) C. Popescu de la parohia Goleștii Badii, același raion, pe data de 1 nov. 1956.
2. Temei nr. 18415/956. Preotul Scărlătescu Gheorghe, de la parohia Fierbinții de Jos, raionul Snagov, se transferă reciproc cu preotul Cristache Mocanu de la parohia Stroești, același raion, pe data de 1 nov. 1956.
3. Temei nr. 20394/956. Preotul Mihail Supială de la parohia Pucioasa, raionul Pucioasa, se transferă reciproc cu preotul Alex. Antonescu de la parohia Ocina, raionul Cimpina, pe data de 15 ian. 1957.
4. Temei nr. 20770/956. Preotul Straton Petre de la parohia M. Kogălniceanu, raionul Iași, se transferă în postul de preot paroh la parohia Frâsinet, raionul Lehliu, pe data de 1 dec. 1956.
5. Temei nr. 21417/956. Preotul Iiescu Ștefan de la parohia Clondiru, raionul Mizil, se transferă reciproc cu preotul Popescu Constantin de la parohia Sf. Ecaterina din orașul Ploești, pe data de 31 dec. 1956.

II. NUMIRI ȘI INCADRARI

a) Preoți și diaconi.

1. Temei nr. 17499/956. Preotul Dobrescu Nicolae se încadrează în postul III de preot de la parohia Amara, raionul Slobozia, pe data de 1 nov. 1956.
2. Temei nr. 17898/956. Preotul Rădulescu Aurel se încadrează în postul de preot paroh la parohia Voevoda, raionul Alexandria, pe data de 1 dec. 1956.
3. Temei nr. 17974/956. Licențiatul în Teologie Nițu D. Ștefan se numește în postul de preot paroh la parohia Murgeanca, raionul Slobozia, pe data de 1 dec. 1956.
4. Temei nr. 18515/956. Licențiatul în Teologie Zamfirescu Alexandru se numește în post de diacon la parohia Căramidarii de Sus din Capitală, raionul Gh. Gheorghiu-Dej, pe data de 1 nov. 1957.
5. Temei nr. 19986/957. Licențiatul în Teologie Vișa I. Mihail se numește în postul de preot paroh la parohia Mehedința, raionul Cricov, pe data de 1 nov. 1956.
6. Temei nr. 20562/956. Licențiatul în Teologie Petcu Gheorghe se numește în postul de preot paroh la parohia Mislea, raionul Găești, pe data de 1 dec. 1956.
7. Temei nr. 20745/956. Licențiatul în Teologie Popescu N. Virgil se numește în postul II de preot la parohia Jugur, raionul Muscel, pe data de 15 dec. 1956.

8. Temei nr. 20778/956. Preotul Ioan Toader de la parohia Cetățeni din Vale, raionul Muscel, se încadrează în postul de preot paroh la parohia Groșani, același raion, pe data de 1 dec. 1956.

9. Temei nr. 21136/956. Absolventul de Seminar Grigorescu Aurelian se numește în postul de preot paroh la parohia Stroești, raionul Snagov, pe data de 15 ian. 1957.

10. Temei nr. 21793/956. Licențiatul în Teologie Nistoroiu I. Stelian se numește în postul de preot paroh la parohia Trenu, raionul Cricov, pe data de 20 dec. 1956.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 21253/956. Dl. Ștefan I. Ioan se numește în postul de cîntăreț la parohia Sf. Vasile-Polonă, raionul 1 Mai din Capitală, pe data de 1 dec. 1956.

2. Temei nr. 21419/956. Dl. Nicolae Albucescu se numește în postul de cîntăreț la parohia Sf. Filofteia din orașul Ploești, pe data de 15 oct. 1956.

3. Temei nr. 21676/956. Dl. Dragnea I. Gheorghe se numește în postul de cîntăreț la paraclisul Institutului Teologic de grad Universitar din București, pe data de 15 dec. 1956.

4. Temei nr. Temei nr. 21738/956. Cîntărețul Tudorache Ionescu se numește în postul II de cîntăreț de la parohia Iancu Vechi, raionul 23 August din Capitală, pe data de 1 nov. 1956.

5. Temei nr. 345/957. Dl. Constantin Gh. Niță se numește în postul II de cîntăreț de la parohia Butolu, raionul Găești, pe data de 1 ian. 1957.

6. Temei nr. 759/957. Dl. Popescu I. Nicolae se numește în post de cîntăreț la parohia Filipești de Tîrg, raionul Cîmpina, pe data de 1 dec. 1956.

c. Personal administrativ și de îngrijire, etc.

Centrul Eparhial.

1. Temei nr. 15162/956. Dl. Ulmeanu Teohari se angajează lucrător la Turnătoria de luminări, pe data de 17 sept. 1956.

2. Temei nr. 17961/956. Ierodiaconul Pascu Filotei se numește în postul de cîntăreț la Catedrala Sf. Arhiepiscopii, pe data de 1 oct. 1956.

3. Temei nr. 18520/956. P.C. Protos. Justinian Dalea se numește în postul de preot la Catedrala Sf. Arhiepiscopii, pe data de 1 oct. 1956.

4. Temei nr. 19060/956. D-na Alexiu Nadejda se numește în postul de dactilografă la Sectorul Cultural-Social al Centrului Eparhial, pe data de 1 nov. 1956.

5. Temei nr. 20511/956. D-na Pietraru Mina se numește în postul de magazioner la Centrul Eparhial, pe data de 1 dec. 1956.

6. Temei nr. 21010/956. Pr. Șerbănescu Silviu se numește în postul de referent șef la Centrul Eparhial, pe data de 1 dec. 1956.

Protoierii.

1. Temei nr. 20781/956. D-na Moişan Elisabeta se numește în postul de îngrijitoare la cancelaria Protoieriei III din Capitală, pe data de 1 nov. 1956.

Minăstiri.

1. Temei nr. 20785/956. Dl. Jipa Tudor se numește în post de îngrijitor la Sf. Minăstire Țigănești, pe data de 15 nov. 1956.

III. SCHIMBĂRI ÎN CONDUCEREA OFICIULUI PAROHIAL

1. Temei nr. 17352/956. Oficiul parohial al parohiei Singureni, raionul Vidra, se încredințează preotului Gh. Dumitrescu, pe data de 20 oct. 1956.

2. Temei nr. 17595/956. Oficiul parohial al parohiei Jugur, raionul Muscel, se încredințează preotului Vasile Ștefănescu, pe data de 15 oct. 1956.

3. Temei nr. 20866/956. Oficiul parohial al parohiei Delea Nouă din Capitală, raionul T. Vladimirescu, se încredințează preotului Teodor Stoica, pe data de 15 dec. 1956.

IV. DECESE.

a) Preoți.

1. Temei nr. 17789/956. Preotul Miescu Ioan de la parohia Răsucenii de Sus, raionul Drăgănești-Vlașca, a încetat din viață la 1 sept. 1956.

2. Temei nr. 21171/956. Preotul Stănescu Aurel de la parohia Bogata, raionul Călărași, a încetat din viață la 1 dec. 1956.
3. Temei nr. 21712/956. Preotul Dumitrescu Aurelian de la parohia Valea Stîlpului, raionul Teleajen, a încetat din viață la 12 dec. 1956.
4. Temei nr. 21873/956. Preotul Marin Ștefan de la parohia Greaca, raionul Oltenița, a încetat din viață la 6 dec. 1956.
5. Temei nr. 182/957. Preotul Alex. Dragomirescu de la parohia Capuș Piscului, raionul Muscel, a încetat din viață la 4 dec. 1956.
6. Temei nr. 351/957. Preotul Ionescu Constantin de la parohia Rătești, raionul Topoloveni, a încetat din viață la 7 ian. 1957.
7. Temei nr. 568/957. Preotul Ghinculov Alexandru de la parohia Cojocaru, raionul Găești, a încetat din viață la 11 ian. 1957.
8. Temei nr. 587/957. Preotul Ștefănescu Dumitru de la biserica Sf. Spiridon din orașul Ploești a încetat din viață la 2 ian. 1957.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 20993/956. Cîntărețul Dinculescu Gh. Ioan de la parohia Rădești, raionul Muscel, a încetat din viață la 9 nov. 1956.
2. Temei nr. 21613/956. Cîntărețul Popescu T. Grigore de la parohia Filipeștii de Tîrg, raionul Cîmpina, a încetat din viață la 7 oct. 1956.
3. Temei nr. 22113/956. Cîntărețul Atanasie Buzianu de la parohia Sf. Mina-Vergu din Capitală a încetat din viață la 18 dec. 1956.

V. INFIINȚARI DE POSTURI

1. Temei nr. 17499/956. Se inființează postul III de preot extrabugetar la parohia Amara, raionul Slobozia, pe data de 1 nov. 1956.
2. Temei nr. 18515/956. Se inființează postul de diacon la parohia Cărămizarii de Sus din Capitală, raionul Gh. Gheorghiu-Dej, pe data de 1 nov. 1956.

VI. HIROTESII.

1. Temei nr. 8431/956. Preotul Nicolae Rădulescu de la parohia Broșteanca, raionul Alexandria, a fost hirotesit în duhovnic de către Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal, în ziua de 16 oct. 1956.
2. Temei nr. 18668/956. Preotul Gheorghe Frangu de la parohia Perieți, raionul Slobozia, a fost hirotesit în duhovnic de către Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal, în ziua de 23 nov. 1956.
3. Temei nr. 20036/956. Preotul Ion I. Bălășoiu, de la parohia Tîrlești, raionul Teleajen, a fost hirotesit în duhovnic de către Prea Sfințitul Arhiepiscop Atanasie Dincă, în ziua de 11 nov. 1956.

EPISCOPIA BUZĂULUI

MIȘCAREA PERSONALULUI

I. ANGAJARI CU SALARIU BUGETAR.

a) Preoți.

1. Temei nr. 8444/1956. Tînărul Pîrvulescu Octavian, licențiat în Teologie, cu examenul de capacitate preoțească, a fost hirotonit preot în ziua de 1 august 1956 și numit paroh al parohiei Bîlca, raionul Adjud, regiunea Băcău.
2. Temei nr. 11329/956. Preotul Const Jugureanu de la parohia Gura Vadului, raionul Mizil, regiunea Ploești, se angajează pe data de 1 nov. 1956.
3. Temei nr. 11053/956. Licențiatul în Teologie, Stoicescu Adrian, cu examenul de capacitate preoțească, a fost hirotonit preot în ziua de 11 nov. 1956 și numit paroh al parohiei Putreda, raionul R. Sărat.
4. Temei nr. 279/957. Preotul Marcu Nicolae de la parohia Pîrscovul de Sus, raionul Cislău, regiunea Ploești, se angajează pe data de 1 decembrie 1956.

b) Personal monahal.

1. Temei nr. 11098/956. Monahia Semfora Gafton, licențiată în Teologie, se angajează pe data de 15 oct. 1956 în postul de stareță a sf. mînăstiri Poiana Mărilor, raionul R. Sărat.

2. Temei nr. 11113/956. Monahia Anatolia Roman, licențiată în Teologie, se angajează pe data de 1 oct. 1956 în postul de stareță a sf. minăstiri Rătești, raionul Buzău.

3. Temei nr. 13390/956. Ieromonahul Evghenie Doscăliuc din sf. m-re Cio-Ianu, raionul Buzău, se numește starețul acelei minăstiri pe data de 1 ian. 1957.

c) Personal administrativ.

1. Temei nr. 11051/956. D-ra Durbăcel Ana se angajează pe data de 1 oct. 1956 în postul de dactilografă la Centrul Eparhial.

2. Temei nr. 12759/956. D-l Feraru Alexandru se angajează pe data de 1 nov. 1956 în postul de magazioner la Seminarul Teologic Buzău.

d) Personal de serviciu.

1. Temei nr. 12484/956. Dna Meluța Ciuculan se angajează pe data de 1 nov. 1956 în postul de spălătorească la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul Teologic din Buzău.

2. Temei nr. 13572/956. Dl. Cărbunaru Trandafira se angajează pe data de 1 ian. 1957 în postul de îngrijitor la sf. minăstire Rătești, raionul Buzău.

II. ANAGAJĂRI CU SALARIU DIN FONDURI PROPRII.

a) Personal administrativ.

1. Temei nr. 110/956. Pr. I. N. Vasilescu, profesor pensionar, se numește pe data de 1 oct. 1956 în postul de ajutor bibliotecar la Seminarul Teologic Buzău.

2. Temei nr. 10945/956. Preotul Alex. Novac de la parohia Adjудul Vechi se angajează pe data de 1 august 1956, în postul de secretar al Protopopiatului Adjуд.

3. Temei nr. 10946/956. Ierom. Nazarie Săpunaru se numește pe data de 1 sept. 1956 în postul de stareț al sf. minăstiri Dălhăuți raionul Focșani.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 9319/956. Dl. Opricescu M. Iorgu, absolvent al Școlii de cîntăreți bisericești, se numește pe data de 1 sept. 1956 în postul de cîntăreț la parohia Tronari, raionul Cislău, reg. Ploești.

c) Personal de serviciu.

1. Temei nr. 10070/956. Dl. Benescu Stelian se numește, pe data de 1 aug. 1956, în postul de îngrijitor la Protopopiatul Mizil, reg. Ploești.

III. TRANSFERARI.

a) Preoți.

1. Temei nr. 11667/956. Preotul Gh. Mihăi de la parohia Clondiru, raionul Mizil, se angajează prin transferare pe data de 1 oct. 1956, în postul de profesor la Seminarul Teologic Buzău.

2. Temei nr. 11938/956. Preotul Duca Gheorghe de la parohia Gilești, raionul Adjуд, se transferă pe data de 1 nov. 1956 în postul de preot extrabugetar la parohia Stibărăni, raionul Vaslui, Eparhia Romanului și Hușilor.

3. Temei nr. 12957/957. Preotul Nicolae Avram de la parohia Tîrcov, raionul Buzău, se transferă pe data de 1 nov. 1956 în postul II de preot de la parohia Piclele, același raion.

4. Temei nr. 13610/956. Preotul bugetar St. Iiescu de la parohia Clondiru, raionul Mizil, se transferă reciproc cu preotul extrabugetar Const. Popescu de la parohia Sf. Ecaterina din orașul Ploești, pe data de 31 dec. 1956.

5. Temei nr. 10965/956. Preotul Alex. Spînu de la parohia Pueștii de Jos, raionul R. Sărat, se transferă pe data de 31 dec. 1956 la parohia Bărăști, raionul Cislău, regiunea Ploești.

6. Temei nr. 9056. Preotul Avram Constantin de la parohia Bolboaca, raionul Liești, reg. Galați, se transferă pe data de 1 ian. 1957 în postul de preot bugetar de la parohia Mărăști, raionul Panciu, reg. Galați.

7. Temei nr. 13571/956. Preotul Adrian Tanasiev de la parohia Vlcelele, raionul R. Sărat, se transferă disciplinar la parohia Nistorești, raionul Vrancea, pe data de 31 decembrie 1956.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 8933/956. Cîntărețul Stan Ion de la parohia Lunca Frumoasă, raionul Cislău, se transferă reciproc cu cîntărețul C. Dănculescu de la parohia Cozieni, același raion, pe data de 15 iulie 1956.

2. Temei nr. 11319/956. Cîntărețul Grigorescu Gh. de la parohia Valea lui Lălu, raionul Beceni, reg. Ploești, se transferă disciplinar la parohia Mucești, raionul R. Sărat, pe data de 15 nov. 1956.

3. Temei nr. 12078/956. Cîntărețul Ioan Tomescu de la parohia Valea Sării, raionul Vrancea, se transferă disciplinar la parohia Vișoara, același raion, pe data de 1 nov. 1956.

IV. DECESE.

a) Preoți.

1. Temei nr. 12299/956. Preotul Manolache Borș din orașul Focșani a încetat din viață la 4 noiembrie 1956.

2. Temei nr. 305/957. Preotul Cristache Vasilescu, parohul parohiei Brăești, raionul Cislău, a încetat din viață la 1 dec. 1956.

3. Temei nr. 387/957. Preotul Dinu Urițăeanu, parohul parohiei Fîntînele, raionul Mizil, a încetat din viață la 12 ian. 1957.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 210/957. Cîntărețul Ioan Vasile de la parohia Maxenu, raionul Buzău, a încetat din viață la 15 dec. 1956.

2. Temei nr. 13691/956. Cîntărețul Vasile Voinea de la parohia Podoleni, raionul Tecuci, a încetat din viață la 25 nov. 1956.

V. PAROHII VACANTE.

a) Bugetare.

Ziduri, raionul R. Sărat; Puești de Jos, raionul R. Sărat; Vilcele, raionul R. Sărat; Tîrcov, raionul Buzău; Gilești, raionul Adjud; Brăești, raionul Cislău; Fîntînele, raionul Mizil.

b) Nebugetare.

Scurta, raionul Adjud; Salcia Tudor, raionul Liești; Știubeiu, raionul R. Sărat.

MULȚUMIRI PUBLICE

P.S. Episcop Antim al Buzăului aduce pe această cale mulțumiri, cu arhieresti binecuvîntări, tuturor preoților, organelor parohiale și evlavioșilor creștini, care au donat pentru buna podoabă a Casei Domnului diferite obiecte de cult și alte obiecte, după cum urmează:

1. Temei nr. 8715/956. Credincioasei Marița Oancea de la parohia Sf. Dumitru-Bagdat, orașul R. Sărat, care a donat o dveră; credincioșilor A. Anton și Dumitru și Stana Vasile, care au donat acoperăminte pentru Sf. Proscomidie.

2. Temei nr. 12827/956. Enoriașilor parohiei Proșca, raionul Mizil, care din îndemnul preotului paroh Emil Badea, au donat bisericii parohiale un rînd complet de veșminte preoțești.

3. Temei nr. 13053/956. Enoriașilor parohiei Sf. Apostoli din orașul R. Sărat, care au donat: Tîrcăvu Dumitru, două icoane împărătești îmbrăcate în argint; Tatu Ștefan a aurit un Sf. Potir; N. Ciocirlan, care a donat un rînd complet de acoperăminte pentru Sf. Prestol; Foarfecă Tina, care a lucrat și brodat cu aleasă măiestrie acoperămintele Sf. Prestol.

4. Temei nr. 13755/956. Enoriașilor parohiei Gura Dimienii, raionul Beceni, care din îndemnul Pr. Paroh Constantin Preda au înlocuit tabla de pe acoperișul bisericii și au procurat un rînd complet de veșminte preoțești.

CUPRINSUL

Pagina

Pr. Stan C. Dimancea, Sfirșit și început de an la Palatul Patriarhal din București	3
--	---

INDRUMARI PASTORALE

Diac. I. Rămureanu, La Duminica după Botezul Domnului	17
Magistrand Gh. Drăgulin, Panegiric la Sfinții Grigorie de Nazianz	22
Prof. Toma Culcea, Panegiric la Sfinții Ioan Gură de Aur	26
Preot Petre F. Alexandru, La Duminica XXXIII-a după Rusali	30
Pr. Prof. Petru Rezuș, Sfinții Trei Ierarhi — pilde de desăvârșire creștină	34
Pr. II. Dionisie, Duminica după Botezul Domnului	44
Duminica celor zecă leproși	44
Duminica lui Zaheu Vameșul	45

STUDII ȘI RECENZII

Pr. Prof. Ioan G. Coman, Insemnări asupra lui Teotim de Tomis	46
---	----

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

Arhiepiscopia Bucureștilor.

Vartolomeu Diacul, Popas aniversar: Părintele Grigorie Costea	51
Cronicar: Pomenirea unui ales preot al Capitalei	54

OFICIALE ADMINISTRATIVE

Arhiepiscopia Bucureștilor.

— Mișcarea personalului	60
-----------------------------------	----

Episcopia Buzăului.

— Mișcarea personalului	62
-----------------------------------	----

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXA
1957